

ปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดในการอยู่เป็นโสดของสตรี

ปริญาพนธ์

ของ

อรวิรุ์ กิรติเสถียร

119 พ.ศ. 2534

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ

กุมภาพันธ์ 2534

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปฏิญานี้พร้อมกันแล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
จิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน

(รศ.ดร.ทองเทียน ศาสตรภัทร)

..... กรรมการ

(รศ. อัจฉรา สุขารมณ์)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(รศ.ดร.ทองเทียน ศาสตรภัทร)

..... กรรมการ

(รศ. อัจฉรา สุขารมณ์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ดร.ปรีชา ชรรมา)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานี้พร้อมกันนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศ.ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่...๕...เดือน...พ.ค. 2534

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ทั้งนี้เนื่องจากความกรุณาของ
รองศาสตราจารย์ ดร.ทองเถื่อน ศาตรภักดิ์ และรองศาสตราจารย์อัจฉรา สุชารมณี
ที่ได้ให้คำแนะนำและข้อคิดในการทำวิจัย รวมทั้งแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์
อย่างยิ่ง ทั้งในแง่ที่ช่วยให้งานวิจัยนี้มีความสมบูรณ์ และช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ผู้วิจัย
ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ปรีชา ขรรพมา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ฉัตรคำวิชัย
เกษมเนตร และคณาจารย์ภาควิชาจิตวิทยาทุกท่านที่กรุณาให้คำแนะนำเพื่อให้ปริญญานิพนธ์
ฉบับนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ หัวหน้าแผนกพยาบาล และหัวหน้าหอพักพยาบาล รวมทั้งพยาบาลของ
โรงพยาบาลศิริราช และโรงพยาบาลเด็กที่ได้ให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวก และ
ให้ความร่วมมือในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ร่วมรุ่นทุกท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณรัตนา ไกรสีหนาด
คุณพงษ์สุภา รัตนมาศมงคล คุณพรสุภา คิษยวรรธนะ และคุณฉันทา วรวิเศษชัย
ที่ให้ความช่วยเหลือในทุกด้านตลอดมา

ท้ายที่สุด ขอขอบคุณหลานรัก ธนพร กิรติเสถียร ที่เป็นกำลังสำคัญที่ช่วยให้
ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วง รวมทั้งผู้ให้ความช่วยเหลืออีกหลายท่านซึ่งมิได้กล่าวชื่อนาม
ไว้ ณ ที่นี้

อรวิรุ กิรติเสถียร

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
จุดมุ่งหมายในการศึกษา	5
ความสำคัญของการศึกษา	6
ขอบเขตของการศึกษา	6
นิยามปฏิบัติการ	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
สตรีโศก	14
ความเครียด	29
ปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดในการอยู่เป็นโศก	37
สมมติฐานในการวิจัย	45
3 วิธีดำเนินการศึกษา	46
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	46
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	46
วิธีดำเนินการเก็บข้อมูล	56
การวิเคราะห์ข้อมูล	56
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	58
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	65
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	66
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	67

5 บทย่อ สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	116
จุดมุ่งหมายในการศึกษา	116
วิธีดำเนินการวิจัย	116
การวิเคราะห์ข้อมูล	118
สรุปผลการวิจัย	119
อภิปรายผล	127
ข้อเสนอแนะ	136
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป	137
บรรณานุกรม	139
ภาคผนวก	146
ประวัติย่อของผู้วิจัย	184

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนรอยละและอัตราส่วนของสตรีโสคในหมวดอายุต่าง ๆ ในปี 2523	2
2 จำนวนและรอยละของผู้ทอม จำแนกตามลักษณะหัวไป	67
3 จำนวนและรอยละของผู้ทอม จำแนกตามโอกาสที่จะได้แต่งงาน	69
4 จำนวนและรอยละของผู้ทอม จำแนกตามบุคลิกภาพแสดงตัว-เก็บตัว ..	70
5 จำนวนและรอยละของผู้ทอม จำแนกตามบุคลิกภาพมั่นคง-หัวนไหว ...	71
6 จำนวนและรอยละของผู้ทอม จำแนกตามแรงสนับสนุนทางสังคม	72
7 จำนวนและรอยละของผู้ทอม จำแนกตามความเชื่ออำนาจภายใน- ภายนอกทอม	73
8 แสดงรอยละของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละระดับความเครียด จำแนกตามความเครียดในการอยู่เป็นโสคในภาพรวม และ ความเครียดขึ้นเนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ	74
9 เปรียบเทียบระดับความเครียดในการอยู่เป็นโสคของกลุ่มตัวอย่าง ที่ระบุอายุต่างกัน	78
10 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างตัวแปรแต่ละคู่ ของกลุ่มตัวอย่างในทุกช่วงอายุ	80
11 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างตัวแปรแต่ละคู่ ของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 30 - 35 ปี	81
12 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างตัวแปรแต่ละคู่ของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีอายุตั้งแต่ 36 ปีขึ้นไป	82
13 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้น ๆ ของปัจจัยที่ สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสค (Y) เมื่อพิจารณา ความเครียดในการอยู่เป็นโสคในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง ในทุกช่วงอายุ	83

14	การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นชั้น ๆ ของปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจาก ค่านิยมทางลบที่สังคมมีต่อสตรีโสด (Y1) ของกลุ่มตัวอย่าง ในทุกช่วงอายุ	85
15	การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นชั้น ๆ ของปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสด อันเนื่องมาจาก ความต้องการพึ่งพาทางด้านการเงินจากชาย (Y2) ของกลุ่ม ตัวอย่างในทุกช่วงอายุ	86
16	การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นชั้น ๆ ของปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสด อันเนื่องมาจาก ความเหงา (Y3) ของกลุ่มตัวอย่างในทุกช่วงอายุ	87
17	การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นชั้น ๆ ของปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสด อันเนื่องมาจาก ความต้องการมีบุตร (Y4) ของกลุ่มตัวอย่างในทุกช่วงอายุ	88
18	การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นชั้น ๆ ของปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสด อันเนื่องมาจาก ความอ้างว้าง (Y5) ของกลุ่มตัวอย่างในทุกช่วงอายุ	89
19	การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นชั้น ๆ ของปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสด อันเนื่องมาจาก ความวิตกกังวลเกี่ยวกับชีวิตในวัยชรา (Y6) ของกลุ่มตัวอย่าง ในทุกช่วงอายุ	91

- 20 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นชั้น ๆ ของปัจจัยที่
สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโรค อันเนื่องมาจาก
ความต้องการทางเพศ (Y7) ของกลุ่มตัวอย่างในทุกช่วงอายุ ... 92
- 21 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นชั้น ๆ ของปัจจัยที่
สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโรค (Y) เมื่อพิจารณา
ความเครียดในการอยู่เป็นโรคในภาพรวม ของกลุ่มตัวอย่าง
ที่มีอายุระหว่าง 30 - 35 ปี 94
- 22 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นชั้น ๆ ของปัจจัยที่
สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโรค อันเนื่องมาจากค่านิยม
ทางลบที่สังคมมีต่อสตรีโรค (Y1) ของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ
ระหว่าง 30 - 35 ปี 96
- 23 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นชั้น ๆ ของปัจจัยที่
สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโรค อันเนื่องมาจากความต้องการ
พึ่งพาทางบ้านเรือนจากชายของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง
30 - 35 ปี 97
- 24 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นชั้น ๆ ของปัจจัยที่
สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโรค อันเนื่องมาจาก
ความเหงา (Y3) ของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง
30 - 35 ปี 98
- 25 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นชั้น ๆ ของปัจจัยที่
สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโรค อันเนื่องมาจาก
ความต้องการมีบุตร (Y4) ของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง
30 - 35 ปี 100

- 26 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นชั้น ๆ ของปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสด อันเนื่องมาจากความอ้างว้าง (Y5) ของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 30 - 35 ปี 101
- 27 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นชั้น ๆ ของปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสด อันเนื่องมาจากความต้องการทางเพศ (Y7) ของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 30 - 35 ปี 103
- 28 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นชั้น ๆ ของปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสด (Y) เมื่อพิจารณาความเครียดในการอยู่เป็นโสดในภาพรวม ของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 36 ปีขึ้นไป ... 104
- 29 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นชั้น ๆ ของปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสด อันเนื่องมาจากความต้องการพึ่งพิงทางอารมณ์จากชาย (Y2) ของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 36 ปีขึ้นไป 106
- 30 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นชั้น ๆ ของปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสด อันเนื่องมาจากความเหงา (Y3) ของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 36 ปีขึ้นไป 107
- 31 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นชั้น ๆ ของปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสด อันเนื่องมาจากความอ้างว้าง (Y5) ของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 36 ปีขึ้นไป 108

32	การวิเคราะห์หัตถดอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นชั้น ๆ ของปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสด อันเนื่องมาจากความวิตกกังวลเกี่ยวกับชีวิตในวัยชรา (Y6) ของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 36 ปีขึ้นไป	110
33	การวิเคราะห์หัตถดอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นชั้น ๆ ของปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสด อันเนื่องมาจากความตึงเครียดทางเพศ (Y7) ของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 35 ปีขึ้นไป	111
34	เปรียบเทียบปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสด และอำนาจการพยากรณ์ของปัจจัยเหล่านี้ ของพยายามาอที่มีอายุต่างกัน	112
35	สรุปความสัมพันธ์และทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรตาม จากการวิเคราะห์หัตถดอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นชั้น ๆ	114

บทนำ

ในระยะ 20 ปีที่ผ่านมา สังคมไทยได้พัฒนาการก้าวหน้าไปสู่ความทันสมัยมากขึ้นในด้าน
วิชาการ เทคโนโลยี และระบบเศรษฐกิจ ทำให้มาตรฐานการดำรงชีวิตสูงขึ้น โดยเรียกขบวนการ
นี้ว่า การพัฒนาสังคม (Modernization)

การพัฒนาสังคมทำให้บทบาทและสถานภาพของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก
โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมเมืองใหญ่ เช่น กรุงเทพมหานคร ผลของการพัฒนาทางสังคมที่มีต่อ
สตรีคือ มีการเพิ่มจำนวนของสตรีที่รับการศึกษาสูงขึ้น สตรีมีโอกาสในงานอาชีพมากขึ้น และมี
สตรีเข้าสู่ตลาดแรงงานเพิ่มขึ้นอย่างมาก ในปัจจุบันเราจะพบว่าบทบาทของสตรีได้เพิ่มสูงขึ้น
สตรีเข้ามามีบทบาทในทุกระดับการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นงานด้านการเมือง การบริหาร วิชาการ
แพทย์ วิทยาศาสตร์ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ สิ่งที่เกิดขึ้นควบคู่กับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว คืออายุแรกสมรส
ของสตรีได้เพิ่มสูงขึ้น และมีสตรีครองตนเป็นโสดเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างมาก

จากการสำรวจสมมติประชากรซึ่งกระทำทุก ๆ 10 ปี พบว่าในปี พ.ศ. 2523 ใน
กรุงเทพมหานคร มีอายุเฉลี่ยเมื่อสมรสครั้งแรกที่สูงที่สุดคือ ชาย เท่ากับ 27.8 ปี และหญิง เท่ากับ
26.1 ปี เมื่อเปรียบเทียบกับสถิติของปี 2513 อายุแรกสมรสของชาย เท่ากับ 27.5 และของหญิง
เท่ากับ 25.0 ปี จะเห็นได้ว่าการเพิ่มขึ้นของอายุแรกสมรสเห็นได้ชัดในกลุ่มประชากรหญิง (จินตนา
เพชรานนท์ และอภิชาติ จำรัสฤทธิ์วงศ์. 2523 : 12)

เมื่อศึกษาอัตราส่วนร้อยละของผู้ที่ไม่เคยแต่งงานในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าในหมวดอายุ
ตั้งแต่ 25 - 29 ปีขึ้นไป อัตราส่วนร้อยละของสตรีโสดจะสูงกว่าชายโสดในทุกหมวดอายุ ดังตาราง
(สถิติแห่งชาติ. 2529 : 56)

ตาราง 1 จำนวนร้อยละและอัตราส่วนของสตรีโสเภณีในหมวกอาบู่ต่าง ๆ ในปี 2523

หมวกอาบู่	จำนวนร้อยละ ของสตรีโสเภณี	จำนวนร้อยละ ของชายโสเภณี	จำนวนสตรีโสเภณี ต่อชายโสเภณี 100 คน
25 - 29	45.9	43.4	108
30 - 34	21.9	19.7	110
35 - 39	14.3	11.7	138
40 - 44	9.0	5.5	161
45 - 49	5.2	2.9	201
50 - 54	4.3	2.5	188
55 - 59	4.8	1.2	435

จากการเพิ่มจำนวนมากขึ้นของสตรีโสเภณี ทำให้การอยู่โสเภณีกลายเป็นวิถีชีวิตอีกแบบหนึ่ง
ในสังคมที่เจริญแล้ว นอกจากนี้ยังมีเอกสารมากมายที่ชี้ว่า สตรีโสเภณีส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้ที่มีระดับ
การศึกษาสูงและมีหน้าที่การงานที่ดีและโดยมากเป็นสตรีนักวิชาชีพ (Bee and Mitchell.
1984 : 515) เช่น ในประเทศสิงคโปร์ เมื่อประมาณ พ.ศ. 2527 พบว่า สตรีที่มีการศึกษา
ซึ่งมักเป็นชาวจีนหากันครองชีวิตโสเภณีมากขึ้น นายกรัฐมนตรี กวน ยู เชื่อว่า มารดาที่มีการศึกษานั้น
ย่อมสร้างลูกที่มีคุณภาพดีแก่สังคม จึงได้กำหนดนโยบายระดับชาติส่งเสริมให้สตรีมีการศึกษา
แต่งงานมากขึ้น ถึงขนาดให้ทางการจัดการพบปะระหว่างสตรีโสเภณีและชายโสเภณีทั้งหลาย โดยให้เขา
เหล่านั้นท่องเที่ยวไปกับเรือสำราญซึ่งจัดให้ฟรี เพื่อหวังผลให้เกิดการแต่งงาน (เมื่อสาวไทย
ครองโสเภณีมากขึ้น. 2528 : 12 - 14)

สำหรับประเทศไทยแม้จะยังไม่มีรายงานยืนยันแน่นอนว่าสตรีโสเภณีส่วนมากมีระดับการศึกษา
แต่จากประสบการณ์ของผู้วิจัยเองที่ได้อ่านเห็นมาทำให้เชื่อว่ามิใช่ว่าจะเกี่ยวกัน แม้ว่าสตรีโสเภณี
จะไม่ได้อ่านหนังสือที่เป็นแม่พิมพ์สร้างลูกที่มีคุณภาพ แต่สตรีโสเภณีเหล่านั้นก็มีความรู้ความสามารถไม่น้อย

การทำงานไ้มากกว่าคนทั่วไปที่มีภาระทางครอบครัว จึงนับได้ว่าสตรีเหล่านี้ เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพซึ่งเอื้อต่อการพัฒนาประเทศ

อย่างไรก็ตาม การอยู่เป็นโสดของสตรีก็ยังเป็นที่เพ่งเล็งและสนใจใกรัฐของคนทั่วไปมาตั้งแต่อดีตจนกระทั่งทุกวันนี้ เนื่องจากวิถีชีวิตของคนโสดนั้นแตกต่างไปจากวิถีชีวิตของคนที่มีครอบครัว แต่การวิจัยเกี่ยวกับสตรีโสดนี้เพ่งจะเป็นที่สนใจจริงเมื่อไม่นานมานี้เอง และมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสตรีโสดอย่างกว้างขวางในทางต่าง ๆ ดังปรากฏในบทที่ 2

การศึกษาเกี่ยวกับสตรีโสดในประเทศไทยยังมีน้อยมาก เท่าที่ผู้วิจัยค้นคว้าพบนั้นมีเพียงงานวิจัยของ รัชสูณี ภูิวาน (2528) ซึ่งศึกษาเรื่อง "ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองของสตรีโสด : ศึกษากรณีสตรีที่ไม่เคยแต่งงานและมีอายุ 30 ปีขึ้นไป" ส่วนงานวิจัยอื่น ๆ นั้นมักจะมีสถานภาพโสดเป็นตัวแปรต้นตัวหนึ่งเท่านั้น เรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับสตรีโสดของไทย ส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปแบบบทความและความรู้ที่ยังไม่มีงานวิจัยสนับสนุน จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาในกลุ่มตัวอย่างนี้

การอยู่เป็นโสดมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อดีของการอยู่เป็นโสด ได้แก่ ความเป็นอิสระทางจิตใจ สังคม และเศรษฐกิจ โอกาสในการแสวงหาความสำเร็จในงานอาชีพ และการพัฒนาตนเองเป็นต้น ส่วนข้อเสียในการอยู่เป็นโสด มักจะเป็นผลกระทบด้านจิตใจซึ่งก่อให้เกิดความหวั่นไหวไม่แน่ใจในการอยู่เป็นโสด เช่น ความรู้สึกเหงา ความอ้างว้าง ความต้องการมีบุตร เป็นต้น ข้อเสียในการอยู่เป็นโสดเหล่านี้เป็นความเครียดในการอยู่เป็นโสด (ดูรายละเอียดในบทที่ 2)

มีสาเหตุมากมายที่ทำให้สตรีต้องครองตนเป็นโสด กล่าวคือ สตรีโสดแต่ละคนมีเหตุผลในการอยู่เป็นโสดต่างกัน ซึ่งอาจเป็นผลจากความแตกต่างในปัจจัยภายนอก หรืออาจเป็นผลจากความแตกต่างในตัวสตรีโสดเอง เช่น ความแตกต่างในค่านิยมคตินิยม

ไม่ว่าจะเป็นสตรีโสดหรือสตรีที่แต่งงาน สิ่งสำคัญที่สุดคือ การมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข สำหรับสตรีโสดแล้ว ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ความเครียดในการอยู่เป็นโสดเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสุขของสตรีโสดที่สำคัญประการหนึ่ง ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดในการอยู่เป็นโสด

การศึกษาเกี่ยวกับสตรีโสดในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างในสาขาวิชาชีพพยาบาล ควบเหตุผล 2 ประการ คือ พยาบาลมีแนวโน้มในการอยู่เป็นโสดสูง และความสำคัญของอาชีพ

ที่ว่าอาชีพพยาบาลมีแนวโน้มในการอยู่เป็นโรคสูงนั้น ผู้วิจัยประเมินผลจากสถิติและสภาพแวดล้อมในการทำงาน ผู้วิจัยได้รวบรวมสถิติของพยาบาลที่อายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป และยังเป็นโรคในโรงพยาบาลในกรุงเทพมหานครที่ขึ้นกับทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งได้แก่ โรงพยาบาลรามาธิบดี โรงพยาบาลศิริราช และโรงพยาบาลจุฬา พบว่า มีพยาบาลที่เป็นสตรีโรค ถึง 16.10 % เมื่อเทียบกับสถิติของสตรีโรคที่มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไปในกรุงเทพมหานครซึ่งมีเพียง 10.39 % (สถิติแห่งชาติ. 2529 : 56) เมื่อพิจารณาถึงสภาพแวดล้อมในการทำงาน เราจะพบว่า บุคลากรที่ทำงานในโรงพยาบาลเป็นสตรีเสียส่วนมาก นอกจากนั้นงานของพยาบาลยังเป็นงานที่ต้องทำต่อเนื่องตลอด 24 ชั่วโมง พยาบาลจึงต้องทำงานในช่วงเวลาที่แตกต่างจากคนทั่วไปและไม่สามารถจัดวันหยุดที่แน่นอนได้ สภาพแวดล้อมและลักษณะของการทำงานเหล่านี้ นับเป็นอุปสรรคหนึ่งในการหาครองและคบเพื่อนทางเพศ

ในด้านความสำคัญของอาชีพนั้น พยาบาลเป็นส่วนหนึ่งในการบริการอนามัยของประเทศ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมเศรษฐกิจ เพราะเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับการผลิตและการผลิตขึ้นอยู่กับสุขภาพของคน เมื่อประชาชนมีพละอนามัยสมบูรณ์ ย่อมทำให้มีกำลังกาย กำลังความคิด และกำลังใจที่จะปฏิบัติงานให้โดยลติ-

ความเครียดเป็นอุปสรรคต่อการทำงาน ทำให้บุคคลไม่พร้อมที่จะปฏิบัติงาน เนื่องจากเวลาที่บุคคลเกิดความเครียดแล้วจะวิตกกังวล สนใจแต่ปัญหาของตนเอง เกิดความเบื่อหน่าย เฉื่อยชา ไม่อยากปฏิบัติงาน (สมศรี เชื้อหิรัญ. 2515 : 5) นอกจากนี้ความเครียดยังเป็นทิวทำลายความสุขของคน และเป็นตัวการที่ทำให้ทุกคนมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นเลวลง (สุชา จันทน์เฒ. และสุรางค์ จันทน์เฒ. 2524 : 35) ดังนั้นความเครียดจึงเป็นผลเสียต่อพยาบาลด้วย ซึ่งจะมีผลเสียต่อเนื่องไปถึงผู้ป่วย

งานพยาบาลเป็นงานหนักทั้งกายและใจ ทำให้ต้องพบกับความเครียดตลอดเวลา พยาบาลนอกจากจะทำงานตามเวลาปกติแล้ว ยังต้องทำงานเช้าเร็วในตอนเช้าและตอนดึก ซึ่งขัดกับอาชีพอื่น จะเห็นได้ว่าพยาบาลมีเวลาส่วนตัวน้อยมาก ต้องรีบเร่งทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นเวลาพักรับประทานอาหาร หรือในเวลาทำงานก็ตาม ทำให้เกิดความท้อแท้ และ เป็นสาเหตุไปสู่ความเครียดได้มากยิ่งขึ้น (Scully. 1980 : 916 - 918) นอกจากนี้ ภาวะความเครียดอื่น ๆ ก็สามารถที่จะทำให้เกิด

ผลเสียในการปฏิบัติงานได้เท่า ๆ กับความเครียดที่เกิดจากการทำงานและยังเป็นผู้ช่วยเสริมให้
ความเครียดในงานมีมากขึ้นอีก (พรทิพย์ เกตุวานนท์. 2527 : 20)

สำหรับพยาบาลที่อยู่เป็นโสด ความเครียดอันเนื่องมาจากการอยู่เป็นโสดเป็นตัวแปรหนึ่ง
ที่เสริมให้ความเครียดของพยาบาลงาน ซึ่งมีมากอยู่แล้วให้มากขึ้นไปอีก ทำให้ไม่เป็นผลดีต่อ
ตัวพยาบาลเองและต่อผู้ป่วย ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าพยาบาลที่เป็นโสดมีความเครียดใน
อยู่เป็นโสดมากน้อยเพียงไร และมีปัจจัยอะไรบ้างที่มีผลต่อความเครียดดังกล่าว

จุดมุ่งหมายในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับความเครียดในการอยู่เป็นโสดของพยาบาลว่ามีมากน้อยเพียงไร
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความเครียดในการอยู่เป็นโสดของพยาบาลที่มีระดับอายุต่างกัน
3. เพื่อศึกษาวัยปัจจัยทางค่านิยม อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ โอกาสที่จะได้แต่งงาน
บุคลิกภาพ ความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอกตน และแรงสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์กับความ
เครียดในการอยู่เป็นโสดหรือไม่ และในทิศทางใด
4. เพื่อศึกษาสำคัญสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างอายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่
โอกาสที่จะได้แต่งงาน บุคลิกภาพ ความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอกตน และแรงสนับสนุนทางสังคม
กับความเครียดในการอยู่เป็นโสด
5. เพื่อศึกษาวัยในแต่ละช่วงอายุ ปัจจัยทางค่านิยม ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ โอกาส
ที่จะได้แต่งงาน บุคลิกภาพ ความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอกตน และแรงสนับสนุนทางสังคม
มีความสัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสดหรือไม่ และในทิศทางใด
6. เพื่อศึกษาสำคัญสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่
โอกาสที่จะได้แต่งงาน บุคลิกภาพ ความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอกตน และแรงสนับสนุนทาง
สังคมกับความเครียดในการอยู่เป็นโสดในแต่ละช่วงอายุ

ความสำคัญของการศึกษา

1. ทำให้ทราบว่าพยาบาลมีระดับความเครียดในการอยู่เป็นโสดมานาน้อยเพียงใด และพยาบาลในแต่ละช่วงอายุมีระดับความเครียดแตกต่างกันหรือไม่ ข้อมูลดังกล่าวจะเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญให้พยาบาลที่อยู่เป็นโสด และผู้บริหารรวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องได้ตระหนักถึงปัญหาของพยาบาลที่อยู่เป็นโสดว่ามีมานาน้อยเพียงใด และควรให้ความสนใจในการพิจารณาป้องกันและแก้ไขปัญหานั้นต่อไป
2. ทำให้ทราบว่าปัจจัยทางด้านอายุ การศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ โอกาสที่จะได้แต่งงาน บุคลิกภาพ ความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอก และแรงสนับสนุนทางสังคมมีผลต่อความเครียดในการอยู่เป็นโสดหรือไม่และมานาน้อยเพียงใด ถ้าพบว่าปัจจัยเหล่านี้มีผลต่อความเครียดในการอยู่เป็นโสดแล้ว จะเป็นแนวทางให้พยาบาลที่เป็นโสดและผู้บริหาร รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องได้หาทางแก้ไข ปรับปรุง เพื่อลดความเครียดในการอยู่เป็นโสดให้น้อยลง
3. ทำให้ทราบว่าพยาบาลในแต่ละช่วงอายุ ปัจจัยทางด้านการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ โอกาสที่จะได้แต่งงาน บุคลิกภาพ ความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอก และแรงสนับสนุนทางสังคม มีผลต่อความเครียดในการอยู่เป็นโสดหรือไม่ และมานาน้อยเพียงใด ซึ่งจะเป็นข้อมูลเสริมที่ช่วยในการพิจารณาแก้ไข ปรับปรุง เพื่อลดความเครียดในการอยู่เป็นโสด
4. เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องต่อไป โดยเฉพาะการศึกษาวัยที่เกี่ยวข้องกับสตรีโสด ซึ่งในประเทศไทยยังมีข้อมูลในเรื่องนี้โดยทงน้อยมาก

ขอบเขตของการศึกษา

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือ สตรีโสดที่มีอายุ 30 ปีขึ้นไป และมีอาชีพเป็นพยาบาลในโรงพยาบาลศิริราช จำนวน 563 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ เป็นสตรีโสดที่มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป และมีอาชีพเป็นพยาบาลในโรงพยาบาลศิริราช จำนวน 225 คน

3. ทัวแปรที่ศึกษา

3.1 ทัวแปรอิสระ

3.1.1 อายุ

3.1.1.1 30 - 35 ปี

3.1.1.2 36 - 40 ปี

3.1.1.3 41 - 45 ปี

3.1.1.4 46 - 50 ปี

3.1.1.5 50 ปีขึ้นไป

3.1.2 ระดับการศึกษา

3.1.2.1 สูงกว่าปริญญาตรี

3.1.2.2 ปริญญาตรี

3.1.2.3 ทำต่ำกว่าปริญญาตรี

3.1.3 ตำแหน่งหน้าที่

3.1.3.1 ผู้บริหารการพยาบาล

3.1.3.2 พยาบาลประจำการ

3.1.4 โอกาสที่จะได้แต่งงาน

3.1.5 บุคลิกภาพ

3.1.5.1 เก็บตัว - แสวงตัว

3.1.5.2 ห้วนใจ - มั่นคง

3.1.6 ความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอกตน

3.1.7 แรงสนับสนุนทางสังคม

3.2 ทัวแปรตาม ได้แก่ ความเครียดในการอยู่เป็นโสด

นิยามปฏิบัติการ

1. ความเครียดในการอยู่เป็นโสด หมายถึง ความเครียดซึ่งเกิดจากความรู้สึกอันเนื่องมาจากการอยู่เป็นโสดของสตรี ทำให้เกิดความหวั่นไหว ไม่เชื่อมั่นในสถานภาพโสด ความเครียดในการอยู่เป็นโสด ที่จะศึกษาในการวิจัยนี้มี 7 ประการ ได้แก่

1.1 ความเครียดอันเนื่องมาจากค่านิยมทางชนที่สังคมมีต่อสตรีโสด หมายถึง ความเครียดที่เกิดจากความรู้สึกต่อไปนี้

- 1.1.1 ความรู้สึกสถานะที่จะต้องอยู่โสด
- 1.1.2 ความรู้สึกกลัวกับสมณานามที่สังคมมอบให้ เช่น สาวแก่ สาวพินิจ

เป็นต้น

- 1.1.3 ความรู้สึกเสียใจที่ทำให้ครอบครัวผิดหวังที่ตนต้องอยู่โสด
- 1.1.4 ความรู้สึกอยากแต่งงาน

1.2 ความเครียดอันเนื่องมาจากการต้องการพึ่งพาทางด้านการเงินจากชาย หมายถึง ความเครียดที่เกิดจากความรู้สึกต่อไปนี้

- 1.2.1 ความรู้สึกที่ว่าตนเป็นหญิงที่ไม่มีเสน่ห์สำหรับชาย
- 1.2.2 ความรู้สึกต้องการที่จะมีผู้ปกป้อง
- 1.2.3 ความรู้สึกต้องการได้รับการเลี้ยงดู
- 1.2.4 ความรู้สึกชอบการปฏิบัติอย่างพิเศษจากชาย

1.3 ความเครียดอันเนื่องมาจากความเหงา หมายถึง ความเครียดที่เกิดจากความรู้สึกต่อไปนี้

- 1.3.1 ความรู้สึกเหี่ยวแห้ง หรือเศร้าสลด
- 1.3.2 ความรู้สึกไม่ชอบการอยู่คนเดียว

1.4 ความเครียดอันเนื่องมาจากการต้องการมีบุตร หมายถึง ความเครียดที่เกิดจากความรู้สึกต่อไปนี้

- 1.4.1 ความรู้สึกเสียใจที่ไม่มีโอกาสมีบุตร
- 1.4.2 ความรู้สึกอยากมีบุตร โดยไม่ยอมมีสามี

X

- 1.4.3 ความรู้สึกที่ตัวเองสามารถเป็นแม่ที่มีคุณภาพ
- 1.4.4 ความรู้สึกที่ดีกว่าจะมีบุตร เมื่ออายุมากขึ้นไป
- 1.4.5 ความรู้สึกกลัวจะมีบุตรที่ผิดปกติเนื่องจากความอายมากขึ้นไป

1.5 ความเครียดอันเนื่องมาจากความอว่าง หมายถึง ความเครียดที่เกิดจากความรู้สึกต่อไปนี้

- 1.5.1 ความรู้สึกกลัวชีวิตไร้จุดหมาย
- 1.5.2 ความรู้สึกอยากมีฐานะทางการเงิน
- 1.5.3 ความรู้สึกกลัวตัวเองไร้ค่า
- 1.5.4 ความรู้สึกอิจฉาคนที่มีความร่ำรวย

1.6 ความเครียดอันเนื่องมาจากความต้องการทางเพศ หมายถึง ความเครียดที่เกิดจากความรู้สึกต่อไปนี้

- 1.6.1 ความรู้สึกต้องการมีเพศสัมพันธ์
- 1.6.2 ความรู้สึกที่ไม่ยอมรับการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง

(Masturbation)

1.7 ความเครียดอันเนื่องมาจากความวิตกกังวลเกี่ยวกับชีวิตในวัยชรา หมายถึง ความเครียดที่เกิดจากความรู้สึกต่อไปนี้

- 1.7.1 ความรู้สึกกลัวจะอยู่จนแก่เกินไป
- 1.7.2 ความรู้สึกกลัวการช่วยเหลือตัวเองไม่ได้
- 1.7.3 ความรู้สึกกลัวจะต้องเป็นการกระเถิบ
- 1.7.4 ความรู้สึกกลัวการถูกทอดทิ้ง

ความเครียดในการอยู่โดด ว่าง ไร้ครอบครัวแบบสมบูรณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะบุคลิกภาพพื้นฐานที่วัดได้ตามแบบทดสอบ The Maudsley Personality Inventory ใช้คำย่อว่า MPI มีลักษณะการทดสอบเป็น 2 มิติ (Eysenck. 1959 : 5) และหมายถึงความที่ใจเล็ง (Eysenck. 1977 : 85) ศึกษาวิจัยอธิบายรายละเอียดเพิ่มเติมไว้มีความหมายดังต่อไปนี้

2.1 เก็บตัว - แสกกตัว (Introversion - Extravert) ใช้คำว่า E

2.2 หวั่นไหว - มั่นคง (Neuroticism - Stability) ใช้คำว่า N

บุคลิกภาพเก็บตัว (Intorversion) หมายถึง ลักษณะบุคลิกภาพที่เงียบเฉย

(Quiet) ชอบเก็บตัว เบื่อไม่ชอบสังคมกับคนอื่น มองเข้าสู่ตนเอง (Introspective) ชอบอ่านหนังสือและคนความล้าหลัง สนทนากับคนยาก มีการตระเตรียมก่อนทำ และไม่ไว้วางใจเหตุการณ์เฉพาะหน้าทำอะไรเพิ่มไปด้วยความระมัดระวังเกินไป ไม่ชอบกิจกรรมที่ตื่นเต้นโลดโผน ดำเนินชีวิตประจำวันด้วยความเคร่งขรึม (Proper Seriousness) ชอบความเป็นระเบียบเรียบร้อย ควบคุมความรู้สึกพอใจ - ไม่พอใจไว้มาก ไม่ค่อยแสดงความรู้สึกออกมาตรง ๆ มีทัศนคติไม่เปลี่ยนแปลงง่าย ฐานะเชื่อถือ (Reliable) บางครั้งมองเห็นแต่ในแง่ร้าย (Pessimistic) ยึดถือแบบมาตรฐานจรรยาบรรณของสังคมมาก

บุคลิกภาพแสกกตัว (Extraversion) หมายถึง ลักษณะบุคลิกภาพที่มีอหิยาศัยไมตรี ชอบเข้าสังคม มีเพื่อนมาก อยากพูดคุยกับผู้อื่นด้วย ไม่ชอบอ่านหรือคนความล้าหลัง ชอบทำกิจกรรมที่ให้ความตื่นเต้น ชอบเสี่ยง (Take Chances) ออกนอกสถานการณ์ทำอะไรทันพลัน (Acts on the Spur of The Moment) ทำอะไรไม่ใคร่ระมัดระวังตัว โดยทั่วไปค่อนข้างสนุกสนาน ชอบทำทดลองขั้น หรือที่จะไต่ตอบ ไม่ชอบจำใจ ไม่มีกังวล เป็นสุขใจ (Carefree) ชอบทำตัวตามสบาย เข้าใจง่าย (Easygoing) มักมองแต่ในแง่ดี (Optimistic) ชอบสนุกเร้าใจ มีแนวโน้มที่จะแสดงความรู้สึกและความรู้สึกออกตรง ๆ ไม่เก็บความรู้สึกพอใจ - ไม่พอใจไว้มากนัก ไม่ไฉ่วางจะฐานะเชื่อถืออยู่เสมอ (Not Always a Reliable)

บุคลิกภาพหวั่นไหว (Neuroticism) หมายถึง ลักษณะบุคลิกภาพที่มีอารมณ์รุนแรง อ่อนไหวง่าย คิดไม่รู้จักจบ มีความวิตกกังวลชอบเก็บตัว มักเชื่อมโยงความวิตกกังวลเข้ากับสิ่งเร้าที่เป็นกลาง (Neutral Stimuli) รู้สึกวิตกกังวลต่อทุกสิ่งทุกอย่างที่ปรากฏขึ้นแม้ในสถานการณ์ที่รู้ว่าไม่เป็นอันตราย ไม่สามารถทนต่อสภาวะที่มีความเครียดมาก ๆ ได้ (Prone to Neurotic Breakdown Under Stress) และมักปรากฏเป็นอาการออกทางร่างกาย (Neurotic Symptoms)

บุคลิกภาพมั่นคง (Stability) หมายถึง ลักษณะบุคลิกภาพที่มีสุขภาพจิตดี คือ มีสุขภาพของอารมณ์ ความรู้สึก และการกระทำดี มีการปรับตัวอยู่ในสภาวะแวดล้อมได้ดี

บุคลิกภาพเก็บตัว - แสงตัว และบุคลิกภาพหัวไว - มั่นคง วัดได้ด้วย แบบทดสอบบุคลิกภาพ The Maudsley Personality Inventory (MPI) ซึ่งแปลโดย สมทรง สุวรรณเลิศ และคณะ ๗ (2512)

3. ความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอก หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อในลักษณะดังต่อไปนี้ (Rotter. 1966 : 1)

3.1 ความเชื่ออำนาจภายใน หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อต่อหรือรับรู้ว่ามีอำนาจหรือความสามารถที่จะปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น หรือสามารถควบคุมเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนได้และเชื่อว่า ความสำเร็จหรือความล้มเหลวที่ตนได้รับเกิดจากการกระทำของตนเอง

3.2 ความเชื่ออำนาจภายนอก หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อหรือรับรู้ว่ามีอำนาจหรือความสามารถเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม และไม่สามารถควบคุมสภาพการณ์ต่าง ๆ ได้ เพราะเชื่อว่าสิ่งต่าง ๆ นั้น เกิดจากอิทธิพลของปัจจัยภายนอกที่เขาไม่อาจเข้าไปเกี่ยวข้องได้เลย เช่น โชคกลางเคราะห์กรรม ความบังเอิญ อำนาจเหนือธรรมชาติ หรืออำนาจของคนอื่น

ความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอก วัดได้ด้วยแบบสอบถามประเมินความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอก (Locus of Control Scales) ของ รอทเตอร์ ซึ่งแปลและเรียบเรียงโดย ทศนา โฉมทิ (2518)

4. แรงสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การสนับสนุนหรือความช่วยเหลือทั้งทางอารมณ์และวัตถุที่บุคคลได้รับจากครอบครัว เพื่อนฝูง เพื่อนร่วมงาน และผู้บังคับบัญชา

แรงสนับสนุนทางสังคมสามารถวัดได้โดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับแรงสนับสนุนทางสังคม ซึ่งสร้างโดย เทพวัลย์ สุชาติ (2530)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สถิติโรค หมายถึง สถิติที่ยังไม่เคยแต่งงานและมีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป แบ่งเป็น 5 ช่วงอายุ คือ

1.1 30 - 35 ปี

1.2 36 - 40 ปี

1.3 41 - 45 ปี

1.4 46 - 50 ปี

1.5 50 ปีขึ้นไป

2. ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของสตรีโรค แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

2.1 สูงกว่าปริญญาตรี

2.2 ปริญญาตรี

2.3 ต่ำกว่าปริญญาตรี

3. ตำแหน่งหน้าที่ หมายถึง ตำแหน่งความรับผิดชอบในเวลาดำเนินการของพยาบาล ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

3.1 ผู้บริหารการพยาบาล ได้แก่ หัวหน้าพยาบาล ผู้ช่วยหัวหน้าพยาบาล ผู้ตรวจการพยาบาล พยาบาลหัวหน้าแผนก พยาบาลผู้ชำนาญเฉพาะทาง และพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วย

3.2 พยาบาลประจำการ ได้แก่ พยาบาลที่ปฏิบัติงานในแผนกต่าง ๆ ที่ให้บริการ พยาบาลแก่ผู้ป่วยโดยตรง

4. โอกาสที่จะได้แต่งงาน หมายถึง การคาดหมายของพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ว่าในอนาคตตนเองมีโอกาสมากขึ้นเพียงใดที่จะได้แต่งงาน โดยการคาดหมายเป็นเปอร์เซ็นต์

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสด ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสาร
และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการศึกษา ดังนี้

๑ 1. สหรีโสด

- 1.1 ความหมายของคำว่า "โสด"
- 1.2 สาเหตุของการอยู่เป็นโสด
- 1.3 ความรู้สึกที่เกี่ยวกับการอยู่เป็นโสด
- 1.4 ความเครียดในการอยู่เป็นโสด

2. ความเครียด

- 2.1 ความหมายของความเครียด
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความเครียด
- 2.3 สาเหตุของความเครียด
- 2.4 ผลของความเครียด
- 2.5 พฤติกรรมการเผชิญความเครียด

๓. ปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดในการอยู่เป็นโสด

- 3.1 อายุ
- 3.2 การศึกษา
- 3.3 ตำแหน่งหน้าที่
- 3.4 โอกาสที่จะได้แต่งงาน
- 3.5 บุคลิกภาพ
- 3.6 ความเชื่ออ่านาจากภายใน - ภายนอกตน
- 3.7 แรงสนับสนุนทางสังคม

สตรีโสเภณี

1. ความหมายของคำว่า "โสเภณี"

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525 ระบุว่า หมายถึง หญิงโสเภณี ไม่มีคู่ ยังไม่มีสามี หรือภรรยา เช่น ชายโสเภณี หญิงโสเภณี

ตามรากศัพท์เดิมแล้ว คนโสเภณีจะหมายถึงผู้ที่ยังไม่ได้แต่งงานอยู่กับใครๆ ยังไม่มีคู่ แต่ในปัจจุบันได้มีการตีความไปถึงผู้ที่เคยแต่งงานมาแล้ว และหย่าร้างเรียบร้อยแล้ว จึงเป็นคนเดี่ยว โสด ไม่มีคู่ เป็นคนโสเภณีโดยปริยาย แต่อย่างไรก็ตามคำว่า คนโสเภณีจะไม่ครอบคลุมไปถึงบรรดาคนโสเภณีแต่ในนาม กล่าวคือ มีคูครองอยู่แล้ว แต่ไม่ได้มีการ เปิดเมย หรือเป็นที่ยอมรับเป็นทางการตามกฎหมาย (สำลี ทองขาว. 2530 : 10)

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ สตรีโสเภณีจะหมายถึงเฉพาะสตรีโสเภณีที่ยังไม่เคยแต่งงาน และไม่มีคู่ ทั้งตามนิยามและพฤตินัย

2. สาเหตุของการอยู่เป็นโสเภณี

ริคซิโอ (Riccio. 1979 : 3959) สรุปว่าเหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างที่เขาศึกษา ยังไม่แต่งงานคือ "ยังไม่พบคนที่ถูกใจ" และส่วนใหญ่ของการแต่งงานในวันหนึ่งข้างหน้า

จีจี (Gigy. 1980 : 321 - 340) พบว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นสาวโสเภณี (ยังไม่เคยแต่งงาน) อายุ 30 ปีขึ้นไป (อายุเฉลี่ย 38.91 ปี) จำนวน 66 คน ทุกคนเคยถูกถามถึงเหตุผลที่ยังอยู่เป็นโสเภณีมาแล้ว และสตรีเหล่านั้นหลายคนเคยปฏิเสธคำขอแต่งงานมาแล้ว ส่วนเหตุผลที่สตรีเหล่านั้นยังเลือกที่จะอยู่เป็นโสเภณีคือ

1. มีความรู้สึกว่าการแต่งงานเป็นพันธนาการทำให้สูญเสียอำนาจ (Authority) และเป็นอิสระ (57 %)
2. ไม่พบคนที่ถูกใจ (40 %)
3. เลือกกระหว่างอาชีพกับการแต่งงาน ในที่สุดก็ตัดสินใจเลือกอาชีพ (18 %)

โลเวนสไตน์ (Loewenstein. 1981 : 1134) ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่เป็น สตรีโสภิตที่ไม่เคยแต่งงานจำนวน 60 คน อายุ 35 - 65 ปี กลุ่มตัวอย่างให้เหตุผลที่ยังอยู่เป็นโสภิต ดังนี้

1. ไม่พบคนที่เหมาะสม (55.3 %)
2. เลือกที่จะไม่แต่งงาน เพราะไม่สนใจ และคนไม่เหมาะที่จะเป็นมารดา (23.7 %)
3. เคยอกหัก (13.1 %)
4. เห็นว่าการแต่งงานและอาชีพเป็นสิ่งขัดกัน (7.9 %)

รัชสีน คุ้มวรรณ (2528 : 108) ใช้คำถามปลายเปิดในการสำรวจเหตุผลของการอยู่เป็นโสภิตจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 196 คน ซึ่งเป็นสตรีโสภิตที่ยังไม่เคยแต่งงาน มีอายุ 30 ปีขึ้นไป และทำงานอยู่ในกรุงเทพฯ สตรีเหล่านี้ให้เหตุผลของการอยู่เป็นโสภิตเรียงตามลำดับต่อไปนี้

1. คิดว่าชีวิตโสภิตมีอิสระมากกว่าชีวิตแต่งงาน และตนเองก็พอใจ (34.9 %)
2. ยังไม่พบคนที่ถูกใจ (24.6 %)
3. กลัวที่จะประสบปัญหาชีวิตสมรส (9.3 %)
4. ไม่พร้อมที่จะใช้ชีวิตแต่งงาน (8.2 %)

ภัสสร อิมานนท์ (2529 : 99) ศึกษาสตรีโสภิตอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป จำนวน 391 คน พบว่าเหตุผลที่ทำให้ตัดสินใจยังไม่แต่งงาน 4 อันดับแรกคือ

1. มีโอกาสแต่ยังไม่พบคนที่ถูกใจ (74.9 %)
2. พอใจจะอยู่ตัวคนเดียว (72.4 %)
3. ท้องการความก้าวหน้าในอาชีพ (48.8 %)
4. ไม่ต้องการมีภาระการมีครอบครัว (44.4 %)

จากงานวิจัยข้างต้นจะเห็นได้ว่า สตรีโสภิตทั้งในและต่างประเทศให้เหตุผลการครองตนเป็นโสภิตที่เหมือนกันคือ "ยังไม่พบคนที่ถูกใจ" หรือ "ยังไม่พบคนที่เหมาะสม" เมื่อพิจารณาให้ลึกซึ้งจะพบว่าเป็นคำตอบที่ผิวเผิน และมีสาเหตุมากมายที่ซ่อนอยู่เบื้องหลังคำตอบนี้ สาเหตุเหล่านี้พอจะแบ่งเป็น 2 ประเด็นใหญ่ ๆ คือ

1. สาเหตุทางสังคม
2. สาเหตุทางจิตวิทยา

สาเหตุทางสังคม

1. ความเปลี่ยนแปลงในบทบาททางเพศ

ในสมัยก่อนสตรีจำเป็นต้องแต่งงานเพื่อหาหลักประกันทางร่างกาย จิตใจและสังคม การพัฒนาทางสังคมเป็นผลให้มีการเพิ่มจำนวนของสตรีที่ได้รับการศึกษาสูงขึ้น สตรีมีโอกาสรองานอาชีพมากขึ้น การที่สตรีมีโอกาสเข้าสู่ตลาดแรงงานเพิ่มขึ้นอย่างมาก เป็นสาเหตุมูลฐานที่ทำให้การรับรู้เกี่ยวกับตนเอง (Self - Perception) เปลี่ยนแปลงไป (Bartos. 1981 : 3) ความสามารถพึ่งพาตนเองได้ทางเศรษฐกิจ และการรับรู้เกี่ยวกับตนเองที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นผลทำให้บทบาททางเพศเปลี่ยนแปลงไป สตรีมีอิสระทางด้านการเงินมากขึ้นเท่าไร แนวโน้มที่จะทำให้เธอเป็นโสเภณีก็จะมากขึ้น และพบว่าสตรีที่ประสบความสำเร็จทางด้านการเงินมากเท่าใด ความรู้สึกอับอายอันเนื่องจากการมีเพศสัมพันธ์ก็ยิ่งลดน้อยลง (Bell. 1975 : 162) สายฤทิ (นามแฝง. 2528 : 6) กล่าวว่า สังคมในปัจจุบันได้เปิดกว้างมากขึ้นสำหรับสตรี สตรีจึงสามารถสร้างเกียรติยศชื่อเสียงได้ด้วยตนเอง ดังนั้นการแต่งงานเพื่อหลักประกันทางร่างกายและสังคมก็ลดความสำคัญลง เหลืออยู่แต่สิ่งที่ยากและละเอียดกว่าคือ การสนับสนุนบำรุงรักษาซึ่งกันและกันทางสภาพจิตใจโดยทั่ว ๆ ไปของสังคมขณะนั้นก็จะบีบคั้น และส่งเสริมให้คนมีความต้องการทางใจไปไต่ห้อยทอดหลายด้านด้วยกัน การขาดความสุขทางใจจึงเป็นสาเหตุสำคัญมากที่สุดของการหย่าร้าง

การเปลี่ยนแปลงในบทบาททางเพศของสตรีทำให้สตรีจำนวนมากมองเห็นการแต่งงานเป็นภาระที่หนัก และดวงความก้าวหน้าทางการงาน สตรีเหล่านี้จึงเลือกที่จะอยู่เป็นโสเภณีเพื่อให้ตนเองมีโอกาสนำในสิ่งที่ให้ความพอใจมากกว่าการมีครอบครัว

2. ความไม่แน่ใจในความมั่นคงของชีวิตสมรส

สถิติการหย่าร้างของคนกรุงเทพฯ ในปี 2518 เท่ากับ 10.5 คู่ ต่อคู่สมรส 100 คู่ ในปี พ.ศ. 2521 เพิ่มขึ้นเป็น 16.9 คู่ จากสถิติของกองทะเบียนกรมการปกครองชี้ให้เห็นว่า ในช่วงปี 2524 - 2528 การหย่าร้างมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตลอดมา (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2531 : 4 - 14) การเพิ่มขึ้นของสถิติการหย่าร้าง ทำให้สตรีขาดความเชื่อมั่นในการแต่งงานและชีวิตครอบครัว สตรี 1 ใน 4 คน ไม่คิดว่าชีวิตแต่งงานจะดำรงถึงวัยปลายของชีวิตและไม่แน่ใจว่าจะแต่งงาน (Bartos. 1982 : 39)

3. สตรีวัยสมควรแต่งงานมีจำนวนมากกว่าชาย เป็นผลให้มีการแทรกแซง
การแต่งงาน จากการสำรวจการเปลี่ยนแปลงของประชากร พ.ศ. 2527 (สถิติแห่งชาติ.
2529 : 5 - 6) พบว่าประชากรโสดที่ยังไม่เคยแต่งงานในช่วงอายุ 30 - 44 ปี เฉพาะใน
กรุงเทพฯ มีสตรีโสดมากกว่าชายโสดถึง 15,663 คน จากจำนวนชายโสด 70,343 คน นั่นคือ
มีสตรีโสด 122 คนต่อชายโสด 100 คน ถ้าแยกช่วงอายุให้ละเอียดขึ้นจะพบว่า

ในช่วงอายุ 35 - 39 ปี มีสตรีโสด 138 คนต่อชายโสด 100 คน

ในช่วงอายุ 40 - 44 ปี มีสตรีโสด 161 คนต่อชายโสด 100 คน

ถ้านับรวมคนโสดที่เป็นหม้าย และหย่าร้างด้วยแล้ว จะมีสตรีโสดมากกว่าชายโสดถึง 50,895 คน
ในช่วง 30 - 34 ปี นั่นคือ มีสตรีโสด 163 คน ต่อชายโสด 100 คน เมื่อแยกเป็นช่วงอายุ

ในช่วงอายุ 35 - 39 ปี มีสตรีโสด 172 คนต่อชายโสด 100 คน

ในช่วงอายุ 40 - 44 ปี มีสตรีโสด 199 คนต่อชายโสด 100 คน

อัตราส่วนนี้จะยิ่งเพิ่มขึ้นตามลำดับในช่วงอายุที่สูงขึ้นไป

4. ค่านิยมทางสังคมในการเลือกคู่สมรส นอกจากจำนวนสตรีโสดที่มากกว่าจำนวน
ชายโสดจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สตรีต้องอยู่เป็นโสดแล้ว ค่านิยมในการเลือกคู่สมรสยังเป็นตัวเสริม
ให้สตรีเหล่านี้หาคู่ได้ยากลำบากขึ้น ค่านิยมดังกล่าวนี้คือ สตรีต้องการผู้ชายที่อายุมากกว่า การศึกษา
สูงกว่า ประสิทธิภาพดีกว่า ในขณะที่ยายต้องการสตรีในลักษณะตรงกันข้ามคือ ชายมักเลือก
สตรีที่อายุน้อยกว่า การศึกษาน้อยกว่า หน้าตาดีกว่า ทำงานต่ำกว่า ดังนั้นสตรีโสดที่อายุ 30 ปีขึ้นไป
นอกจากจะประสบปัญหาที่มีชายโสดจำนวนน้อยแล้ว ยังมีคู่แข่งที่สำคัญคือ สตรีที่อายุน้อยกว่า จึงทำให้
สตรีโสดเหล่านี้หาคู่สมรสที่เหมาะสมได้ยากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มสตรีที่มีฐานะดีหรือมีการศึกษาสูง
เช่นกลุ่มสตรีนักวิชาชีพ ซึ่งนอกจากจะเผชิญกับปัญหาด้านอายุซึ่งมักจะมากกว่าสตรียื่นแล้ว ยังมีแนวโน้ม
ที่จะเลื่อนการแต่งงานออกไปเพื่องานอาชีพ

คอกนา และแมคบริดจ์ (Doudna and McBride. 1981 : 21 - 34)

ได้อธิบายถึงสาเหตุที่ทำให้สตรีที่มีฐานะหรือการศึกษาสูง ไม่สามารถหาผู้ชายที่เหมาะสมที่จะแต่งงาน
ด้วยได้ เพราะนอกจากค่านิยมทางสังคมที่สตรีต้องการผู้ชายที่เหนือกว่าในทุกด้านแล้ว สตรีเหล่านี้
ยังมักจะเลื่อนการแต่งงานออกไป ส่วนที่แต่งงานไปแล้วก็มีโอกาสที่จะหย่าร้างสูงกว่าสตรียื่นไป แต่

ผู้ชายในระดับเดียวกันคือมีการศึกษาสูงและมีหน้าที่การงานก็จะมีลักษณะตรงกันข้าม คือมักแต่งงานเร็ว และมีชีวิตสมรสที่ยาวนานกว่าผู้ชายอื่น ความแตกต่างนี้เป็นผลทำให้จำนวนหญิงที่มีฐานะดี หรือมีการศึกษาสูงเพิ่มขึ้นในขณะที่ผู้ชายระดับเดียวกันกลับลดจำนวนลง นอกจากนี้ยังพบว่าในการแต่งงานครั้งแรกนั้น ผู้ชายมักจะเลือกสตรีที่มีอายุน้อยกว่าประมาณ 2 ปี และเมื่อต้องแต่งงานใหม่ในขณะที่มีอายุน้อย เขาจะเลือกสตรีที่มีอายุน้อยกว่าประมาณ 4 ปี และเมื่อผู้ชายที่อายุมากขึ้น (ประมาณ 40 ปี) เขามักจะเลือกสตรีที่มีอายุน้อยกว่าถึง 10 ปี ดังนั้นผู้ชายโสเภณี 40 ปี ซึ่งมีน้อยอยู่แล้ว สตรีโสเภณีที่อายุมากยังมี สตรีโสเภณีที่อายุน้อยเป็นคู่แข่งอีก ลอยด์ (Lloyd. 1976 : 114) กล่าวว่า ค่านิยมทางสังคมที่ ฝ่ายชายควรจะมีคุณสมบัติเหนือกว่าฝ่ายหญิง เช่น ความสูง อายุ อาชีพ สติปัญญา เป็นต้น ทำให้ ทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิงบางกลุ่มมีปัญหาในการ "หาคู่ที่เหมาะสม" มีคำกล่าวไว้ในบรรดาคนโสเภณีทั้งหลาย ชายโสเภณีมักจะอยู่ที่ก้นบ่อ ส่วนสาวโสเภณีจะเป็นศรีมที่ลอยอยู่ข้างบน ("Bottom of the Barrel" and the "Cream of The Top" ดังนั้นชายโสเภณีและหญิงโสเภณีที่เหลืออยู่จึงเหมือนเส้นขนานที่ไม่อาจบรรจบกันได้

✓ จากการศึกษาของ เทอร์แมน และโอเดน (Lloyd. 1976 : 115 ; citing Terman and Oden. 1959) เขาศึกษาตามข้อมูลของประชากรที่เป็นเด็กปัญญาเลิศเพื่อสำรวจระดับ สติปัญญาของคู่สมรสของประชากรกลุ่มนี้ เมื่อเขาเหล่านั้นย่างเข้าวัยกลางคน (อายุ 35 ปีขึ้นไป) เขา พบว่า ชายปัญญาเลิศมีภรรยาซึ่งมีระดับสติปัญญาต่ำกว่าอย่างหาทางไกลกันมาก ส่วนสามีของสตรีปัญญาเลิศ ก็มีระดับสติปัญญาต่ำกว่าเช่นกันแต่ไม่ห่างกันมากนัก นอกจากนั้นสตรีปัญญาเลิศเหล่านั้นส่วนใหญ่จะไม่แต่งงาน โดยเฉพาะถ้าสตรีนั้นมีระดับการศึกษาชั้นปริญญาตรี ส่วนหญิงที่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จะมีอัตราการ แต่งงานที่สูงกว่ากลุ่มที่จบปริญญาตรี แม้จะมีปัญหาในการปรับตัวและการหย่าร้าง ผลการศึกษาของ เทอร์แมนนั้นสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กินส์เบิร์ก (Lloyd. 1976 : 115 ; citing Ginzberg. 1976) ซึ่งทำการศึกษาในกลุ่มสตรีที่มีระดับสติปัญญาสูง หรือมีระดับอาชีพสูง และ พบว่า 28 % ของสตรีเหล่านั้นยังคงเป็นโสเภณี สตรีทั่วไปที่อายุรุ่นเดียวกันจะมีเพียง 6 % ที่เป็นโสเภณี

5. การยอมรับของสังคมต่อการครองตนเป็นโสเภณีของสตรี

จากการศึกษาของ รัสส์ อิมานนท์ (2529 : 54, 81) โดยให้กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นสตรีโสเภณีจำนวน 1,004 คน แสดงความเห็นต่อคำถามที่ว่า "ผู้หญิงบางคนเลือกที่จะครองตนเป็น

โสกลอดไป ท่านคิดว่าผู้หญิงเหล่านี้โดยทั่วไป คิดว่าหรือเสียเปรียบกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว" พบว่า 46 % ตอบว่า สตรีโสกลและสตรีที่แต่งงานแล้วไม่ต่างกันมากนัก 62 % ตอบว่า สตรีโสกลน่าจะดีกว่าเมื่อให้แสดงความคิดเห็นต่อกำกล่าวที่ว่า "หากสตรีจะอยู่เป็นโสกลอดไป ก็ไม่ใช่เรื่องผิดแปลกอะไร" ปรากฏว่า 79.5 % ของกลุ่มตัวอย่าง "เห็นด้วย" กับคำกล่าวนี้นี้

จากข้อมูลเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า การครองตนเป็นโสกลของสตรี เป็นที่ยอมรับของสังคมโดยเฉพาะในสังคมกรุงเทพฯ การยอมรับของสังคมดังกล่าวเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้สตรีตัดสินใจครองตนเป็นโสกลมากขึ้น

สาเหตุทางจิตวิทยา

ราไฟ ภาณุมาศ (2524 : 261 - 273) เชื่อว่าสตรีที่ไม่ได้แต่งงานจนอายุย่างเข้า 30 ปี นั้นมี 2 จำพวก คือพวกที่ "ไม่มีใครขอแต่งงาน" พวกหนึ่ง ส่วนอีกพวกหนึ่ง "ไม่ต้องการที่จะแต่งงาน" คำตอบที่ว่า "ยังไม่พบคนที่ถูกใจ" ซึ่งมักเป็นเหตุผลของสตรีโสกลทั่วไป สตรีที่ให้คำตอบนี้อาจเป็นพวกที่อยู่ในกลุ่มที่ "ไม่มีใครขอแต่งงาน" หรืออาจจะอยู่ในกลุ่มที่ "ไม่ต้องการแต่งงาน" แต่ตัวเองยังไม่รู้ตัว นอกจากนี้เขายังเชื่อว่าสตรีที่มีสัญชาตญาณปกติจะพอใจแต่งงานในที่สุด และได้ให้เหตุผลที่สตรีทองอยู่เป็นโสกลไว้ 3 ประเด็น คือการมองความรักในค่านิยม ๆ การไม่ยอมรับบทบาทของผู้หญิง และการที่ความรู้สึกหวงห้ามปกติ ซึ่งแต่ละประเด็นมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. การมองความรักในค่านิยม ๆ

1.1 รู้สึกว่าตนเองมีปมค้อย จึงหวาดกลัวตลอดเวลาว่าชีวิตสมรสจะไม่ราบรื่น ปมค้อยในที่นี้อาจจะเป็นปมค้อยทางรูปร่างหน้าตา หรือความรู้สึกค้อยอันเนื่องจากการอบรมเลี้ยงดู เช่น ไม่ได้รับความรักจากพ่อแม่ ไม่เป็นที่ภาคภูมิใจของพ่อแม่ เป็นต้น

1.2 เคยผิดหวังในความรัก ทำให้หวาดกลัวที่จะเกิดขึ้นซ้ำสอง

2. การไม่ยอมรับบทบาทของผู้หญิง สตรีเหล่านี้จะมีลักษณะดังต่อไปนี้

2.1 มีความรู้สึกตายตัว หึงเกลียดและกลัวผู้ชายจนไม่อยากจะคบหาเป็นเพื่อน และมักเห็นว่า ผู้ชายมีทัศนคติถึงแต่เรื่องนี้ เพราะถูกปลูกฝังมาอย่างผิด ๆ ว่า ความรักและการร่วมเพศ เป็นสิ่งที่น่าเกลียด

2.2 การให้กำเนิดเด็ก เพราะได้ยื่นคำขอแล้วอย่างผิด ๆ จนเชื่อว่า การให้กำเนิดเด็กนั้นนำความเจ็บปวดและความตาย

2.3 อิจฉาผู้ชาย เกิดจากการอบรมเลี้ยงดูที่ให้ความสำคัญกับลูกชาย มากกว่าลูกสาว สตรีทุกคนชอบหลอกผู้ชายหลายคนจิตใจเธอโดยที่ไม่จริงจังกับใครสักคนเดียว เพื่อแสดงว่ามีอำนาจ หรือชอบที่จะทุ่มเทให้กับงานอาชีพอย่างเป็นชีวิตจิตใจ เพื่อแสดงความสามารถเหนือกว่าชาย

3. การตั้งความคาดหวังที่ผิดปกติ

3.1 ชายในอุดมคติที่เธอต้องการนั้นมีแต่ในนิยายเท่านั้น เช่น รูปหล่อ รวยหู

3.2 ยอมมีคนรักหวานชื่น แต่ไม่ยอมก้าวสู่ประสูติว่าห์ เพราะเธอว่าความหวานชื่นจะสิ้นสุดลงเมื่อแต่งงานกันแล้ว

3.3 มองหาผู้ชายที่เปรียบเหมือนนิศาของเธอนั่น คือต้องอายุรุ่นราวคราวเดียวกันกับบิดา หรือมีบุคลิกเหมือนท่านเท่านั้น

คำอธิบาย (2530 : 14 - 18) ผู้ซึ่งจบปริญญาเอกสาขา Curriculum and Instruction และไม่ได้แต่งงาน ได้กล่าวถึงสาเหตุที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมที่ปฏิเสธการมีชีวิตคู่ ไว้ดังนี้

1. การตั้งความคาดหวังในตัวผู้ที่จะมาเป็นคู่ครองไว้สูงเกินไป

คนโสดเหล่านี้มักจะเป็นคนช่างฝัน ทั้งนั้นภาพพจน์ของชายที่จะแต่งงานด้วย จึงเกินสภาพของปุถุชน ทั้งนั้นจึงไม่สามารถตกลงปลงใจกับปุถุชนธรรมดาได้

2. ความกลัวการรับผิดชอบ

คนโสดที่เคียดกับชีวิตที่อิสระ ปราศจากความรับผิดชอบ ยิ่งใช้ชีวิตโสดนานเท่าไรเพียงไรความเคียดก็จะยิ่งมีมากขึ้นจนทำให้เกิดความฉะและเสียค่าที่จะต้องสูญเสียความอิสระและความสะดวกสบายที่เคยได้รับไป การแต่งงานในทัศนะของคนโสดบางคนก็คือ การยอมรับภาระ รับผิดชอบหน้าที่การ ทั้งแต่การเงิน หนี้สิน ความเป็นอยู่ ความปลอดภัยของสมาชิกในครอบครัว และอนาคตของสมาชิกใหม่ในครอบครัวที่จะเกิดตามมา

3. การขาดความมั่นใจ กลัวการตัดสินใจ

การตัดสินใจแต่งงานโดยทั่วไปมักเป็นเรื่องของอารมณ์มากกว่าการใช้เหตุผล เพราะถ้าใช้เหตุผลในการเลือกคู่ครองแล้ว ก็อาจจะลงเอยด้วยการไม่ยอมแต่งงานกัน เพราะเหตุผลทำให้มองเห็นข้อบกพร่องต่าง ๆ ของฝ่ายตรงข้าม และมองเห็นความเป็นไปได้ของปัญหาที่จะตามมา ได้ชัดเจนขึ้น จนอาจจะหักล้างความรู้สึกที่อยากจะแต่งงานเสียหมดก็ได้ คนที่อยู่โสดนานเท่าไร ทัศนคติทางการใช้เหตุผลจะมีมากขึ้นตามลำดับ นอกจากจะมีทัศนคติทางวิพากษ์มากขึ้นแล้ว ตำแหน่งงานและประสบการณ์ก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะเสริมให้พวกเขามีทัศนคติทางเหตุผลมากขึ้น ดังนั้นจึงเป็นธรรมดาที่คนโสดมักจะมีเหตุผลและใช้เหตุผลมากกว่าคนทั่ว ๆ ไป

อย่างไรก็ตาม ถ้าจะมองในมุมกลับกันก็คือ คนโสดเหล่านี้พยายามใช้ "เหตุผล" เป็นข้ออ้างในการอยู่เป็นโสดโดยที่ความรู้สึกแอบแฝงอยู่ภายใต้จิตสำนึก (Subconscious) อยู่อย่างหนึ่ง นั่นคือการขาดความมั่นใจ ไม่กล้าเสี่ยง ไม่กล้าตัดสินใจ ซึ่งเป็นผลจากการอบรมเลี้ยงดูในวัยเด็ก คนเหล่านี้มักจะมีบิดามารดาที่ค่อนข้างเข้มงวด และมีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมทุก ๆ อย่างของพวกเขา พวกเขาจะเคยชินกับการรอคำสั่ง รอการตัดสินใจของบิดามารดา ก่อนที่จะกล้าแสดงพฤติกรรมใด ๆ ออกมา และในบางครั้งก็มีความรู้สึกขัดแย้งอย่างรุนแรงต่อการตัดสินใจนั้น ๆ การอบรมเลี้ยงดูดังกล่าว เป็นผลให้พวกเขาเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่กลัวที่จะต้องตัดสินใจทำอะไรลงไป

4. ความไม่ต้องการสูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง

คนโสดจำนวนไม่น้อยมีความเชื่อว่าถ้าแต่งงานแล้วจะต้องสูญเสียความเป็นตัวของตัวเองไป โดยเฉพาะในกลุ่มคนโสดที่มีอุดมการณ์ มีความตั้งใจที่จะสร้างผลงานสำคัญ ๆ ให้กับสังคม คนโสดเหล่านี้จะเคยชินกับการใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับงาน ทำงานไม่เป็นเวลา ไม่มีกำหนดการเลิกงานที่แน่นอน บางครั้งเลิกงานแล้วยังพอมีเวลาที่จะเขียนหนังสือ อ่านตำรา หรือสังสรรค์กับคนในวงการเดียวกัน ดังนั้นจึงมองว่าการแต่งงานเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยุ่งยาก และรบกวนการใช้เวลาตามความพอใจที่เคยเป็นอยู่ในระยะแรก ๆ อาจจะพอออมชอมได้ แต่ถ้ามองในระยะยาวในสิ่งที่ห่างไกลจากความเคยชินน้อย ๆ จนไม่สามารถกระทำกิจกรรมที่เคยกระทำอยู่เป็นปกติได้ก็อาจจะรู้สึกคับข้องใจ หงุดหงิดและรู้สึกว่ากำลังจะสูญเสียความเป็นตัวของตัวเองไป ถ้าหากผู้ที่จะมาแต่งงานกลายเป็นประเภทที่ชอบเรียกร้อง (Demanding) ไปด้วย โอกาสที่จะมีมันอยู่กับสถานภาพความเป็นโสดก็ย่อมมีมากขึ้นเป็นลำดับ

5. การขาดความรัก ความอบอุ่นในวัยเด็ก

ตามหลักจิตวิทยาแล้วผู้ที่ไม่เคยได้รับความรัก ความอบอุ่นย่อมไม่รู้จักและไม่สามารถจะให้ความรัก ความอบอุ่นแก่ใครได้ คนโสดที่มีประสบการณ์ดังกล่าวในวัยเด็กจะไม่สามารถเข้าใจได้อย่างชัดเจนว่าพฤติกรรมอะไรที่สามารถสร้างความรักและการยอมรับในผู้อื่นได้ คนพวกนี้จะกลายเป็นพวกที่ไม่รู้จักการ เรียนรู้ที่จะวางใจในตัวผู้อื่น ไม่ชอบพึ่งพาใคร เอาแต่ใจตนเอง (Self - Centered) และเรียกร้องความรักจากคนข้างเคียง ไม่รู้จักการตอบสนองความรักให้กับใครได้

3. ความรู้สึกที่ตกในการอยู่เป็นโสด

ความรู้สึกที่ตกในการอยู่เป็นโสด หมายถึง ความรู้สึกที่รักและห่วงใยกับการที่จะได้อยู่เป็นโสด นั่นคือ ความรู้สึกเป็นอิสระแก่ตนเอง และมีความวางแผนไม่ยากที่จะยอมเสียความอิสระให้กับใคร โดยไม่จำเป็น และไม่มีประโยชน์คุ้มค่า (ชาวโสดยุค'27. 2527ช : 45)

คิมเมลแมน (Kimmelman. 1986 : 1295 - 1296) ได้สัมภาษณ์สตรีโสดที่ไม่เคยแต่งงาน จำนวน 9 คน ซึ่งมีอายุ 25 - 48 ปี เขาสรุปว่า สตรีเหล่านี้บอกถึงข้อดีของการอยู่เป็นโสด คือความเป็นอิสระ (Autonomy) ทั้งทางด้านการจิตใจและด้านสังคม รวมทั้งทางด้านการเจริญ

โลเวนสไตน์ (Lowenstein. 1981 : 1134 - 1135) ใช้คำถามที่เป็นปลายเปิดถามถึงข้อได้เปรียบของคนโสด จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสตรีโสด (มีทั้งที่เคยแต่งงาน และไม่เคยแต่งงาน) จำนวน 60 คน ซึ่งมีอายุระหว่าง 35 - 65 ปี คำตอบที่ได้มาสรุปได้ดังนี้

1. 75 % ของกลุ่มตัวอย่าง (45 คน) กล่าวถึง ความอิสระ (Freedom) ความเป็นตัวของตัวเอง (Independent) ความภูมิใจ (Pride) และความนับถือตนเอง (Self - Respect)
2. 25 % ของกลุ่มตัวอย่าง (15 คน) กล่าวถึง โอกาสในการแสวงหาความสำเร็จในการทำงาน
3. 18 % ของกลุ่มตัวอย่าง (11 คน) กล่าวถึงโอกาสในการพัฒนาตนเอง (Personal Growth)

4. 10 % ของกลุ่มตัวอย่าง (6 คน) กล่าวถึงความเป็นส่วนตัว (Privacy) อคัมส (Stein. 1981 : 18 ; citing Adams. 1976) กล่าวว่า ปัจจัยที่ทำให้การอยู่เป็นโสดเป็นวิถีชีวิตแบบหนึ่งที่คงอยู่ต่อไป คือความอิสระในเรื่องการเงิน (Economic Independence) ความอิสระ (Autonomy) ทางค่านิยมและจิตใจ

สเทน (Stein. 1981 : 17 - 18) กล่าวว่า คนที่ยังไม่เคยแต่งงานและพบว่า สภาวะโสดเป็นสิ่งที่เขาพึงพอใจ ชายหญิงเหล่านี้จะให้เหตุผลค่านิยมมากมายที่จะคงอยู่เป็นโสดต่อไป เหตุผลเหล่านี้ได้แก่ ความอิสระ (Freedom) ความสนุกสนาน โอกาสในงานอาชีพ การสร้าง มิตรภาพ ความพอใจทางเศรษฐกิจ สามารถสนุกสนานกับประสบการณ์ทางเพศ และการพัฒนาตนเอง (Personal Development)

จะเห็นว่า ความรู้สึกเป็นอิสระ เป็นลักษณะเด่นของการมีชีวิตโสด ความรู้สึกเป็นอิสระแก่ตัวนี้นี้จะมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดกับความเป็นตัวของตัวเองคือ อยากจะกิน อยากจะนอน อยากจะเที่ยว ก็ทำได้ทั้งใจ เพราะคนโสดไม่ต้องรับภาระใคร และไม่เป็นที่หมายใจใคร ความเคยชินกับความอิสระเหล่านี้อาจทำให้คนโสดหลายคนต้องคิดหนัก ถ้าจะแต่งงาน

4. ความเครียดในการอยู่โสด

ฮิลการ์ด (Hilgard. 1977 : 176) กล่าวว่า ความเครียดเป็นผลมาจากการที่บุคคลไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการของตนเอง และความคาดหวังของสังคม วัฒนธรรม ซึ่งสาเหตุเหล่านี้ทำให้บุคคลเกิดความคับข้องใจ เป็นผลทำให้เกิดอารมณ์เครียดและวิตกกังวล เอนเจล ก็กล่าวเช่นเดียวกันว่า เมื่อบุคคลไม่ได้รับการตอบสนองตามความต้องการทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมเช่น ความต้องการอาหาร ความต้องการทางเพศ ไม่ได้รับการตอบสนอง ไม่ได้รับการยอมรับ ความล้มเหลวในชีวิต เป็นต้น จะก่อให้เกิดความเครียดได้ (Engel. 1962 : 304)

จากสาเหตุที่ก่อให้เกิดความเครียดที่กล่าวข้างต้นนี้จะเห็นว่า ผู้ที่อยู่เป็นโสดก็จะต้องเผชิญกับความเครียดอันเนื่องมาจากการอยู่เป็นโสด เพราะคนโสดไม่อาจได้รับการตอบสนองความต้องการในบางประการ ดังนั้น แม้สตรีโสดจะมีความรู้สึกพึงพอใจกับการมีชีวิตโสด แต่ในบางส่วนของความรู้สึกจะแฝงความรู้สึกที่ก่อให้เกิดความหวั่นไหว ไม่แน่ใจ หรือไม่อยากจะอยู่เป็นโสด ความรู้สึกเหล่านี้เป็นความรู้สึกที่ก่อให้เกิดความเครียดในการอยู่เป็นโสด ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. ความเครียดอันเนื่องมาจากค่านิยมทางลบที่สังคมมีต่อสตรีโสโคร

ในสายตาของสังคมแล้ว สตรีที่อยู่เป็นโสโครมักจะถูกสังคมเพ่งเล็งว่าคงจะทรมานผิดปกติบางอย่างที่ผิดปกติไปจากสตรีส่วนใหญ่ที่แต่งงานมีครอบครัว ภาพของสตรีโสโครในสายตาของสาธารณชนนั้นมักจะถูกมองไปในทางลบ (Bell. 1975 : 157) ตัวอย่าง เช่น

เดอ (Schur. 1984 : 53) ได้จัดกลุ่มของสตรีที่ไม่เคยแต่งงานไว้ในกลุ่มของสตรีที่ผิดปกติธรรมดา โดยมองในค่านิยมของบรรทัดฐานในการแต่งงาน (Marriage Norm)

ริชาร์ดสัน (Richardson. 1981) กล่าวว่า จากการแบ่งกลุ่มของคนในสังคม คนโสโครจะถูกจัดอยู่ในกลุ่มของคนที่ถูกลดคุณค่าและถูกลดระดับ (Devalue and Degrade)

จากการศึกษาของ เวอร์ออฟ และเฟลด์ (Veroff and Feld. 1970 : 72) เกี่ยวกับความรู้สึกของคนทั่วไปที่มีต่อบุคคลที่ไม่ได้แต่งงาน พบว่าคนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า คนที่ไม่ได้แต่งงานจะคงไม่มีความสุขในชีวิต

ในสังคมไทยก็เช่นกัน สังคมจะให้ค่านิยมทางบวกต่อการสมรสแต่จะให้ค่านิยมที่เป็นลบกับสถานภาพที่เป็นโสโครและหย่าร้าง (สาวโสโครยุค'27, นามแฝง. 2527 ถ : 43) กล่าวคือ สังคมคาดหวังให้สมาชิกทุกคนควรแต่งงานไปตามขั้นตอนของชีวิตและเมื่อแต่งงานแล้วก็ควรจะอยู่ด้วยกันเป็นครอบครัวตลอดไปตราบนานจนกระทั่งเวลาตายจากกัน ดังนั้นการที่สตรีอยู่เป็นโสโครเนื่องจากไม่ได้แต่งงานหรือการหย่าร้าง จึงถูกตำหนิติเตียนจากสังคมว่าไม่ดี น่าละอายเพราะไม่ได้ดำเนินชีวิตไปตามบรรทัดฐานทางสังคม

การดำเนินชีวิต และพฤติกรรมของคนเรามักจะถูกครอบงำด้วยกลุ่มคนส่วนใหญ่ในสังคม ดังนั้นสภาพของสังคมที่มีค่านิยมดังกล่าวข้างต้น จึงมีผลอย่างมากต่อความรู้สึกของสตรีที่ครองตนเป็นโสโคร นั่นคือ ทำให้สตรีเหล่านี้เกิดความรู้สึกหวั่นไหวไม่เชื่อมั่นในสถานภาพการเป็นโสโครเกิดความกลัวที่จะต้องอยู่โสโคร กลัวกับสมณานามที่สังคมมอบให้ เช่น สาวที่หนีก สาวแก่ เป็นต้น ความกลัวนี้เกิดจากความละอายที่ไม่ได้มีชีวิตเป็นไปตามความคาดหวังของสังคมและการรับรู้ถึงทัศนคติที่สังคมมีต่อตน

2. ความเครียดอันเนื่องมาจากความต้องการพึ่งพาท่างานอารมณ์จากชาย
นอร์แมน (นิยพธณ วรณศิริ. 2525 : 7 - 9 ; อ้างอิงมาจาก

Norman. 1971) ได้เขียนหนังสือเล่มหนึ่งชื่อ "Modernization Without Development" ซึ่งกล่าวถึงการพัฒนาสังคมไทยว่าได้พัฒนาทางบ้านวัดถูกถอน และพัฒนาไปไกลมากจนดูเหมือนเป็นสังคมที่ศิวิไลซ์เหลือเกิน แต่สมาชิกในสังคมไทยยังมีสภาพความรู้ จิตใจและพฤติกรรมที่ไม่เข้ากับวิถีที่ไ้พัฒนา ไปนั้นเลย การพัฒนาที่ถูกถอน คือการพัฒนาจากจิตใจคนออกไปหาวัตถุ ในแง่ที่เกี่ยวกับเรื่องระบบครอบครัวไทยนั้น นอร์แมนกล่าวว่า สังคมยังยอมรับการที่ชายเป็นใหญ่ในครอบครัว และในสังคม การลงโทษสตรีที่ปฏิเสธความเป็นใหญ่ของชาย คือการที่ชายจะไม่ยอมเลือกสตรีนั้นมาเป็นคู่ครอง ดังนั้นในสังคมที่กำลังพัฒนา สตรีส่วนมากยังต้องการมีครอบครัว และยังไม่มั่นใจในความเป็นโสภณชน และกลัวการลงโทษของชายในเรื่องไม่ยอมรับเอาเป็นคู่ครองอยู่ จากข้อเขียนของนอร์แมนทำให้มองเห็นว่า ในสังคมศิวิไลซ์ของไทยนี้ แม้จะเอื้ออำนวยให้สตรีสามารถมีชีวิตเป็นโสภณได้อย่างอิสระเสรี แต่ถ่วงลงไปในความรู้สึกของสตรีเหล่านี้ยังถูกพันธนาการไว้ด้วยความรู้สึกที่พึ่งพาการยอมรับจากชายอยู่

นอกจากสตรีจะพึ่งพาการยอมรับของชายแล้ว สตรียังพึ่งพาท่างานอารมณ์จากชายด้วย กล่าวคือ สตรีพึ่งพอใจที่จะถูกปกป้อง ได้รับความเลียงคูล และได้รับการปฏิบัติอย่างพิเศษจากชายมากกว่าความสำเร็จและการมีอำนาจ (Forisha. 1978 : 173)

รัสเซียนอฟ (ชอริชา จินคากุล. 2529 . 11 - 12) นักจิตวิทยาชาวรัสเซีย กล่าวว่า ทั้งชายและสตรีจำต้องพึ่งพาอาศัยเพศตรงข้าม เพื่อสนองสภาวะทางอารมณ์ของตน แต่ลักษณะนิสัยและระดับการพึ่งพาก็ยังแตกต่างกันอยู่ ความต้องการของสตรีแทบจะเข้าไปทุกแง่มุมของการดำเนินชีวิต ชายจะถูกกำหนดไว้ว่า เขามีหน้าที่เลี้ยงดูตนเองและครอบครัว ชายจึงยึดมั่นอยู่กับงานอาชีพมากกว่าหญิง งานเป็นทั้งความภาคภูมิใจ ที่พึ่งและความนับถือตนเองของเขา แต่สำหรับสตรีแล้ว ความภาคภูมิใจ ที่พึ่งและความนับถือตนเองมาจากการบ้าน ครอบครัว และผู้ชายที่เธอยึดครองไว้มากกว่า

จากประสบการณ์การให้คำปรึกษาแก่สตรีจำนวนมาก รัสเซียนอฟ ได้เห็นว่าผู้หญิงส่วนใหญ่มักทำเนิ่นชีวิตไปเรื่อย ๆ แล้วจบลงด้วยการยึดครองชายสักคนไว้เป็นคู่ ทั้ง ๆ ที่

พรำบถึงอิสรภาพของชีวิต เมื่อสองสัปดาห์จึงไปถึงแก่นแท้ภายใต้คำประกาศอิสรภาพของพวกเขา
คุณกลับจะโศกในสิ่งทรงกันขาม (ชลธิชา จินตกุล. 2529 : 7)

จะเห็นได้ว่าวิถีการไปไกลทั้งทางกายและใจ ความเสมอภาคทางเพศ คำน
เศรษฐกิจและสังคมถูกจำกัดสิทธิในนอยลง แต่ทางอารมณ์พวกเขายังคงต่อสู้กันนาน ไม่ว่าจะเป็น
สตรีไทยหรือสตรีอื่น ๆ ในประเทศที่พัฒนาแล้วก็ตาม

3. ความเครียดอันเนื่องมาจากความเหงา

ความรู้สึกเหงา (Loneliness) ตามความหมายในพจนานุกรมของ Webster
คือความรู้สึกเหี่ยวแห้งหรือเศร้าสลด เนื่องจากการอยู่โดดเดี่ยว ความเหงาจึงเป็นปัญหาของคนโสด

วิสส์ (Weiss. 1981 : 153 - 162) กล่าวว่า ทุกคนต้องเคยประสบกับ
ความเหงามาแล้ว แต่ความเหงาที่เป็นอันตรายคือ ความเหงาที่เกิดขึ้นทุกวัน เขาอ้างถึงข้อสรุปของ
ชลธิชาว่า ความเหงานั้นน่ากลัวกว่าความวิตกกังวล วิสส์เชื่อว่าความเหงาของผู้ใหญ่นั้นพัฒนามาจาก
วัยเด็กซึ่งมีต้นตอมาจากความวิตกกังวลว่าจะถูกทอดทิ้งในวัยเด็ก แม้จะเติบโตขึ้นและมีพัฒนาการในด้าน
ต่าง ๆ จนเป็นผู้ใหญ่ แต่ความรู้สึกหรืออารมณ์พื้นฐานในวัยเด็กจะยังคงอยู่

วิสส์ (Weiss. 1981 : 161) ศึกษาเกี่ยวกับความรู้สึกเหงา โดยใช้คำถามว่า
"ระหว่างอาทิตย์ที่ผ่านมา ท่านเคยรู้สึกเหงาหรืออยู่ห่างไกลจากคนอื่นหรือไม่ ?" ผลปรากฏว่า
ในกลุ่มที่ไม่เคยแต่งงานมีสตรี 27 % และชาย 23 % รายงานว่าเหงามาก ส่วนกลุ่มที่แต่งงาน
มีสตรีเพียง 10 % และชาย 6 % ที่รายงานว่าเหงามาก จะเห็นว่าในกลุ่มที่ไม่แต่งงาน สตรีและชาย
มีความเหงาไม่แตกต่างกันมากนัก แต่เมื่อเทียบระหว่างสถานภาพการสมรส ทั้งชายและหญิงที่ไม่เคย
แต่งงานเมื่อพิจารณาส่วนของความรู้สึกเหงาสูงกว่ากลุ่มที่แต่งงาน

คิมเมอร์แมน (Kimmerman. 1986 : 1295 - 1296) ได้สัมภาษณ์สตรีโสด
ที่ไม่เคยแต่งงานซึ่งมีอายุระหว่าง 25 - 48 ปี จำนวน 9 คน พบว่าสตรีเหล่านี้กล่าวถึงข้อเสียของ
การอยู่เป็นโสดว่า "กลัวเหงา" แม้ว่าทุกคนในขณะนั้นจะยังไม่รู้สึกเหงา

โลเวนสไตน์ (Loewenstein. 1981 : 1127 - 1141) ศึกษาเกี่ยวกับ
ความพึงพอใจในชีวิต และความเครียดของสตรีโสด (ทั้งที่เคยแต่งงาน และไม่เคยแต่งงาน) กลุ่ม
ตัวอย่างมีอายุระหว่าง 35 - 36 ปี จำนวน 60 คน จากเจ็ดหน่วยงานที่ต่างกัน เขาแบ่งระดับ
ความพึงพอใจเป็น 3 ระดับ คือระดับสูง ระดับปานกลาง และระดับต่ำ ผลการศึกษาพบว่า

ความเหงา หรือความโดดเดี่ยว มีความสัมพันธ์ทางลบอย่างสูงกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสเภณีโสเภณีที่รายงานว่ามีความรู้สึกเหงา จำนวน 14 คน มีเพียง 1 คน ที่มีความพึงพอใจในชีวิตสูง ความรู้สึกเหงาจะเป็นมากขึ้นตามเวลาที่ขังเป็นโสเภณี คือยิ่งมีอายุมากขึ้น คนรุ่นเดียวกันก็จะเหลืออยู่เป็นโสเภณีน้อยลงหรือบางรายแทบจะไม่มีเลย เพื่อนเก่าที่เคยสนิทและเข้าใจกันก็มักจะห่างเหินไป

สตรีโสเภณีคนหนึ่งซึ่งใช้นามแฝงว่า สาวโสเภณี 27 (สาวโสเภณี 27 นามแฝง. 2527 ก : 44) ได้กล่าวถึงความรู้สึกของตนเองว่า เธอมีความรู้สึกเหมือนเมื่อก่อนบาง ๆ กัน ระหว่างเธอและเพื่อนสนิทที่แต่งงานไปแล้ว ทำให้ไม่รู้สึกสนิทเหมือนเก่า เวลาคุยกันก็เหมือนจะพูดกันคนละภาษา เวลาไปเที่ยวกับเพื่อนที่เธอครอบครัวไปคุย แม่เพื่อนจะปฏิบัติต่อเธออย่างไร เธอก็ยังรู้สึกว่าตัวเธอเป็นส่วนเกิน แล้วในที่สุดก็รู้สึกเหงาอีก ๆ และเหงาหนักกว่าอยู่คนเดียวเสียอีก

4. ความเครียดอันเนื่องมาจากความต้องการมีบุตร

จากการสัมภาษณ์สตรีโสเภณีวิชาชีพ คอคอด และแมคบริดจ์ (Doudna and McBride. 1981 : 31) กล่าวว่า สตรีเกือบทุกคนต้องการแต่งงาน และความต้องการมีบุตร เป็นประเด็นหลักกันที่สำคัญ สตรีโสเภณีอายุโดย 30 ปี จะคิดถึงเรื่องนั้นมาก ส่วนใหญ่จะกังวลกับอายุที่เหมาะสมในการมีบุตร ซึ่งกำลังจะหมดลงสำหรับพวกเธอ มีสตรีโสเภณีบางคนเชื่อมั่นว่า เธอรอได้จนถึงใกล้อายุ 40 ปี และสตรีโสเภณีหลายคนต้องการมีบุตร โดยไม่ต้องการแต่งงาน

แฮม (Hamm. 1986 : 2332) ได้ศึกษาและอธิบายการตัดสินใจของสตรีที่ต้องการมีครรภ์โดยไม่แต่งงาน จากการสัมภาษณ์จำนวน 6 คน ซึ่งมีอายุระหว่าง 28 - 39 ปี ซึ่งตั้งใจจะมีครรภ์ในขณะที่ยังเป็นโสเภณี สตรีทั้งหมดนี้เป็นคนผิวขาว มาจากชนชั้นกลาง มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีอาชีพ และมีอิสระทางการเงิน จากการศึกษา แฮม ให้ความเห็นว่า การตั้งครรภ์ของสตรีโสเภณีเหล่านี้แตกต่างจากวัยรุ่นที่ครรภ์ก่อนแต่งงาน และแสดงให้เห็นถึงงานพัฒนาการในวัยผู้ใหญ่ คือความต้องการมีบุตร แต่วัยเวลาที่สามารถจะมีบุตร กำลังลดน้อยลงทุกที สตรีเหล่านี้จึงกลัวว่าจะไม่มีโอกาสมีบุตร รูปแบบที่โคพบเห็นจากวัยเด็กคือ โตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ มีงานทำ มีสามี และมีลูก จากการรับรู้นี้ทำให้ความเป็นแม่เป็นส่วนหนึ่งของการ เป็นผู้ใหญ่ ประสบการณ์หรือทัศนคติทางบวกเกี่ยวกับแม่มีผลอย่างมากต่อความคิดที่ต้องการ เป็นแม่ การ เป็นแม่ในขณะที่ยังเป็นโสเภณีเป็นวิถีชีวิตแบบหนึ่งที่สังคม

ตะวันตกยอมรับ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมาจากครอบครัวที่มีทั้งพ่อและแม่ซึ่งพ่อเป็นผู้อำนาจ (Dominant) ส่วนแม่เป็นคนทีอตกน (Passive)

จากการศึกษาของ โลเวนสไตน์ (Loewenstein. 1981 : 1127 - 1141)

ในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสตรีโสเภณีทั้งเคยแต่งงานและไม่เคยแต่งงาน จำนวน 60 คน ในจำนวนนี้ สตรีที่ไม่เคยแต่งงาน 38 คน และมีสตรีที่ไม่มีบุตร 40 คน พบว่า สตรี 13 คน ในจำนวน 40 คน ซึ่งไม่มีบุตร มีความเสียใจที่เธอไม่มีบุตร โลเวนสไตน์กล่าวว่า การไม่มีบุตร เป็นความเสียใจอย่างใหญ่หลวงและเป็นความผิดหวังในชีวิต

มนุษย์และสัตว์มีสัญชาตญาณในการสืบต่อเผ่าพันธุ์ ดังนั้น ความต้องการมีบุตร จึงเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นตามสัญชาตญาณ ถ้าพิจารณาในแง่ของการดำเนินชีวิตแล้ว ความต้องการมีบุตร อาจเกิดจากความรู้สึกกลัวว่า เมื่อถึงวัยชราแล้วจะไม่มีใครดูแลช่วยเหลือในยามที่ช่วยตัวเองไม่ได้

จากประสบการณ์ของผู้วิจัยเองก็พบว่า เพื่อน ๆ ที่เป็นสตรีโสเภณีเกือบทุกคนเคยพูดว่า อยากมีบุตรแต่ไม่ยอมมีสามี ในทัศนะของผู้วิจัยเองมีความเห็นว่า การมีบุตรช่วยให้บุคคลเกิดความมั่นคงทางจิตใจ เพราะบุคคลตระหนักดีกว่า ความรักระหว่างมารดาและบุตร เป็นความรักที่บริสุทธิ์และมั่นคง การมีบุตรจึงทำให้สตรีมั่นใจว่าอย่างน้อยก็มีคนหนึ่งในโลกนี้รักเธออย่างแท้จริงและเป็นที่ยึดได้ ความรู้สึกนี้จะทำให้ไม่เกิดความรู้สึกอ้างว้างทำให้ชีวิตมีจุดหมายและรู้ว่าตัวเองมีชีวิตไปเพื่อใคร แต่สภาพสังคมปัจจุบันทำให้สตรีขาดความเชื่อมั่นในความรักระหว่างสามีและภรรยา จึงทำให้สตรีจำนวนมากอยากมีบุตรแต่ไม่ยอมมีสามี

5. ความเครียดอันเนื่องมาจากความอ้างว้าง

การไม่มีผู้ที่เป็นภาระหรืออยู่ร่วมชะตากรรมในชีวิตทำให้บุคคลรู้สึกอ้างว้าง คือ รู้สึกไร้จุดหมาย ไม่มีที่ยึดเหนี่ยว ไม่รู้ว่าตนเองมีชีวิตไปเพื่อใคร ทำงานไปทำไม ความรู้สึกอ้างว้างอาจทำให้เกิดความรู้สึกตามมาวาตนเองไร้ค่า ความรู้สึกอ้างว้างนั้น แตกต่างจากความรู้สึกเหงา การมีเพื่อนฝูงที่รักและถนัดและการมีกิจกรรมต่าง ๆ อาจทำให้หายเหงาได้ แต่ไม่ช่วยให้หายอ้างว้างได้ ดังนั้นสตรีโสเภณีจึงควรมีจุดหมายในชีวิตให้ตนเองและนำเพื่อตนให้มีความมีประโยชน์ต่อคนอื่น

6. ความเครียดอันเนื่องมาจากความตึงเครียดทางเพศ

สตรีที่ไม่ได้แต่งงานในความหมาย และความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคมไทยนั้น ส่วนมากคือสตรีโสดที่อยู่ตัวคนเดียว ห่างจากสตรีในตะวันตกที่ถึงวัยแต่งงานแล้วไม่ได้แต่งงาน แต่สามารถใช้ชีวิตร่วมกับเพศชายโดยไม่มีอะไรผูกมัดต่อกัน ซึ่งวัฒนธรรมและประเพณีของไทยยังรับไม่ได้ (มนัสวี, นามแฝง. 2529 : 51)

ความตึงเครียดทางเพศเป็นแรงขับเคลื่อนธรรมชาติ ดังนั้น สตรีโสดส่วนใหญ่ใน วัฒนธรรมไทยจึงต้องเผชิญกับความเครียดที่เกิดจากแรงขับทางเพศ ซึ่งความเครียดที่เกิดขึ้นจะมาก น้อยขึ้นอยู่กับความแตกต่างระหว่างบุคคล และการเรียนรู้ในการผ่อนคลายแรงขับทางเพศ

7. ความเครียดอันเนื่องมาจากความวิตกกังวลเกี่ยวกับชีวิตในวัยชรา

เมื่อถึงวัยชรา คนโสดย่อมมีสภาพที่แตกต่างจากคนที่แต่งงานซึ่งมีลูกหลานคอยดูแล สำหรับคนโสด แม้จะมีลูกที่คอยดูแลก็ยังมีความรู้สึกว่าตนเป็นภาระแก่คนอื่น คนโสดจึงกลัวความแก่ กลัวการช่วยเหลือตนเองไม่ได้ กลัวการถูกทอดทิ้ง โดยเฉพาะในสังคมไทยซึ่งยังไม่มีประกันสังคม สำหรับผู้สูงอายุ

ความรู้สึกไม่มั่นคงในชีวิตในวัยชราจะเกิดกับคนโสดเกือบทุกคน หากแต่ช้าเร็ว หรือมากน้อยแค่นั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยภายนอกหลายประการ เช่นฐานะทางเศรษฐกิจ ความสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติ

ความเครียด

1. ความหมายของความเครียด

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้คำจำกัดความของความเครียดไว้ดังนี้

ในความหมายทางด้านการแพทย์ ความเครียดเป็นภาวะที่เครียด หรือภาวะที่มีความกดดันต่อร่างกาย จิตใจ สิ่งกดดันนี้อาจจะเป็นเหตุการณ์หรือสิ่งที่จะก่อให้เกิดอันตรายแก่บุคคล หรือเป็นเพียงสิ่งที่คุกคามทางจิตใจ (Fishbein. 1975 : 1225 - 1226)

สำหรับนักจิตวิทยา ความเครียดก็คือ ความกลัวหรือความเจ็บปวดต่าง ๆ ที่เข้ามาแทรกซ้อนในวงจรการทำงานตามปกติของร่างกายและจิตใจ ทำให้ร่างกายและจิตใจเสียคุณภาพ

คนปกติทั้งนี้ ความเครียดยังรวมไปถึงความบีบคั้นต่าง ๆ ทั้งทางกาย ทางใจ และทางอารมณ์ที่เกิดขึ้น (สุทธิชัย ยาวะประภาส. 2525 : 65)

ความเครียดตามความหมายของศัพท์จิตเวช หมายถึง ต้นเหตุชักขวาง หรือสิ่งเร้าที่ทำให้มนุษย์พยายามหลีกเลี่ยง หรือทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทางสรีรภาพหรืออารมณ์รวมกัน (พยอม อิงศานานุวัฒน์. 2525 : 340)

ฟาร์เมอร์ และคนอื่น ๆ (Farmer and others. 1984 : 14) กล่าวถึงความเครียดว่า เป็นระดับความวิตกกังวล (Anxiety) ที่บุคคลรับรู้ อันเนื่องมาจากภาวะการบีบคั้นต่าง ๆ ซึ่งในภาวะการบีบคั้นนี้จะทำให้บุคคลมีความเครียดแตกต่างกัน ความเครียดยังแบ่งได้เป็น 2 ชนิด คือความเครียดทางบวกซึ่งเป็นผลดีช่วยผลักดันบุคคลให้ไปสู่ความสำเร็จได้ และความเครียดทางลบ ดังนั้น ความเครียดทั้ง 2 ชนิด จึงแตกต่างกัน

แมคกรัทธ (McGrath. 1970 : 14) กล่าวว่า ความเครียดนอกจากจะเป็นเรื่องของอารมณ์ (Emotion) ของบุคคลแล้ว ยังเป็นปฏิกิริยาตอบสนองของอินทรีย์ (Organism) กับสภาพแวดล้อมซึ่งมีนัยว่าสภาพแวดล้อมที่ล้นเกิน

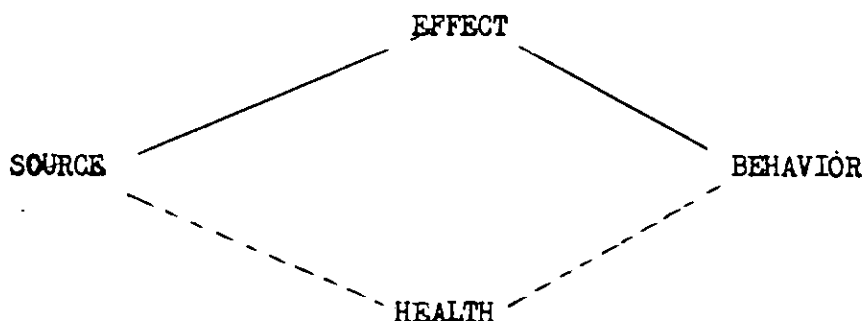
ซีล (Selye. 1965 : 53 - 54) กล่าวว่า ความเครียดเป็นภาวะที่ร่างกายและจิตใจมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งที่มาจากทั้งภายในและภายนอก ร่างกายที่มากจากความขัดขวางการทำงาน การเจริญเติบโต ความต้องการของมนุษย์ เป็นผลทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในร่างกายเกี่ยวกับโครงสร้างและปฏิกิริยาทางเคมีเพื่อต่อต้านการคุกคามนั้น ทำให้ภาวะทางร่างกายและจิตใจขาดความสมดุล แสดงให้เห็นโดยมีกลุ่มอาการทางร่างกายที่มีลักษณะเฉพาะ

กล่าวโดยสรุปแล้ว ความเครียด หมายถึง ภาวะขาดสมดุลทางร่างกายและจิตใจ อันเป็นผลมาจากปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก ร่างกาย โดยมีอาการของความเครียดแสดงออกมาทั้งทางกายและจิตใจ เช่น รู้สึกหงุดหงิด วิตกกังวล ซึมเศร้า นอนไม่หลับ หัวสั่นใจสั่น ปวดศีรษะ เป็นต้น

2. แนวคิดเกี่ยวกับความเครียด

จากแบบจำลองพฤติกรรมความเครียด (The Stress Behavior Model) ของ ฟาร์เมอร์ (Farmer. 1984 : 20 - 24) ได้กล่าวถึงวงจรของสุขภาพที่เกี่ยวกับความเครียด (Health Cycle) ว่ามีกระบวนการดังนี้

แบบจำลองพฤติกรรมความเครียด

ภาพประกอบ 1 แบบจำลองพฤติกรรมความเครียด

1. สาเหตุของความเครียด (Source of Stress) มีสาเหตุได้หลายทาง ทั้งแต่ตัวบุคคลเอง ครอบครัว เพื่อน สภาพแวดล้อมในการทำงาน น้อยครั้งที่ความเครียดเกิดจากปัจจัยหลาย ๆ ตัวพร้อมกัน

2. ผลของความเครียด (Effect) โดยทั่วไปจะเกี่ยวข้องกับอารมณ์ ความรู้สึก เช่น ความวิตกกังวล ความหงุดหงิดขุ่นเคือง และมีผลทางสรีรยะ เช่น ปวดศีรษะ ท้องไม่ 편안 ซึ่งผลของความเครียดนี้เป็นปฏิกิริยาของร่างกายที่มีต่อสาเหตุของความเครียดในสถานการณ์นั้น ๆ

3. พฤติกรรม (Behavior) สืบเนื่องมาจากผลของความเครียดเป็นการกระทำ (Action) ที่สัมพันธ์กับความรู้สึก เช่น บุคคลเกิดความเบื่อหน่าย (ผลของความเครียด) อันเนื่องมาจากชีวิตประจำวัน (สาเหตุของความเครียด) ก็เลยนอนมาก (พฤติกรรม) ดังนั้น ผลของความเครียดจะสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ เนื่องจากคนเราจะมีพฤติกรรมตามความรู้สึก

4. สุขภาพ (Health) ในที่นี้หมายถึง ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต แต่เนื่องจากลักษณะธรรมชาติของความเครียดนั้น อาจส่งผลให้เกิดพฤติกรรมทางลบ เช่น เกิดความวิตกกังวลที่จะเผชิญกับสถานการณ์ หรือพฤติกรรมทางลบ เช่น ท้อแท้ สิ้นหวังก็ได้ ดังนั้นจึงเห็นเป็นเส้นประคือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นนั้นจะมีผลต่อสุขภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับว่า เป็นพฤติกรรมทางบวกหรือทางลบ ซึ่งจะกำหนดสาเหตุและผลของความเครียดต่อไปเป็นวงจร

เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้มุ่งจะศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสด
ดังนั้น จากการแบบจำลองพฤติกรรมความเครียดของ ฟาร์เมอร์ นี้ ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดของนักวิชาการ
อื่น ๆ มากล่าวเสริมในประเด็น สาเหตุของความเครียด ผลของความเครียด และพฤติกรรมในการเผชิญ
ความเครียด เพื่อให้เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาเรื่องความเครียดได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

3. สาเหตุของความเครียด

สาเหตุของความเครียดมีอยู่มากมายหลายประเภทแตกต่างกันออกไปเนื่องจากธรรมชาติ
ของความเครียด คือสถานการณ์หนึ่ง ๆ ไม่ทำให้เกิดระดับความเครียดในบุคคลอย่างเท่าเทียมกัน จึง
ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงสาเหตุของความเครียด ดังนี้

ศาสตราจารย์นายแพทย์บาส กองงานวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข
(2525 : 67 - 68) ได้กล่าวว่า สาเหตุที่ทำให้เกิดความเครียดมีดังนี้ คือ

1. ความเครียดภายใน (Internal Stress) คือแรงกระตุ้นภายในตัวเองของบุคคล
ซึ่งเกิดจาก

1.1 ความเครียดทางชีววิทยา (Biological Stress) เกิดได้จากการ
เปลี่ยนแปลงทางร่างกาย การเปลี่ยนแปลงทางชีวภาพ หรือสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิต (Biological
Need) เช่น อาหาร อากาศ น้ำ ความอบอุ่น เป็นต้น เมื่อได้รับการตอบสนองไม่เพียงพอก็อาจ
เกิดการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพและพฤติกรรมทางสังคมได้ เช่น กลายเป็นคนโมโหง่าย หงุดหงิด อุนเจีย
 เป็นต้น

1.2 ความเครียดทางพัฒนาการ (Developmental Stress) เป็น
ความเครียดที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาพัฒนาการของแต่ละวัยโดยเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปตามวัย เกิดจาก
เหตุจูงใจทางสังคม (Social Motive) หรือความต้องการทางจิตใจ (Psychological Need)
ได้แก่ ความต้องการความรัก การมีเพื่อน ความยกย่องนับถือ เหมาะสมวัย การที่คนเราเติบโตใน
สังคมที่แตกต่างกัน มีประสบการณ์ไม่เหมือนกัน ย่อมทำให้แต่ละคนเกิดความต้องการภายในหรือเหตุจูงใจ
ทางสังคม ที่ไม่เหมือนกัน

2. ความเครียดภายนอก (External Stress) หรือความเครียดจากสิ่งแวดล้อม
(Environment Stress) เกิดจาก

2.1 สภาพแวดล้อมภายนอกที่ทำให้เกิดความเจ็บป่วยหรือได้รับอันตรายต่าง ๆ รวมทั้งวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความเครียดทางจิตใจ เป็นความเครียดที่เกิดจากเหตุการณ์ที่ไม่ได้คาดหมายว่าจะเกิดขึ้น (Unanticipate Stress) เช่น น้ำท่วม ไฟไหม้ สงคราม หรือโรคภัยไข้เจ็บที่ก่อให้เกิดความพิการ

2.2 ข้อเรียกร้องทางสังคม ซึ่งได้แก่ แบบแผนประเพณีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน เมื่อเราไม่สามารถปฏิบัติตามให้สอดคล้องกับความต้องการทางสังคมได้ ย่อมก่อให้เกิดความทุกข์ใจ ความกระวนกระวายใจ ไม่เป็นตัวของตัวเอง และต้องตกอยู่ในภาวะเครียดหรือความทุกข์ไปตลอด

ฮิลการ์ด (Hilgard. 1977 : 176) กล่าวว่า สาเหตุของความเครียดเป็นผลมาจากการที่บุคคลไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการของตนเอง และความคาดหวังของสังคม วัฒนธรรม ซึ่งสาเหตุเหล่านี้ทำให้บุคคลเกิดความคับข้องใจ เป็นผลทำให้เกิดอารมณ์เครียดและวิตกกังวล

เอนเจล (Engel. 1962 : 288 - 304) ได้สรุปสาเหตุที่ก่อให้เกิดภาวะเครียดทางจิตใจ มี 3 ประการ ดังนี้คือ

1. การสูญเสียหรือเกรงว่าจะสูญเสียสิ่งที่มีค่า สิ่งที่มีรัก สิ่งที่มีความสำคัญต่อคน ได้แก่ การสูญเสียอวัยวะ จากสาเหตุใดก็ตาม เช่น ถูกตัดแขน ตัดขา การสูญเสียบทบาทในสังคม การสูญเสียทางเศรษฐกิจ แผนการทำงานล้มเหลวหรือเสี่ยงภัย การสูญเสียบุคคลหรือสัตว์เลี้ยงที่ตนมีความรักและผูกพัน การสูญเสียที่อยู่อาศัยและสิ่งของ เป็นต้น
2. การได้รับอันตรายหรือเกรงว่าจะได้รับอันตรายทางร่างกายและจิตใจ เช่น ไม่ได้รับความปลอดภัย ความเจ็บปวด การคุกคามจากโรคภัยต่าง ๆ การที่ต้องอยู่ในสถานการณ์ใหม่หรือสภาพที่ไม่คุ้นเคย การพลัดพรากจากบุคคลใกล้ชิด การเปลี่ยนหน้าที่ความรับผิดชอบ การสอน การแข่งขัน การโต้แย้ง การพบเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่ทำให้ตนตกใจ ซึ่งเกิดขึ้นกระทันหันโดยไม่ได้คิดมาก่อน การเชื่อถือโซ่คล้อง หรือความเชื่อที่ผิด ๆ ปรากฏจากเหตุผล ฯลฯ
3. ความคับข้องใจ เมื่อบุคคลไม่ได้รับการตอบสนองตามความต้องการทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม เช่น ความต้องการด้านอาหาร ความต้องการทางเพศ ไม่ได้รับการตอบสนอง ไม่ได้รับการยอมรับ ความล้มเหลวของชีวิตความขัดแย้งระหว่างบุคคล หน้าที่การงานไม่เปลี่ยนแปลง ไม่ก้าวหน้า ขาดโอกาสก้าวหน้า เป็นต้น จะก่อให้เกิดความเครียดได้ในบุคคลในสภาพต่าง ๆ กัน

ฟาร์มเมอร์ และคนอื่น ๆ (Farmer and others. 1984 : 20 - 24)
ได้แบ่งสาเหตุความเครียดเป็นดังนี้ คือ

1. สาเหตุจากตัวบุคคล (Personal Source) เป็นสาเหตุที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตของบุคคล ซึ่งได้แก่ โครงสร้างบุคลิกภาพ ประสบการณ์ในชีวิต อัตมโนทัศน์ของบุคคล (Self - Concept) สุขภาพและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของปัจเจกบุคคล
2. สาเหตุจากการเงิน (Financial Source) เป็นสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ เช่น สถานภาพทางการเงิน รายได้ ความสามารถในการจัดหาอาหาร เครื่องนุ่งห่ม และที่อยู่อาศัย รวมทั้งการรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับสถานภาพทางการเงินที่ควรจะเป็น
3. สาเหตุจากสัมพันธภาพ (Relational Source) หมายถึง สาเหตุที่เป็นผลมาจากการปะทะสังสรรค์ (Interaction) กับคนอื่น ได้แก่ ครอบครัว เพื่อนบ้าน กลุ่มมิตร เพื่อน
4. สาเหตุจากอาชีพการงาน (Occupational Source) เป็นสาเหตุที่สัมพันธ์กับประสบการณ์ในการทำงานและการดำเนินชีวิต ซึ่งหมายถึง ความรู้สึกและประสบการณ์ในอาชีพปัจจุบัน รวมถึงการคาดหวังในอนาคต

จากสาเหตุของความเครียดที่นักวิชาการต่าง ๆ ได้กล่าวมานี้สามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า สาเหตุของความเครียดนั้นมีสาเหตุมาจาก

1. สาเหตุจากตัวบุคคลเอง ได้แก่ ประสบการณ์ในชีวิต บุคลิกภาพและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของปัจเจกบุคคล
2. สาเหตุจากภายนอกตัวบุคคล เป็นเรื่องของปัญหาที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ปัญหาจากอาชีพการงาน ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม และปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับและแวดล้อมตัวบุคคลอยู่

4. ผลของความเครียด

ฟาร์มเมอร์ และคนอื่น ๆ (Farmer and others. 1984 : 24)
กล่าวว่า ผลของความเครียดโดยทั่วไปแล้วจะเกี่ยวข้องกับความรู้สึกหรืออารมณ์ เช่น ความซึมเศร้า ความวิตกกังวล ความหงุดหงิดขุ่นเคือง รวมทั้งมีผลทางสรีระ เช่น ปวดศีรษะ ท้องไม่พูน ซึ่งผลของความเครียดนี้เป็นปฏิกิริยาของร่างกายเมื่อตอบสนองสาเหตุของความเครียดในสถานการณ์นั้น ๆ

ซิด (Selye. 1956 : 60) ได้อธิบายถึงรูปแบบของการปรับตัวขณะที่เกิด
ความเครียดว่า ร่างกายจะมีอาการบางอย่างโดยเฉพาะเกิดขึ้น เช่น รู้สึกเมื่อยล้า ระบบทางเดิน
อาหารทำงานผิดปกติ ทั้งนี้เป็นเพราะมีการเปลี่ยนแปลงทางพยาธิสภาพคือ ร่างกายจะมีการหลั่ง
ฮอร์โมนบางอย่างที่ช่วยในการปรับตัวออกมา ซึ่ง Selye เรียกกลุ่มอาการเหล่านี้ว่าเป็นอาการของ
ความเครียดหรืออาการที่แสดงถึงการปรับตัวทั่วไปของร่างกาย (General Adaptation Syndrome)
และเมื่อไรก็ตามที่ความเครียดเป็นระยะเวลานาน จะมีการปรับตัวเฉพาะอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งด้วย
(Local Adaptation Syndrome) ปฏิริยาทางร่างกายเพื่อการปรับตัวนี้ Selye ได้อธิบายไว้
3 ขั้น คือ

1. ระเบิดอกเหตุ (Alarm Reaction Stage) ระเบิดนี้เป็นระยะสั้นเกิดขึ้นเฉพาะแห่ง
อันเนื่องมาจากตัวการเก็บบกหรือตัวเร่งให้เกิดความเครียด (Stressor) ปฏิริยาที่เกิดขึ้นจะเกิด
โดยผ่านระบบประสาทและต่อมไร้ท่อ เช่น Pituitary Gland จะหลั่งฮอร์โมนออกมา ทำให้ร่างกาย
สามารถต่อต้านตัวการเก็บบก (Stressor) และซ่อมแซมร่างกายให้อยู่ในภาวะสมดุลย์ ระเบิดนี้
การเปลี่ยนแปลงทางสรีระ เช่น จะพบว่าชีพจรเต้นเร็ว มือเท้าเย็น รวมถึงการเปลี่ยนแปลงระบบ
ต่าง ๆ ในร่างกาย เช่น การขับถ่าย ปฏิริยาตอบสนองได้ ในระยะนี้อาจถึงขั้นช็อคได้

2. ระเบิดต่อต้าน (Resistance Stage) เป็นระยะที่บุคคลลัดคิววิธีที่จะนำมาใช้
ในการปรับตัว เพื่อต่อสู้กับสภาวะความเครียด การปรับตัวนี้จะมีทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีการ
เปลี่ยนแปลงทางชีววิทยาเกิดขึ้นและแสดงพฤติกรรมออกมาทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ทางด้านร่างกาย
ก็อาจจะมีการกระทำโดยตรง ทางด้านจิตใจก็อาจใช้กลไกทางจิตต่าง ๆ จะแสดงพฤติกรรมออกมา
หรือน้อยขึ้นอยู่กับความรุนแรงของสิ่งที่มากระตุ้น และตัวบุคคล การปรับตัวนี้ ถ้าไม่สามารถเลือกใช้วิธีการ
ที่จะนำมาใช้ให้เหมาะสมและถูกวิธีแล้ว การปรับตัวจะกลายเป็นโทษได้

3. ระเบิดหมดพลังงาน (Exhaustion Stage) ถ้าสาเหตุของความเครียดรุนแรงมาก
ก่อกวนด้านความเครียดไม่สามารถจะทำให้ร่างกายรักษาสสมดุลไว้ได้ บุคคลก็จะไม่สามารถปรับตัวได้อีก
ต่อไป ความเครียดยังคงอยู่ อาจถึงแก่ความตายได้ เพราะอวัยวะหมดการทำงาน

กล่าวโดยสรุปแล้ว จะเห็นได้ว่าผลของความเครียดนั้นเป็นปฏิริยาตอบสนองที่ร่างกาย
มีผลต่อสาเหตุความเครียด โดยจะมีอาการ เกิดขึ้นทั้งทางร่างกาย เช่น ปวดศีรษะ ระบบทางเดินอาหาร
ทำงานผิดปกติ เมื่อยล้า ฯลฯ และทั้งทางอารมณ์ ความรู้สึก เช่น ความซึมเศร้า ความวิตกกังวล
ความหงุดหงิดจนเจ็บใจ

5. พฤติกรรมการณ์เผชิญความเครียด

พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกมาในสถานการณ์ต่าง ๆ นั้น มีความสัมพันธ์กับความรูสึกนึกคิด จิตใจ และอารมณ์ของบุคคลนั้น เมื่อบุคคลได้รับการกระตุ้นหรือคุกคามจากสิ่งแวดล้อมภายนอก หรือมีปัญหภายในจิตใจ ก็จะมีผลทำให้บุคคลนั้นเกิดการเปลี่ยนแปลงความรูสึกนึกคิด อารมณ์ และพฤติกรรมต่าง ๆ ได้ พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกเมื่อเผชิญกับสิ่งคุกคามนี้ เรียกว่า พฤติกรรมการณ์เผชิญภาวะเครียด (Coping Behavior) ซึ่งหมายถึง กลไกทุกอย่างที่บุคคลใช้เพื่อรักษาภาวะสมดุลของจิตใจที่ถูกรบกวน เพื่อให้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ละพฤติกรรมจะประกอบด้วยการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมที่ช่วยให้บุคคลควบคุมภาวะที่เครียดได้ รวมทั้งกระบวนการทางจิตใจที่เสริมสร้างความสำเร็จในการปรับตัวต่อภาวะเครียดทางจิตใจ (Lazarus. 1977 : 360)

ส่วน แมคเกรท (McGrath. 1970 : 86) ได้ให้ความหมายว่า การเผชิญภาวะเครียดเป็นกระบวนการซึ่งบุคคลพยายามที่จะบรรเทา แบ่งเบาหรือกำจัดความตึงเครียดหรือสิ่งคุกคาม กระบวนการนี้ประกอบด้วยการที่ซ่อนเร้นและเปิดเผยมากมาย นอกจากนี้ การแล่น และบุช (Garland and Bush. 1982 : 6) อธิบายว่า การเผชิญภาวะเครียดเป็นการกระทำต่าง ๆ ของบุคคลเมื่อเผชิญกับปัญหาหรือสิ่งคุกคาม

นอกจากนี้ การศึกษาของ ฮามิตัน และวาร์เบอร์ตัน (Hamilton and Warburton. 1977 : 283 - 288) อธิบายว่า แหล่งกำเนิดของพฤติกรรมการณ์เผชิญภาวะเครียดมีได้ 2 ทางคือ จากแหล่งภายใน และแหล่งภายนอกของบุคคล สำหรับแหล่งภายในบุคคลเกิดจากการที่บุคคลตอบสนองต่อสิ่งคุกคาม โดยอาศัยความสามารถและพยายามของบุคคลนั้น ได้แก่ การพึ่งตนเอง การใช้อารมณ์ขัน การเรียนรู้ที่จะแก้ไขภาวะเครียด และการควบคุมภาวะเครียด

แหล่งภายนอกได้จากการช่วยเหลือสนับสนุนจากสังคม การใช้ความรู้จากแหล่งให้บริการ และจากบุคคลที่มีปัญหาลักษณะคล้ายคลึงกัน

ทั้งแหล่งกำเนิดภายในและภายนอกของพฤติกรรมการณ์เผชิญภาวะเครียดจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้บุคคลเผชิญกับสิ่งคุกคาม แต่ประสิทธิภาพในการเผชิญภาวะเครียด จะได้ผลหรือไม่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่อไปนี้ คือ

1. สุขภาพ กำลังความสามารถ และกำลังใจ บุคคลที่เจ็บป่วย อ่อนเพลีย ท้อแท้ หมดหวัง จะมีความยากลำบากในการเผชิญภาวะเครียดมากกว่าบุคคลที่มีสุขภาพดี แข็งแรง สมบูรณ์ และมองโลกในแง่ดี
2. ทักษะการแก้ปัญหา บุคคลที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาทั้งในระดับที่เป็นเรื่องง่ายและเรื่องที่ซับซ้อน จะเป็นผู้ที่เข้าใจปัญหาลึก ๆ ใต้ ๆ และแก้ปัญหาได้อย่างไคล่ล
3. ระบบช่วยเหลือเกื้อหนุนจากสังคม ในการเผชิญกับภาวะเครียดบุคคลย่อมต้องการความช่วยเหลือสนับสนุนจากผู้อื่น ซึ่งมีผลทำให้การเผชิญกับภาวะเครียดไคล่ลในทางที่ดี
4. แหล่งประโยชน์ ได้แก่ เงิน สิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต ต่าง ๆ บุคคลที่มีความเป็นอยู่สุขสบาย ย่อมจะสามารถเผชิญกับภาวะเครียดได้ดีกว่าบุคคลที่ขาดแคลนปัจจัยที่จำเป็น
5. ความเชื่อ ความเชื่อของบุคคลมีอิทธิพลต่อความคิด ทำให้สามารถที่จะควบคุมหรือเอาชนะต่อสิ่งคุกคามบางอย่างได้ ได้แก่ ความเชื่อในพระเจ้า สิ่งศักดิ์สิทธิ์

ปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดในการอยู่เป็นโสด

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับสตรีโสด และความเครียดที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้เห็นว่าปัจจัยที่มีผลต่อระดับความเครียดในการอยู่เป็นโสดได้แก่ อายุ การศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ บุคลิกภาพ ความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอกตน และแรงสนับสนุนทางสังคม ซึ่งจะกล่าวโดยละเอียดต่อไป

1. อายุ ในการศึกษาเรื่องความเครียด อายุเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีบทบาท มีผลต่อความเครียด เช่น การศึกษาของ ศิริอนันต์ จูทะเทวี (2523 : 52) ซึ่งศึกษาเรื่อง "ความเครียดของอาจารย์พยาบาลที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาพยาบาลในกรุงเทพมหานคร" จากกลุ่มตัวอย่าง 210 คน พบว่า มีความเครียดแตกต่างกันในแต่ละกลุ่มอายุ กล่าวคือ กลุ่มอายุ 25 - 35 ปี มีความเครียดมากที่สุดในทุก ๆ คาบ ส่วนกลุ่มอายุ 35 - 45 ปี และมากกว่า 45 ปี มีความเครียดในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับ การศึกษาของ อัมพร โอทะระภูส และคนอื่น ๆ (2525 : 53) ซึ่งวิจัยเรื่อง "การสำรวจความเครียดของตำรวจในกรุงเทพมหานคร" จากกลุ่มตัวอย่าง 492 คน พบว่า ตำรวจที่มีอายุต่างกัน มีความเครียดต่างกันเล็กน้อย คือกลุ่มอายุ 20 - 29 ปี เป็นกลุ่มที่มีความเครียดมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ซึ่งอธิบายได้ว่า

ช่วงอายุนี้เป็นระยะที่เริ่มปฏิบัติงาน ยังขาดแคลนปัจจัยของการดำรงชีวิต และยังคงไม่เคยชินต่อลักษณะงาน ยังไม่มีความมั่นคงในตำแหน่งหน้าที่การงาน อีกทั้งยังต้องปรับตัวมากกับบุคคลที่ตนเองร่วมงานอยู่ด้วย ทำให้ตำรวจในช่วงอายุนี้มีความเครียดสูงซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ แมคสัน (ศุภชัย ยาวะประภาส. 2525 : 68 ; อ้างอิงมาจาก McLean. 1974)

ที่ว่า อายุมีความสำคัญมากในการกำหนดว่าใครจะเผชิญกับความเครียดได้หรือไม่

สำหรับสตรีโสค เลวินสัน (Stein. 1981 : 14 ; citing Levinson. 1974)

เสนอว่าสตรีโสคในช่วงอายุ 28 ปี ถึง 32 ปีนี้ เป็นช่วงที่จะต้องเผชิญกับปัญหาที่เกิดจากแรงกดดันจากสังคม จากบิดามารดา และจากตนเอง ผู้ที่เป็นโสคและมีอายุในช่วงนี้กล่าวไว้ว่า เป็นระยะเวลาที่ย่างยากที่สุด เพราะจะต้องถูกแรงกดดันจากสังคมในการพยายามที่จะให้เป็นผู้เป็นโสคได้แต่งงาน ในขณะที่วัยที่จะต้องพยายามมองหาคู่ครองให้กับตนเอง ความยุ่งยากอีกประการหนึ่งที่คนโสคจะต้องประสบในช่วงอายุนี้คือ ความสัมพันธ์กับการทำงาน ซึ่งในช่วงอายุนี้ถือว่าเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ (Transitional Period) คนโสคบางคนจะยึดมั่นและยอมรับในอาชีพปัจจุบันที่ตนเองทำอยู่ แต่บางคนก็ไม่มีใครรู้สึกพอใจกับงานของตน และคนที่อยู่ในช่วงอายุนี้จะเข้าสู่ชีวิตแต่งงานกันมากขึ้นกว่าช่วงอายุ 25 - 29 ปี จากสำมะโนประชากรปี พ.ศ. 2523 แสดงให้เห็นว่า ในช่วงอายุ 25 - 29 ปีนั้น จะมีสัดส่วนของสตรีโสคในช่วงอายุนี้ ร้อยละ 15.6 ของสตรีโสคทั้งประเทศที่มีอายุเกิน 13 ปีขึ้นไป แต่เมื่อพิจารณาในช่วงอายุ 30 - 34 ปี จะพบว่าสัดส่วนของสตรีโสคจะมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 8.0

คนโสคในช่วงอายุ 30 ปีนี้ มีหลายคนที่จะเริ่มจะประเมินถึงความเป็นอยู่ของตนเองเสียใหม่ คนโสคจะเริ่มคิดถึงความเป็นไปได้ในการที่ตนเองจะไม่แต่งงานและจะรู้สึกว่าตนเองควรจะต้องมีความรับผิดชอบในการเริ่มวางแผนถึงการใช้ชีวิตของตนให้มีความหมายมากขึ้น เช่น สตรีโสคบางคนเริ่มมีโครงการที่จะศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น บางคนเริ่มมองหากิจกรรมที่ตนเองสนใจจะเริ่มทำ และบางคนเริ่มที่จะวางแผนและปรับปรุงความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้น

สตรีโสคที่มีอายุ 35 ปีขึ้นไปนั้น เบอแนร์ค (Stein. 1981 : 15 ; citing Bernard. 1972) รายงานว่า ผู้หญิงที่ยังคงเป็นโสคอยู่และมีอายุช่วงนี้จะมีลักษณะอาชีพ รายได้ และการศึกษาที่ดีกว่าผู้ชายที่เป็นโสคที่อายุรุ่นเดียวกัน ผู้หญิงเหล่านี้มักจะมีการเคลื่อนย้ายทางสังคมไปในทางที่สูงขึ้นมากกว่าผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว

ตามความเห็นของ คอมเบล (Combell. 1975 : 40) สตรีโสภิตที่มีอายุมากกว่า 30 ปีขึ้นไป จะมีแนวโน้มที่จะพึงพอใจในชีวิตของตนเองซึ่งอาจเป็นเพราะยังอยู่โสดนานเท่าไรก็จะยิ่งชอบชีวิตโสด เนื่องจากสามารถปรับตัวเข้ากับมันได้ จากตำแหน่งการงานที่สูงขึ้นและรายได้ที่มากขึ้น

จะเห็นได้ว่า ในแต่ละช่วงอายุของบุคคล บุคคลจะต้องเผชิญกับสิ่งแวดล้อมและรูปแบบของปัญหาที่ต่างกันไป เมื่อพิจารณาถึงความแตกต่างของช่วงอายุในสตรีโสภิตกับการเผชิญปัญหาทาง ๆ เราจะพบว่า สตรีโสภิตในแต่ละช่วงอายุต้องเผชิญความกดดันอันเนื่องมาจากการอยู่เป็นโสดที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงเชื่อว่า อายุเป็นปัจจัยประการหนึ่งที่มีผลต่อความเครียดในการอยู่เป็นโสด

2. การศึกษา จากการศึกษาของ ศิริอนันต์ จูทะเขม (2523) พบว่า อาจารย์พยาบาลที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความเครียดในระดับที่ต่างกัน โดยพบว่า อาจารย์พยาบาลที่มีการศึกษา ระดับปริญญาตรีมีความเครียดมากที่สุด ส่วนการศึกษาของ พรทิพย์ เกตุรานนท์ (2527) ซึ่งวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเครียดของพยาบาลในโรงพยาบาลทั่วไปของรัฐในกรุงเทพมหานคร พบว่า พยาบาลที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีระดับความเครียดไม่แตกต่างกัน การที่ผลการวิจัยของ ศิริอนันต์ จูทะเขม ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ พรทิพย์ เกตุรานนท์ อาจเนื่องจากลักษณะงานที่แตกต่างกัน กล่าวคือลักษณะงานของอาจารย์พยาบาลนั้นเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนของนักเรียน พยาบาล ส่วนลักษณะงานของพยาบาลในโรงพยาบาลทั่วไปจะเกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาผู้ป่วย

สำหรับการศึกษาระดับความเครียดในการอยู่เป็นโสดในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ระดับการศึกษาเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการมองโลก ต่อการแสดงความคิดเห็น และการแสดงออกของบุคคล ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงมักจะมองโลกในลักษณะที่กว้าง เพราะการได้รับข้อมูล หรือข่าวสารทาง ๆ ย่อมทำให้เกิดภาพที่แตกต่างกันในการมองโลก ทำให้ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงมีการใช้เหตุผลในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ เช่น ความเชื่อ ค่านิยม ที่มาแต่ก่อน นอกจากนั้นในสายตาของคนทั่วไปแล้ว จะมองผู้ที่มีระดับการศึกษาที่สูงกว่าในลักษณะที่ได้เปรียบกว่าคนที่มีการศึกษาน้อยกว่า ปฏิกริยาตอบโต้ของคนทั่วไปที่มีต่อผู้ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ก็อาจจะเกิดผลกระทบที่ต่างกันออกไป ผู้วิจัยจึงเชื่อว่า ระดับการศึกษาเป็นตัวแปรที่มีผลต่อระดับความเครียดในการอยู่เป็นโสด

3. ตำแหน่งหน้าที่ จากการศึกษาของ พรทิพย์ เกตุรานนท์ (2527) ซึ่งวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเครียดของพยาบาลในโรงพยาบาลทั่วไปของรัฐ ในกรุงเทพมหานคร จากกลุ่มตัวอย่าง

จำนวน 497 คน แบ่งเป็นพยาบาลผู้บริหาร 106 คน และพยาบาลประจำการ 391 คน ผลการศึกษาพบว่า พยาบาลผู้บริหารกับพยาบาลประจำการ มีความเครียดแตกต่างกัน แต่การศึกษาของ พรทิพย์ ไม่มีตัวแปรของสถานภาพการสมรส จึงไม่สามารถทราบได้ว่า ในกลุ่มพยาบาลที่เป็นโสดด้วยกัน พยาบาลผู้บริหาร กับพยาบาลประจำการ จะมีความเครียดต่างกันหรือไม่อย่างไร

ในการศึกษาความเครียดในการอยู่เป็นโสด ผู้วิจัยเชื่อว่า ตำแหน่งหน้าที่ก็น่าจะมีผลต่อความเครียดในการอยู่เป็นโสด เนื่องจากงานมีความสำคัญกับคนโสดมาก และมีความสัมพันธ์อย่างสูงกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด จากการศึกษาของ โลเวนสตี (Loewenstien. 1981 : 1139) พบว่า ในจำนวนสตรีโสด 29 คน ที่มีความพึงพอใจในชีวิตระดับสูงนั้น มีสตรีโสดเพียงคนเดียวในกลุ่มนี้ ที่กล่าวว่า งานไม่สำคัญสำหรับเธอ ผลการศึกษานี้ สอดคล้องกับความเห็นของ สโตน (Somers. 1981 : 185 ; citing Stien. 1976) ที่ว่า คนโสดจะตั้งเป้าหมายในการทำงานเหนือความสนใจในครอบครัว และให้เวลากับงานมากกว่าคนที่แต่งงานแล้ว

ตำแหน่งหน้าที่เป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จหรือความก้าวหน้าในงานอาชีพ ซึ่งมีผลต่อความภาคภูมิใจในตนเอง และการยอมรับของสังคม รวมทั้งมีผลต่อฐานะทางการเงินด้วย ผู้วิจัยจึงเชื่อว่า ตำแหน่งหน้าที่มีผลต่อระดับความเครียดในการอยู่เป็นโสด

4. โอกาสที่จะได้แต่งงาน ความปรารถนาที่จะได้แต่งงานเป็นความปรารถนาพื้นฐานของทั้งชายและหญิง เพราะนอกจากจะเป็นความต้องการทางธรรมชาติของร่างกายแล้ว ยังเป็นความต้องการที่เกิดจากการเรียนรู้ทางสังคม ดังนั้นการแต่งงานจึงเป็นการสนองความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจ สำหรับปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดการแต่งงานนั้นมีมากมาย เช่น รูปร่างหน้าตา อุปนิสัย ลักษณะงาน อาชีพ การรับผิดชอบ เป็นต้น สตรีแต่ละคนจะมีปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้แตกต่างกัน ดังนั้นสตรีแต่ละคนจึงมีโอกาสดที่จะได้แต่งงานแตกต่างกัน

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างประเมินโอกาสที่จะได้แต่งงานด้วยตนเองในรูปของเปอร์เซ็นต์ การที่ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาตัวแปรนี้เนื่องจากผู้วิจัยเชื่อว่า การตระหนักถึงโอกาสที่จะได้แต่งงานมีผลต่อการรับรู้และพฤติกรรมของสตรีโสด ซึ่งน่าจะมีผลต่อเนื่องไปถึงความเครียดในการอยู่เป็นโสดด้วย

5. บุคลิกภาพ การศึกษาของ Friedmen และ Rosenman ในปี 1974 (Farmer and others. 1984 : 35 ; citing Friedmen and Rosenman. 1974) พบว่า ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบ A ซึ่งมีลักษณะชอบแข่งขัน ชอบแข่งกับเวลา มีความทะเยอทะยาน มีความอดทนต่ำ และก้าวร้าว จะมีโอกาสเป็นโรคหัวใจมากกว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบ B ซึ่งมีลักษณะตรงกันข้ามกับบุคลิกภาพแบบ A ถึง 3 เท่า เนื่องจากผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบ A จะมีความเครียดสูง สอดคล้องกับการศึกษาของ โรเจอร์ส (ศุภชัย ยาวะประภาส. 2525 : 68 ; อ้างอิงมาจาก Rogers. 1980) ในเรื่องความเครียดในการทำงาน พบว่า บุคคลจะมีความเครียดหรือไม่ขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของบุคคลนั้น ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ เช่น เกี่ยวกับการศึกษาของ เฮาส์ (House. 1974 : 47) เรื่อง "ความเครียดจากการปฏิบัติงานมีผลต่อการเกิดโรคหัวใจในคนงานอเมริกันผิวขาว" โดยศึกษาตัวแปรที่ก่อให้เกิดความเครียดอันเป็นสาเหตุของโรคหัวใจพบว่า คนงานที่มีบุคลิกภาพแบบ A ซึ่งมีลักษณะที่เข้มแข็งต่างกันจากความก้าวร้าว ความทะเยอทะยาน การแข่งขัน ทำให้ใจร้อน รีบร้อน การทำงานที่ก่อให้เกิดความเครียดที่สะสมสายตายเอาไว้ บุคลิกภาพแบบนี้ก่อให้เกิดความเครียดสูง และมีผลต่อการเกิดโรคหัวใจสูงอีกด้วย

จากการศึกษาวิจัยข้างต้นจะเห็นว่า บุคลิกภาพแบบ A มีผลต่อระดับความเครียด สำหรับบุคลิกภาพเก็บตัว - แสงตัว และหวั่นไหว - มั่นคง โดยใช้แบบสำรวจ MPI (The Maudsley Personality Inventory) ยังไม่มีผู้ใดนำไปศึกษากับระดับความเครียด แต่ผู้วิจัยเชื่อว่าบุคลิกภาพทุกแบบน่าจะมีผลต่อระดับความเครียดของบุคคล เพราะบุคลิกภาพเป็นลักษณะส่วนรวมของพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งมีความสำคัญต่อบุคคลทั้งในด้านการชีวิตส่วนตัว กิจการงาน และในทางสังคมทั่วไป ดังนั้นบุคลิกภาพของสตรีโรคจึงมีผลต่อความเครียดในการอยู่เป็นโรค

6. ความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอก ในเรื่องความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอกที่เกี่ยวกับความเครียดได้มีผู้สนใจศึกษาไว้มากมาย เช่น จากการศึกษาของ ชโรเดอร์ และมิลเลอร์ (Schroeder and Miller. 1983 : 158) ในผู้ป่วยที่เป็นโรคเกี่ยวกับหลอดเลือดส่วนปลาย (Peripheral Vascular Disease) ทั้งชายและหญิงพบว่า การเผชิญต่อภาวะเครียดของผู้ป่วยที่มีความเชื่ออำนาจภายในตน คือการควบคุมสภาพแวดล้อม และการพัฒนาความสามารถในการดูแลตนเอง แต่การเผชิญภาวะเครียดของผู้ป่วยที่เชื่ออำนาจภายนอกตน คือการปฏิเสธ หรือการแสดง

ความรู้สึกนึก และพยายามลดความวิตกกังวลลงด้วยการเชื่ออำนาจภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ซอเบอร์ (Sauber. 1971 : 356 - 363) และแอนเดอร์สัน (Anderson. 1977 : 446 - 451) ซึ่งพบว่า บุคคลที่เชื่ออำนาจภายในตนจะเผชิญภาวะเครียดด้วยการพยายามแก้ไขตามปัญหา ส่วนบุคคลที่เชื่ออำนาจภายนอกเพื่อเผชิญภาวะเครียด มักจะใช้กลไกป้องกันทางจิต (Defense Mechanism) แบบปฏิเสธและหลีกเลี่ยง และสอดคล้องกับข้อสรุปของ เรย์ (Ray. 1982 : 487 - 488) ที่ว่าผู้ที่เชื่ออำนาจภายในตน เมื่อประสบเหตุการณ์ทำให้เกิดภาวะเครียดจะพยายามค้นหาข้อเท็จจริง และแก้ไขสถานการณ์นั้น ในขณะที่ผู้ที่เชื่ออำนาจภายนอกตนจะยอมรับเหตุการณ์โดยไม่คิดแก้ไข

นอกจากนี้ นาคิช และคนอื่น ๆ (Neditch and others. 1975 : 252) ซึ่งได้ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนเตรียมทหาร พบว่า ความเชื่ออำนาจภายนอกตน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีอาการซึมเศร้า และการมีความวิตกกังวล ส่วนความเชื่อภายในตนนั้น มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีสุขภาพจิตดี และการมีความสุข ส่วน ฟาเรล ไรตชี และเดวิส (Phares, Ritchie and Davis. 1968 : 402 - 405) ศึกษาโดยต่างจาก นาคิช โดยพบว่า บุคคลที่มีความเชื่ออำนาจนอกตนจะรู้จักความวิตกกังวลออกไปจากความรู้สึกของตนไ้มากกว่าบุคคลที่เชื่ออำนาจภายในตน โดยให้เหตุผลว่า ที่เป็นดังนี้เพราะบุคคลที่เชื่ออำนาจภายนอกตน สามารถให้เหตุผลว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นอยู่นอกเหนืออำนาจ ควบคุมของเขา เขาจึงไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบในเหตุการณ์นั้น นอกจากนี้ ยังพบว่าบุคคลที่เชื่ออำนาจภายนอกตนสามารถล้มเหตุการณ์ด้านลบไ้มากกว่าบุคคลที่เชื่ออำนาจภายใน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สคิบเบ (Skibbe. 1976 : 3628) ซึ่งพบว่า บุคคลที่เชื่ออำนาจภายในตนจะมีความรับผิดชอบต่อความล้มเหลวมากกว่าผู้ที่เชื่ออำนาจภายนอกตน

จากงานวิจัยที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอกตน มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวทางอารมณ์ของบุคคล รวมทั้งการใช้พฤติกรรมต่าง ๆ เมื่อเผชิญกับความเครียด ผู้วิจัยจึงเชื่อว่า ความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอกตน น่าจะมีผลต่อความเครียดในการอยู่เป็นโรคด้วย

7. แรงสนับสนุนทางสังคม จากการศึกษาของ แลมแลน (LaRocco and others. 1980 : 205 ; citing Caplan. 1972) พบว่า แรงสนับสนุนทางสังคมจากผู้อยู่ในสังคมผู้อยู่ในสังคม และเพื่อนร่วมงานมีความสัมพันธ์เชิงลบกับความเครียดในการปฏิบัติงาน เช่นเดียวกับการศึกษาของ Pinneau ในปี 1976 (LaRocco and others. 1980 : 205 ; citing

Pirineau. 1976) เรื่อง "ผลของแรงสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อความเครียดในการปฏิบัติงาน" จากกลุ่มตัวอย่าง 2,010 คน ใน 23 อาชีพ พบว่า แรงสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางลบกับความเครียดในการปฏิบัติงาน ซึ่งแรงสนับสนุนทางสังคมในการศึกษาค้างนี้มีแหล่งมาจากผู้บังคับบัญชา และคนอื่น ๆ ในที่ทำงาน สอดคล้องกับการศึกษาของ บราวน์ และแฮร์ริส (Brown and Harris. 1981 : 149 - 150) ที่พบว่า บุคคลที่ผ่านเหตุการณ์วิกฤติในชีวิตแต่ละคนแรงสนับสนุนทางสังคม จะมีความเครียดมากกว่าบุคคลที่ผ่านเหตุการณ์วิกฤติในชีวิต เช่นเดียวกัน แต่บุคคลที่มีแรงสนับสนุนทางสังคม และจากการศึกษาของ คาเวน (Cavan. 1959 : 136 - 146) ก็เช่นเดียวกันที่พบว่า ครอบครัวเป็นแหล่งที่มาของแรงสนับสนุนทางสังคมที่สำคัญ ในช่วงที่สมาชิกในครอบครัวพบกับเหตุการณ์วิกฤติโดยครอบครัวจะให้ความช่วยเหลือทางการเงิน ให้อำนาจใจ ให้ความสนับสนุนทางอารมณ์ ทำให้บุคคลสามารถเผชิญกับเหตุการณ์วิกฤติได้ ความเครียดก็จะน้อยลง

นอกจากนี้ การศึกษาของ ลิน และคนอื่น ๆ (Lin and others. 1979 : 108) ซึ่งได้ศึกษาคนจีนเชื้อสายอเมริกันที่อาศัยอยู่ในกรุงวอชิงตันดีซี พบว่า เหตุการณ์ความเครียดในชีวิต (Stressful Life Event) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับอาการทางจิต และแรงสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์ทางลบกับอาการทางจิต แต่แรงสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับอาการทางจิตสูงกว่า เหตุการณ์ความเครียดในชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กอบ และคาสส์ โน 1977 และกอร์ โน 1978 (LaRocco and others. 1980 : 205 ; citing Cobb and Kasl. 1977 and Gore. 1978) ซึ่งพบว่าแรงสนับสนุนทางสังคมจะช่วยต้านทานความเสื่อมโทรมทางสุขภาพที่เป็นผลมาจากความเครียดในการปฏิบัติงานของคนงานอุตสาหกรรม และจากการศึกษาของ บอสเวล (Pilisuk and Freland. 1987 : 278 ; citing Boswell. 1973) ในชนพื้นเมืองภาคเหนือของโรดีเซีย พบว่า บทบาทของแรงสนับสนุนทางสังคมจะทำให้บุคคลได้รับทรัพยากรที่เป็นทั้งวัตถุและไม่ใช่วัตถุ เพื่อจะเผชิญกับภาวะวิกฤติหรือสถานการณ์เครียด

จากงานวิจัยข้างต้นจะเห็นได้ว่า แรงสนับสนุนทางสังคมมีผลต่อจิตใจและสามารถบรรเทาความเครียดลงได้ แรงสนับสนุนทางสังคมช่วยให้บุคคลรับรู้ถึงการยอมรับจากคนรอบตัว อันได้แก่ พ่อแม่ พี่น้อง เพื่อนร่วมงาน มิตรสหาย และผู้บังคับบัญชา ทำให้ความรู้สึกเหงา อังว้าง บรรเทาลงได้ ผู้วิจัยจึงเชื่อว่าแรงสนับสนุนทางสังคมจะมีผลต่อความเครียดในการอยู่เป็นโรค

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปเป็นผังทฤษฎีได้ ดังนี้

สมมติฐานในการวิจัย

1. พยาบาลที่มีอายุต่างกันมีระดับความเครียดในการอยู่เป็นโสดต่างกัน
2. ปัจจัยทางด้านอายุ การศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ โอกาสที่จะได้แต่งงาน บุคลิกภาพ ความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกตน และแรงสนับสนุนทางสังคม เป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสด
3. ปัจจัยทางด้านอายุ การศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ โอกาสที่จะได้แต่งงาน บุคลิกภาพ ความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกตน และแรงสนับสนุนทางสังคม มีค่ากับความสำคัญของความสัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสดแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้ ได้แบ่งวิธีดำเนินการออกเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ สตรีโสภณอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป และมีอาชีพเป็นพยาบาลในโรงพยาบาลศิริราช จำนวน 563 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ สตรีโสภณอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป และมีอาชีพเป็นพยาบาลในโรงพยาบาลศิริราช จำนวน 225 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 40 ของประชากร โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการตารางการสุ่มตัวอย่างทางการศึกษาของ อุทุมพร จามรนาท ซึ่งคำนวณเป็นตารางสำเร็จไว้ในระดับความเชื่อมั่น 95 % ($\alpha = .05$) (อุทุมพร จามรนาท. 2530 : 30) การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มแบบธรรมดา (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะของประชากร คืออายุ การศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และโอกาสที่จะได้แต่งงาน
2. แบบทดสอบบุคลิกภาพ MPI
3. แบบสอบถามความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอกตน

4. แบบสอบถามแรงสนับสนุนทางสังคม
5. แบบสอบถามความเครียดในการอยู่เป็นโสด

แบบทดสอบบุคลิกภาพ MPI เป็นแบบวัดบุคลิกภาพแบบหนึ่ง ซึ่ง ไอเซนค (Eysenck. 1959) เป็นผู้สร้างขึ้น ใช้สำหรับประเมินบุคลิกภาพที่แสดงออกในคุณลักษณะ 2 มิติ คือบุคลิกภาพเกิดตัว - แสงตัว (E) และบุคลิกภาพหัวในหัว - มั่นคง (N) ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ MPI ของ สมทรง สุวรรณเลิศ และคนอื่น ๆ (2512) ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง การทดสอบ The Maudsley Personality Inventory (MPI) ในนักเรียนระดับมัธยมศึกษาและมหาวิทยาลัย ได้แปลและเรียบเรียงคำถามแบบทดสอบเป็นภาษาไทย ประกอบด้วยคำถามทั้งหมด 48 ข้อ ซึ่งแบ่งเป็นคำถามที่ประเมินบุคลิกภาพ E และ N อย่างละ 24 ข้อ แบบทดสอบนี้มีความเชื่อถือได้ (Reliability) สูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาใน Scale E เท่ากับ .85 และใน Scale N เท่ากับ .90

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบฉบับนี้ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างที่ทางการศึกษา จำนวน 100 คน เพื่อนำมาหาคำนวณหาความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) อีกครั้งหนึ่งพบว่ามีความเชื่อมั่นสูงเป็นที่น่าพอใจเช่นกันคือ สัมประสิทธิ์แอลฟาใน Scale E = .9389 และใน Scale N = .9643

ตัวอย่าง

ข้อความ	ใช่	ไม่แน่ใจ	ไม่ใช่
o บางครั้งทานรู้สึกเป็นสุข บางครั้งเศร้าโดยไม่มีเหตุผล			
oo ทานมักใจลอยในเวลาที่ท่านต้องการมีสมาธิ			
ooo บ่อยทีเดียวที่ท่านมักตัดสินใจช้าไป			

เกณฑ์ในการให้คะแนน

การให้คะแนนทำโดยใช้กระดาษที่เจาะรูตรงกับช่องที่ขีดเครื่องหมายคำตอบของ E หรือ N ทาบลงบนแผ่นกระดาษคำตอบ และให้คะแนน 2 หรือ 1 ตามคู่มือที่กำหนดไว้ คะแนนรวมของ E หรือ N ได้จากการบวกคะแนน 2 และ 1 ที่ให้ทั้งหมดในบุคลิกลักษณะนั้น ๆ ซึ่งอาจจะมีค่าตั้งแต่ 0 - 48 หลังจากได้ค่าคะแนนดิบของ E และ N ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดแล้วก็นำคะแนนเหล่านั้นมาหาค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์เพื่อกำหนดค่าคะแนนปกติของ E และ N โดยให้คะแนนที่อยู่ในช่วงเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 - 75 เป็นช่วงคะแนนปกติ ส่วนคะแนนที่สูงหรือต่ำกว่าช่วงนี้ ถือว่ามีคะแนนสูงหรือต่ำในคุณลักษณะที่ถนัดกว่านั้น (สมทรง สุวรรณเลิศ. 2512 : 21 - 25)

แบบสอบถามความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอก เป็นแบบสอบถามที่ ทศนา โฉมทิ (2518) ได้แปลและเรียบเรียงจาก แบบสอบถามประเมินความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอก (Locus of Control Scale) ของ รอทเทอร์ (1968) เพื่อใช้ในการวิจัยเรื่อง การเปลี่ยนแปลงทัศนคติอันเป็นผลของสารสื่อทำให้เกิดความกลัว และความเชื่ออำนาจในตน ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ลักษณะของแบบสอบถามแต่ละข้อมี 2 ตัวเลือก ตัวหนึ่งเป็นคำถามสำหรับลักษณะบุคคลที่เชื่ออำนาจภายในตน อีกตัวหนึ่งเป็นคำถามสำหรับลักษณะของบุคคลที่เชื่ออำนาจภายนอกตน มีทั้งหมด 23 ข้อ และมีข้อเสริมอีก 6 ข้อ (6 ข้อที่เพิ่มเข้ามาเพื่อให้ผู้ตอบเข้าใจจุดมุ่งหมายของการถามแตกต่างไปจากความจริง) รวมเป็น 29 ข้อ แบบสอบถามของ ทศนา โฉมทิ หาค่าความเชื่อมั่นได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .70

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับนี้ไปหาค่าความเชื่อมั่นอีกครั้งหนึ่งกับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างที่ของการศึกษา จำนวน 100 คน พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นในระดับปานกลาง คือสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .5418

ตัวอย่าง

- 0 () เรื่องเศร้าหลายเรื่องในชีวิตเกิดขึ้นเพราะเคราะห์กรรมของบุคคลแต่ละคน
() เรื่องร้ายแรงที่เกิดขึ้นกับบุคคล เป็นผลของข้อผิดพลาดที่บุคคลทำขึ้นเอง

00 () อะไรที่เกิดขึ้นกับท่าน ย่อมเป็นฝีมือของท่านเอง

() บางครั้งท่านรู้สึกว่าคุณไม่สามารถควบคุมทิศทางชีวิตของท่านได้

เกณฑ์การให้คะแนน มีพิสัยของคะแนนระหว่าง 0 - 23 คะแนน โดยกำหนดค่าคะแนน

ดังนี้

เลือกตอบข้อที่มีลักษณะความเชื่อภายใน คะแนนเป็น 1

เลือกตอบข้อที่มีลักษณะความเชื่อภายนอก คะแนนเป็น 0

แบบสอบถามแรงสนับสนุนทางสังคม เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางค่านิยม และสังคม การได้รับคำปรึกษาแนะนำแก้ไขปัญหา และการสนับสนุนทางการเงินและวัตถุจาก บุคคลรอบข้าง อันได้แก่ ผู้บังคับบัญชาชั้นต้น ผู้ร่วมงานหรือเพื่อนฝูง และพ่อแม่ หรือพี่น้อง เป็น แบบสอบถามที่ เทพวัลย์ สุชาติ (2530) สร้างขึ้น ประกอบด้วยข้อความ 30 ข้อ และได้นำไปใช้ กับนักสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์ จำนวน 36 ราย เพื่อหาความเที่ยง ซึ่งพบว่ามีความเที่ยงสูง คือค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .94 (เทพวัลย์ สุชาติ, 2530 : 69)

ในการศึกษานี้ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับนี้ไปหาความเชื่อมั่นอีกครั้งหนึ่งกับกลุ่มตัวอย่าง ที่มีคุณสมบัติคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา จำนวน 100 คน พบว่ามีความเชื่อมั่นสูงเช่นกัน คือสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .9242

ตัวอย่าง

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
<u>จากผู้บังคับบัญชาชั้นต้น</u>					
0 รวมพบปะพูดคุยหรือพบปะสังสรรค์กับท่าน					
00 สนใจและเอาใจใส่ในความเป็นอยู่ของท่าน					

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
<u>จากบรรณงานหรือเพื่อนฝูง</u>					
o ให้กำลังใจท่านเมื่อท่านต้องการทำสิ่งต่าง ๆ					
oo ให้อภัยเมื่อท่านทำผิดพลาด ไม่ซ้ำเติม					
<u>จากพ่อแม่หรือพี่น้อง</u>					
o ไปเที่ยวพักผ่อนสุดสัปดาห์ร่วมกัน					
oo สามารถช่วยเหลือท่านได้เมื่อท่านมีความเดือดร้อนทางการเงิน					

เกณฑ์การให้คะแนน เนื่องจากเป็นข้อความทางบวกทั้งหมด จึงมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ถ้าตอบในช่อง "มากที่สุด" ให้ 5 คะแนน

ถ้าตอบในช่อง "มาก" ให้ 4 คะแนน

ถ้าตอบในช่อง "ปานกลาง" ให้ 3 คะแนน

ถ้าตอบในช่อง "น้อย" ให้ 2 คะแนน

ถ้าตอบในช่อง "น้อยที่สุด" ให้ 1 คะแนน

แบบสอบถามความเครียดในการอยู่เป็นโสด เป็นแบบสอบถามที่สร้างในแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ชนิด 5 อันดับที่ยูริยิสร้างขึ้น เพื่อวัดความรู้สึกในท่านต่าง ๆ อันเนื่องมาจากการอยู่เป็นโสดซึ่งความรู้สึกเหล่านั้นก่อให้เกิดความหวั่นไหว ไม่แน่ใจในสถานการณ์ภาพโสด จนอาจเป็นผลให้เกิดความเครียดได้ แบบสอบถามนี้ประกอบด้วยข้อความ 38 ข้อ เพื่อให้ผู้ตอบประเมินตนเองตามความรู้สึกและความเป็นจริง โดยเลือกอันดับใดอันดับหนึ่งจาก 5 อันดับ

ตัวอย่าง

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑ ฉันรู้สึกว่าคุณมีจุดหมายและมีค่า					
๑๐ ฉันกังวลใจว่าตนเองจะไม่มีใครดูแลยามแก่เฒ่า					

เกณฑ์การให้คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนข้อความที่เป็นไปทางลบ คือ

ถ้าตอบในช่อง "มากที่สุด" ให้ 5 คะแนน

ถ้าตอบในช่อง "มาก" ให้ 4 คะแนน

ถ้าตอบในช่อง "ปานกลาง" ให้ 3 คะแนน

ถ้าตอบในช่อง "น้อย" ให้ 2 คะแนน

ถ้าตอบในช่อง "น้อยที่สุด" ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนข้อความที่เป็นไปทางบวก คือ

ถ้าตอบในช่อง "มากที่สุด" ให้ 1 คะแนน

ถ้าตอบในช่อง "บวก" ให้ 2 คะแนน

ถ้าตอบในช่อง "ปานกลาง" ให้ 3 คะแนน

ถ้าตอบในช่อง "น้อย" ให้ 4 คะแนน

ถ้าตอบในช่อง "น้อยที่สุด" ให้ 5 คะแนน

การรวมคะแนน นำคะแนนทั้งหมดมารวมกันแล้วหารด้วยจำนวนข้อของแบบสอบถาม ดังนั้น
คะแนนสูงสุดคือ 5 คะแนน และคะแนนต่ำสุดคือ 1 คะแนน

การแบ่งระดับความเครียดในการอยู่เป็นโสด แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับสูงสุด	ไต่แก คะแนนตั้งแต่ 4.6 - 5.0 คะแนน
ระดับสูง	ไต่แก คะแนนตั้งแต่ 3.6 - 4.5 คะแนน
ระดับปานกลาง	ไต่แก คะแนนตั้งแต่ 2.6 - 3.5 คะแนน
ระดับต่ำ	ไต่แก คะแนนตั้งแต่ 1.6 - 2.5 คะแนน
ระดับต่ำมาก	ไต่แก คะแนนตั้งแต่ 1.0 - 1.5 คะแนน

วิธีสร้าง

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดความหมายของความเครียดในการอยู่เป็นโสด คือความเครียดซึ่งเกิดจากความรู้สึกอันเนื่องมาจากการอยู่เป็นโสด ทำให้เกิดความหวั่นไหว ไม่เชื่อมั่นในสถานภาพโสด ความเครียดในการอยู่เป็นโสดที่จะศึกษาในการวิจัยนี้ มี 7 ประการ
 - 2.1 ความเครียดอันเนื่องมาจากค่านิยมทางลบที่สังคมมีต่อสตรีโสด แสดงออกในพฤติกรรมดังต่อไปนี้
 - 2.1.1 รู้สึกอายที่ทองอยู่โสด
 - 2.1.2 รู้สึกกลัวกับสมณานามที่สังคมมอบให้ เช่น สาวแก่ สาวหินทิก เป็นต้น
 - 2.1.3 รู้สึกเสียใจที่ทำให้ครอบครัวผิดหวังที่ตนทองอยู่เป็นโสด
 - 2.1.4 รู้สึกอยากแต่งงาน
 - 2.2 ความเครียดอันเนื่องมาจากความต้องการพึ่งพาทางด้านการเงินจากชาย แสดงออกในพฤติกรรมดังต่อไปนี้
 - 2.2.1 รู้สึกว่าตนเป็นหญิงที่ไม่มีเสน่ห์สำหรับชาย
 - 2.2.2 รู้สึกต้องการที่จะมีผู้ปกป้อง
 - 2.2.3 รู้สึกต้องการได้รับการเลี้ยงดู
 - 2.2.4 รู้สึกชอบการปฏิบัติอย่างพิเศษจากชาย
 - 2.3 ความเครียดอันเนื่องมาจากความเหงา แสดงออกในพฤติกรรมดังต่อไปนี้

- 2.3.1 รู้สึกเหี่ยวแห้ง หรือเศร้าสลด
- 2.3.2 ไม่ชอบการอยู่คนเดียว
- 2.4 ความเครียดอันเนื่องมาจากความต้องการมีบุตร แสดงออกในพฤติกรรมดังต่อไปนี้
 - 2.4.1 รู้สึกเสียใจที่ไม่มีโอกาสมีบุตร
 - 2.4.2 รู้สึกอยากมีบุตร โดยไม่ยอมมีสามี
 - 2.4.3 รู้สึกว่าตนเองสามารถเป็นแม่ที่มีคุณภาพ
 - 2.4.4 รู้สึกวิตกว่าจะมีบุตร เมื่อมีอายุมากเกินไป
- 2.5 ความเครียดอันเนื่องมาจากความอ้างว้าง แสดงออกในพฤติกรรมดังต่อไปนี้
 - 2.5.1 รู้สึกว่าชีวิตไร้จุดหมาย
 - 2.5.2 รู้สึกอยากมีผู้ร่วมชะตากรรม
 - 2.5.3 รู้สึกว่าตนเองไร้ค่า
 - 2.5.4 รู้สึกอิจฉาคนที่มีความรอบคัว
- 2.6 ความเครียดอันเนื่องมาจากความต้องการทางเพศ แสดงออกในพฤติกรรมดังต่อไปนี้
 - 2.6.1 รู้สึกต้องการมีเพศสัมพันธ์
 - 2.6.2 รู้สึกไม่ยอมรับการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง (Masturbation)
- 2.7 ความเครียดอันเนื่องมาจากความวิตกกังวลเกี่ยวกับชีวิตในวัยชรา แสดงออกในพฤติกรรมดังต่อไปนี้
 - 2.7.1 รู้สึกกลัวจะอยู่จนแก่เกินไป
 - 2.7.2 รู้สึกกลัวการช่วยเหลือตนเองไม่ได้
 - 2.7.3 รู้สึกกลัวจะต้องเป็นภาระแก่คนอื่น
 - 2.7.4 รู้สึกกลัวการถูกทอดทิ้ง

3. จากนิยามปฏิบัติการ นำมาสร้างข้อคำถามให้ตรงกับนิยามความเครียดอันเนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ ทั้ง 7 ประการ สาเหตุละ 8 - 9 ข้อ รวมเป็นข้อคำถามทั้งสิ้น 60 ข้อ แล้วนำแบบสอบถามนี้ไปหาคุณภาพต่อไป

4. หากคุณภาพของแบบสอบถาม

4.1 หากความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางจิตวิทยา 3 ท่านพิจารณาตรวจสอบแบบสอบถามในแต่ละด้านเป็นรายข้อว่า ข้อคำถามที่สร้างขึ้นสามารถวัดได้ ตามพฤติกรรมที่ทั้งไว้หรือไม่ แล้วนำผลจากการตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของท่านทั้งสาม

อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิทางจิตวิทยาที่กรุณาตรวจสอบแบบสอบถามฉบับนี้ให้ ได้แก่ รศ.ดร.ดวงเดือน ศาสตราจารย์ รศ.อัมพร สุชากร และผศ.ลักขวิไล เกษมเนตร ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่านนี้ เป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร โดยอาจารย์ท่านแรกเป็นอาจารย์ในภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ และอาจารย์อีกสองท่าน เป็นอาจารย์ในสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

4.2 หากค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบในข้อ 4.1 ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา จำนวน 100 คน ทราบให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ทั้งไว้ นำคะแนนเรียงจากน้อยที่สุดไปมากที่สุด แล้วเลือกกลุ่มที่ได้คะแนนสูงออกมา 25 % เป็นกลุ่มสูง และกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำออกมา 25 % เป็นกลุ่มต่ำ แล้วคำนวณหาค่าคะแนนเฉลี่ย และคะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐานรายข้อของแต่ละกลุ่ม แล้วนำมาเปรียบเทียบกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำในแต่ละข้อ โดยใช้ t -test เลือกเอาข้อที่มีค่าสถิติ t ทั้งแต่ 1.75 ที่ระดับนัยสำคัญที่ .05 และผลปรากฏว่า ข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้จำนวน 49 ข้อ และได้คัดเลือกข้อคำถามซึ่งครอบคลุมความเครียด อันเนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ ทั้ง 7 ประการออกมาสาเหตุละ 6 ข้อ ยกเว้นความเครียดอันเนื่องมาจากความต้องการมีบุตร และความเครียดอันเนื่องมาจากความต้องการทางเพศ ซึ่งมีข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกผ่านเกณฑ์กำหนดเพียง 5 และ 3 ข้อตามลำดับ รวมเป็น 38 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 1.89 - 11.17

4.3 หากค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการคัดเลือกจากข้อ 4.2 มาหาความสัมพันธ์กับแบบสำรวจความเครียด HOS (Health Opinion Survey) ซึ่ง บรรจบ สืบสาน (2524) ได้คัดแปลงมาจากแบบสำรวจ

ความเครียดของแมคมิลแลน (McMillan. 1950) โดยวิธีของเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Coefficient of Correlation) ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างที่ทองการศึกษา จำนวน 100 คน ผลปรากฏว่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าอยู่ในระดับต่ำ คือ $r = .23$ ที่ระดับนัยสำคัญ .001 การที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแบบสำรวจความเครียด HOS และแบบสอบถามความเครียดในการอยู่เป็นโรค มีค่าค่อนข้างน้อย อาจเนื่องจากแบบสำรวจความเครียด HOS เป็นเครื่องมือที่ใช้วัดความเครียดจากทุกสาเหตุ ดังนั้นจึงอาจมีการแทรกแซงจากความเครียดอันเนื่องมาจากสาเหตุอื่น ๆ

จากการหาค่าความเที่ยงตรงเชิง โครงสร้างข้างต้นแม้จะพบว่าแบบสอบถามความเครียดในการอยู่เป็นโรคและแบบสอบถามความเครียด HOS มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ก็ตาม แต่เนื่องจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าอยู่ในระดับต่ำคือ $r = .23$ ผู้วิจัยจึงได้หาค่าความเที่ยงตรงเชิง โครงสร้างของแบบสอบถามความเครียดในการอยู่เป็นโรค อีกวิธีหนึ่ง โดยหาค่าสหสัมพันธ์ภายใน (Item Analysis) และพบว่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของแต่ละข้อคำถาม กับคะแนนรวมของความเครียดในการอยู่เป็นโรคแต่ละด้าน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ทั้งแต่ .50 - .81 และสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของความเครียดในการอยู่เป็นโรคแต่ละด้านกับคะแนนของความเครียดรวมทั้งหมด มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ทั้งแต่ .50 - .79 (ดูรายละเอียดในภาคผนวก) จากผลที่ปรากฏข้างต้นแสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามความเครียดในการอยู่เป็นโรคฉบับนี้มีความเที่ยงตรงเชิง โครงสร้าง

4.4 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยรวบรวมข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้จากข้อ 4.2 มาหาค่าความเชื่อมั่น ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) (ลวน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 170) พบว่ามีความเชื่อมั่นเท่ากับ .8599

วิธีดำเนินการ เก็บข้อมูล

1. ขอความร่วมมือจากหัวหน้าแผนกการพยาบาล และหัวหน้าหอพักพยาบาล
2. ทววจุรายชอพยาบาลที่ลุมมาไควอยุหอพักไคบาง เพอแยกรายชอตามหอพัก และผูไคอยุหอพัก
3. สําหรับพยาบาลที่อยุตามหอพัก ผูวิจัยจะฝากแบบสอบถามพรอมรายชอพยาบาลที่อยุในหอพักนั้น ๆ ไวไคแถมมาประจําหอพัก เพอชวยแจกจ่ายและไครวบรวมส่งคืน ส่วนพยาบาลที่ไคอยุหอพัก ผูวิจัยจะฝากแบบสอบถามพรอมรายชอไวหัวหนาหอผู้ป่วยพยาบาลเหล่านั้ประจําอยุ
4. นําแบบสอบถามที่ตอบแล้วมาทววจสอบความสมบูรณ์ แล้วนําไปทววจไคคะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ผลทางสถิติใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์

(Statistical Package for the Social Science : SPSSX) ซึ่งวิเคราะห์ผลดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นการหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานฐานนิยม ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด เพอเสนอข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของประชากร โอกาสที่ไคไค่งงาน บุคลิกภาพ ความเชออ่านาภายใน - ภายนอกทน แรงสนับสนุนทางสังคม และความเครียดในการอยุเป็นโศก ยกเว้นลักษณะของประชากร และโอกาสที่ไคไค่งงานแล้ว นอกนั้นแต่ละส่วนจะมีระดับและการแบ่งกลุ่ม ดังนี้

1. บุคลิกภาพแสดงตัว - เกือบตัว และบุคลิกภาพมั่นคง - หัว้นไหว ใช้ค่าเปอร์เซนต์ไค เป็นตัวกำหนดในการแบ่งกลุ่มบุคลิกภาพออกเป็น

กลุ่ม
 บุคลิกภาพไคเอยิงไปทางแสดงตัว
 บุคลิกภาพทั้งแสดงตัวและเกือบตัว
 บุคลิกภาพไคเอยิงไปทางเกือบตัว

ค่าคะแนน
 สูงกว่าเปอร์เซนต์ไคที่ 75
 ระหว่างเปอร์เซนต์ไคที่ 25 - 75
 ต่ำกว่าเปอร์เซนต์ไคที่ 25

กลุ่ม

บุคลิกภาพโน้มเอียงไปทางมั่นคง
บุคลิกภาพกึ่งมั่นคงและหวั่นไหว
บุคลิกภาพโน้มเอียงไปทางหวั่นไหว

ค่าคะแนน

สูงกว่าเปอร์ เซนต์ไทล์ที่ 75
ระหว่างเปอร์ เซนต์ไทล์ที่ 25 - 75
ต่ำกว่าเปอร์ เซนต์ไทล์ที่ 25

2. ความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอกตน ใช้ค่าเปอร์ เซนต์ไทล์เป็นตัวกำหนด
ในการแบ่งกลุ่มความเชื่อออกเป็น

กลุ่ม

ความเชื่อโน้มเอียงไปทางอำนาจภายในตน
ความเชื่อกึ่งอำนาจภายในตนและภายนอกตน
ความเชื่อโน้มเอียงไปทางอำนาจภายนอกตน

ค่าคะแนน

สูงกว่าเปอร์ เซนต์ไทล์ที่ 75
ระหว่างเปอร์ เซนต์ไทล์ที่ 25 - 75
ต่ำกว่าเปอร์ เซนต์ไทล์ที่ 25

3. แรงสนับสนุนทางสังคม ใช้ค่าเปอร์ เซนต์ไทล์เป็นตัวกำหนดในการแบ่งกลุ่ม
ดังนี้

กลุ่ม

แรงสนับสนุนทางสังคมสูง
แรงสนับสนุนทางสังคมปานกลาง
แรงสนับสนุนทางสังคมต่ำ

ค่าคะแนน

สูงกว่าเปอร์ เซนต์ไทล์ที่ 75
ระหว่างเปอร์ เซนต์ไทล์ที่ 25 - 75
ต่ำกว่าเปอร์ เซนต์ไทล์ที่ 25

4. ความเครียดในการอยู่เป็นโสด ใช้คะแนนรวมแล้วหารด้วยจำนวนข้อของ
แบบสอบถาม ซึ่งจะได้อะไรคะแนนสูงสุดคือ 5 คะแนน และต่ำสุดคือ 1 คะแนน แล้วแบ่งระดับความเครียด
ในการอยู่เป็นโสดออกเป็น ดังนี้

กลุ่ม

ความเครียดระดับสูงสุด
ความเครียดระดับสูง
ความเครียดระดับปานกลาง
ความเครียดระดับต่ำ
ความเครียดระดับต่ำมาก

ค่าคะแนน

4.6 - 5.0
3.6 - 4.5
2.6 - 3.5
1.6 - 2.5
1.0 - 1.5

ในส่วนแรกนี้ใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวิเคราะห์ ส่วนที่ 2 เป็นการทดสอบสมมติฐานข้อ 1 โดยใช้สถิติที (t-test) ในการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรสองกลุ่ม และใช้สถิติเอฟ (F-test) ในกรณีที่มากกว่าสองกลุ่มขึ้นไป

ส่วนที่ 3 เป็นการทดสอบสมมติฐานข้อ 2, 3 โดยใช้สถิติวิเคราะห์หาคถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้น ๆ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความแปรปรวน
2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.1 หาค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบสอบถาม โดยใช้สูตร (ลวัน สายยศ และ อังภา สายยศ. 2528 : 185 ; อ้างอิงมาจาก Edwards. 1957 : 152 - 154)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ t	แทน ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ
$\bar{X}_H$	แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง
$\bar{X}_L$	แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
S_H^2	แทน คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มสูง
S_L^2	แทน คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
n_H	แทน จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสูง
n_L	แทน จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มต่ำ

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหารสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) โดยใช้สูตรครอนแบ็ค (Cronbach) (ลวัน สายยศ และอังภา สายยศ. 2528 : 170 - 171)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{s_i^2}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ α	แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
n	แทน จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
s_i^2	แทน คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
s_t^2	แทน คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือนี้ทั้งหมด

2.3 หากค่าความเที่ยงของเชิงโครงสร้างของแบบสอบถาม ใช้สูตร สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (นิภา ศรีไพโรจน์. 2527 : 183 - 186)

$$r_{xy} = \frac{N\sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[N\sum X^2 - (\sum X)^2][N\sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ r_{xy}	แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
X	แทน คะแนนที่แต่ละคนตอบข้อนี้ ๆ
Y	แทน คะแนนรวมทุกข้อของแต่ละคน
N	แทน จำนวนคนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานข้อ 1

3.1 ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวแปร 2 กลุ่ม ใช้สถิติ (t-test) โดยใช้อูท (ชูศรี วงศ์ธนะ. 2530 : 178 - 180)

ในกรณี $s_1^2 = s_2^2$ หรือ $n_1 = n_2$

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1-1)s_1^2 + (n_2-1)s_2^2}{n_1+n_2-2} \left[\frac{1}{\bar{n}_1} + \frac{1}{\bar{n}_2} \right]}}$$

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

ในกรณี $\sigma_1^2 \neq \sigma_2^2$ หรือ $n_1 \neq n_2$

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}}$$

$$df = \frac{\left[\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2} \right]^2}{\frac{\left[\frac{s_1^2}{n_1} \right]^2}{n_1 - 1} + \frac{\left[\frac{s_2^2}{n_2} \right]^2}{n_2 - 1}}$$

3.2 ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป
ใช้สถิติเอฟ (F-test) โดยใช้สูตร (ลวิน สายยศ และอังคณา. สายยศ. 2528 : 95)

$$F(k-1, N-K) = MS_b / MS_w$$

$$df = K-1, N-K$$

เมื่อ F แทน ค่าสถิติจากการแจกแจงแบบ F

K แทน จำนวนกลุ่ม

N แทน จำนวนคน

MS_b แทน ค่าเฉลี่ยของผลรวมกำลังสองระหว่างกลุ่ม

MS_w แทน ค่าเฉลี่ยของผลรวมกำลังสองภายในกลุ่ม

$K-1$ แทน ชั้นแห่งความเป็นอิสระของ MS_b

$N-K$ แทน ชั้นแห่งความเป็นอิสระของ MS_w

4. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานข้อ 2, 3 ใช้การวิเคราะห์ถดถอยแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้น ๆ (Stepwise Multiple Regression Analysis) ซึ่งมีขั้นตอนการคำนวณดังนี้

4.1 หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวแปรต้นและระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม โดยใช้สูตรหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Coefficient of Correlation) ดังสูตรในข้อ 2.3

4.2 ทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่กำหนดให้ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม โดยใช้สถิติที (Student's T) ทดสอบที่ Degrees of Freedom = N-2 ดังสูตร (Nie and others. 1975 : 280 - 281)

$$t = r \sqrt{\frac{N-2}{1-r^2}}$$

เมื่อ t แทน ค่าอัตราส่วนทดสอบ

r แทน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสอง

N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้

4.3 หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation) ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรต้นที่เข้าสมการ โดยใช้สูตร (Nie and others. 1975 : 330)

$$R = \sqrt{\frac{SS_{reg}}{SS_y}}$$

เมื่อ R แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม

SS_{reg} แทน ความแปรปรวนของตัวแปรตามที่สามารถอธิบายได้ด้วยตัวแปรต้น

SS_y แทน ความแปรปรวนทั้งหมดของตัวแปรตาม

4.4 ทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ โดยใช้ค่าสัดส่วนเอฟ (F-ratio) ดังนี้ (Nie and others. 1975 : 335)

$$F = \frac{R^2(N-k-1)}{(1-R^2)k}$$

เมื่อ R^2 แทน สัมประสิทธิ์การพยากรณ์

N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

K แทน จำนวนตัวแปรต้น

4.5 คำนวณหากกลุ่มตัวแปรต้นที่มีนัยสำคัญในการพยากรณ์ความเครียดในการอยู่เป็นสัตว์
 ทัดตัวแปรต้นที่ไม่เหมาะสมออก โดยการทดสอบสถิติส่วนรวม เอฟ (Overall F-test) (Kerlinger.
 1964 : 625)

$$F = \frac{(R_{y.12\dots k_1}^2 - R_{y.12\dots k_2}^2) / (k_1 - k_2)}{(1 - R_{y.12\dots k_1}^2) / (N - k_1 - 1)}$$

เมื่อ F แทน ค่าสถิติทดสอบอัตราส่วน
 k_1 แทน จำนวนตัวแปรต้นของค่า R^2 ที่มากกว่า
 k_2 แทน จำนวนตัวแปรต้นของค่า R^2 ที่น้อยกว่า
 N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

4.6 หากค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรต้นในรูปคะแนนดิบ (b : Unstandardized Regression Coefficient)

$$b_j = B_j \frac{S_y}{S_j}$$

เมื่อ B_j แทน Beta Weight ของตัวแปร j หาได้โดยการแก้สมการ
 ใช้วิธี Matrix Algebra
 S_y แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรตาม
 S_j แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรต้น

4.7 ทดสอบความมีนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนดิบ (b)
 ของตัวแปรต้น แต่ละตัวที่เข้ามาในสมการถดถอย เพื่อพิจารณาตัวแปรต้นแต่ละตัวที่เข้ามามีนัยสำคัญ
 หรือไม่ทั้งนี้ (Nie and others. 1975 : 337)

ตัวแปรแรก

$$F = \frac{r_{y.1}^2 / 1}{(1 - R_{y.12,\dots,k}^2) / (N - k - 1)}$$

ตัวแปรที่ 2

$$F = \frac{r_{y(2.1)}^2/1}{(1 - R_{y.12,\dots,k}^2)/(N - k - 1)}$$

ตัวแปรที่ 3

$$F = \frac{r_{y(3.12)}^2/1}{(1 - R_{y.12,\dots,k}^2)/(N - k - 1)}$$

ตัวแปรต่อไป มีวิธีการหาค่า F ในทำนองเดียวกันตามลำดับ

เมื่อ $r_{y.1}^2$	แทน ค่ากำลังสองของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ของตัวแปรตาม (y) กับตัวแปรตัวที่ 1
$r_{(2.1)}^2$	แทน ค่ากำลังสองของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ First Order Semipartial ระหว่างตัวแปรตาม (y) กับส่วนของ ตัวแปรตัวที่ 2 ที่ถูกขจัดออกจากตัวแปรตัวที่ 1
$r_{(3.12)}^2$	แทน ค่ากำลังสองของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Second Order Semipartial ระหว่างตัวแปรตาม (y) กับส่วนของ ตัวแปรตัวที่ 3 ที่ถูกขจัดออกจากตัวแปรตัวที่ 1 และ 2

4.8. หาค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์ถดถอย ดังนี้

(Nie and others. 1975 : 325 - 326)

$$S.E.b. = \sqrt{\frac{SS_{res}/(N-2)}{SS_x}}$$

เมื่อ S.E.b.	แทน ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์ถดถอย
SS_{res}	แทน ค่าแปรปรวนของส่วนที่เหลือ
SS_x	แทน ความแปรปรวนของตัวแปรตาม
N	แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

4.9. หาค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ (Standard Error of Estimate and Prediction Accuracy) ได้ดังนี้ (Nie and others. 1975 P 325 - 326)

$$S.E_{est} = \sqrt{\frac{SS_{res}}{N}}$$

เมื่อ $S.E_{est}$ แทน ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์

4.10 หาค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ ได้ดังนี้ (Steel and Torrie. 1960 : 286)

$$a = \bar{y} - \left(\sum_{i=1}^k b_i x_i \right)$$

เมื่อ $\bar{y}$ แทน ค่าเฉลี่ยของตัวแปรตาม

x แทน ค่าเฉลี่ยของตัวแปรต้นตัวที่ i ถึง k

b_i แทน ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรต้นในรูปคะแนนดิบตัวที่ i ถึง k

4.11 สร้างสมการพยากรณ์ความเครียดในการอยู่เป็นโสดในรูปคะแนนดิบได้ดังนี้

(Kerlinger. 1964 : 612)

$$Y = a + b_1 x_1 + b_2 x_2 + \dots + b_k x_k$$

เมื่อ Y แทน คะแนนความเครียดในการอยู่เป็นโสดที่ได้จากการพยากรณ์
ด้วยตัวแปรต้นในรูปคะแนนดิบ

a แทน ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์

$b_1, b_2, \dots, b_k$ แทน สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรต้นแต่ละตัวในรูปคะแนนดิบ

$x_1, x_2, \dots, x_k$ แทน คะแนนดิบของตัวแปรต้นแต่ละตัว

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากในการวิจัยนี้มีตัวแปรหลายตัวได้ถูกนำมาวิเคราะห์ ดังนั้นเพื่อความสะดวกและความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยขอใช้สัญลักษณ์แทนตัวแปรต่าง ๆ ทั้งตัวแปรต้นและตัวแปรตาม ดังต่อไปนี้

X1	แทน อายุ
X2	แทน การศึกษา
X3	แทน ตำแหน่งหน้าที่
X4	แทน โอกาสที่จะได้แต่งงาน
X5	แทน บุคลิกภาพแสดงตัว - เกือบตัว
X6	แทน บุคลิกภาพมั่นคง - หวั่นไหว
X7	แทน แรงสนับสนุนทางสังคม
X8	แทน ความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอกตน
Y1	แทน ความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากค่านิยมทางลบที่สังคมมีต่อสตรีโสด
Y2	แทน ความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความต้องการพึ่งพาทางอารมณ์จากชาย
Y3	แทน ความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความเหงา
Y4	แทน ความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความต้องการมีบุตร
Y5	แทน ความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความอ้างว้าง
Y6	แทน ความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความวิตกกังวลเกี่ยวกับชีวิตในวัยชรา
Y7	แทน ความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความต้องการทางเพศ
Y	แทน ความเครียดในการอยู่เป็นโสด ซึ่งเป็นความเครียดรวมของ Y1 ถึง Y7

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการคำนวณทางสถิติดังนี้

- r หมายถึง สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ซึ่งบอกระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละคู่
- R หมายถึง สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ซึ่งบอกระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรต้นที่เข้าสมการ
- R^2 หมายถึง สัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ ซึ่งเป็นอัตราส่วนการผันแปรของตัวแปรตามที่เกี่ยวข้องกับการผันแปรของตัวแปรต้น
- a หมายถึง ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ ซึ่งบอกระดับของตัวแปรตามเมื่อตัวแปรต้นไม่ได้เกี่ยวข้อง
- b หมายถึง สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ ซึ่งพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
- B หมายถึง สัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานของตัวพยากรณ์ซึ่งพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
- F หมายถึง ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาใน F-distribution
- t หมายถึง ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาใน t-distribution
- p หมายถึง ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
- $*$ หมายถึง นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับน้อยกว่า .05
- $**$ หมายถึง นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับน้อยกว่า .01

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีการนำเสนอเป็นลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของลักษณะประชากร ตัวแปรต้น และตัวแปรตาม ดังนี้

- 1.1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง
- 1.2 โอกาสที่จะได้แต่งงานของกลุ่มตัวอย่าง
- 1.3 บุคลิกภาพ แสดงตัว - เก็บตัว ของกลุ่มตัวอย่าง
- 1.4 บุคลิกภาพ มั่นคง - หวั่นไหว ของกลุ่มตัวอย่าง
- 1.5 แรงสนับสนุนทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง

1.6 ความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอกของกุ่มตัวอย่าง

1.7 ระดับความเครียดในการอยู่เป็นโสดของกุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบระดับความเครียดในการอยู่เป็นโสดของกุ่มตัวอย่างที่มีระดับอายุต่างกัน

ตอนที่ 3 แสดงปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสดและลำดับความสำคัญของปัจจัยทั้งกล่าวของกุ่มตัวอย่าง โดยแยกการพิจารณาดังนี้

3.1 พิจารณารวมทุกกลุ่มอายุ

3.2 พิจารณาเฉพาะแต่ละกลุ่มอายุ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของลักษณะประชากร ตัวแปรต้น และตัวแปรตาม ดังนี้

1.1 ลักษณะทั่วไปของกุ่มตัวอย่าง

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบ จำแนกตามลักษณะทั่วไป

ลักษณะทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. อายุ		
30 - 35 ปี	20	66.0
36 - 40 ปี	7	18.8
41 - 45 ปี	3	10.5
46 - 50 ปี	30	4.2
51 ปีขึ้นไป	1	0.5
รวม	191	100.0

ตาราง 2 (ต่อ)

	ลักษณะทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
2. ระดับการศึกษา	2 ปี อ. อ. จ. ท. ต. ม. อ. ก.		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	อ. อ. จ. ท. ต. ม. อ. ก.	23 29	15.2 76.66
ปริญญาตรี	อ. อ. จ. ท. ต. ม. อ. ก.	5 148	77.5 16.67
สูงกว่าปริญญาตรี	อ. อ. จ. ท. ต. ม. อ. ก.	2 14	7.3 6.67
รวม	รวม	30 191	100.0 100.00
3. ตำแหน่งหน้าที่	3 ตำแหน่งงานประจำ		
พยาบาลประจำการ	น. พ. ร. ท. น. พ. ส. ก.	24 151	79.1 80.00
ผู้บริหารการพยาบาล	น. พ. ร. ท. น. พ. ส. ก.	6 40	20.9 20.00
รวม	รวม	30 191	100.0 100.00

30-40

จากตาราง 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างในช่วงอายุ 30-35 ปี มีจำนวนมากที่สุดคือ ร้อยละ 66 รองลงมาคือ กลุ่มอายุ 36-40 ปี และ 41-45 ปี ซึ่งมีจำนวน ร้อยละ 18.8, 10.5 และ 4.2 ตามลำดับ สำหรับกลุ่มที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป เป็นกลุ่มที่มีจำนวน น้อยที่สุดคือ ร้อยละ 0.5 สำหรับระดับการศึกษานั้นส่วนใหญ่มักรับการศึกษาในระดับปริญญาตรี คือ ร้อยละ 77.5 รองลงมาคือ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และระดับสูงกว่าปริญญาตรี ซึ่งมีจำนวน ร้อยละ 15.2 และ 7.3 ตามลำดับ ในด้านตำแหน่งหน้าที่นั้นกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 79.1 เป็น พยาบาลประจำการ และร้อยละ 20.9 เป็นผู้บริหารการพยาบาล

จากตาราง 2 พบว่า

ร้อยละ 66

1.2 โอกาสที่จะได้แต่งงานของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของบุคคลที่ตอบจำแนกตามโอกาสที่จะได้แต่งงาน

โอกาสที่จะได้แต่งงาน (%)	จำนวน	ร้อยละ	
0	955	28.8	50.00
1	29	4.7	6.66
5	04	2.1	0
10	211	5.8	6.67
20	213	6.8	6.67
30	15	2.6	3.33
40	28	4.2	6.67
50	638	19.9	20.00
60	04	2.1	0
70	04	2.1	0
75	16	3.1	3.33
80	214	7.3	6.67
90	16	3.1	3.33
100	214	7.3	6.67
รวม	3091	100.0	100.00

สอ.ร.วิ.ส.อ.ท.ร.ง.

จากตาราง 3 พบว่า การคาดหมายถึงโอกาสที่จะได้แต่งงานของพยาบาลที่เป็น
กลุ่มตัวอย่าง มีตั้งแต่ 0 % ถึง 100 % โดยส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 30.00
จะได้แต่งงานที่ระดับ 0 % รองลงมาคือที่ระดับ 50 % มีจำนวนร้อยละ 28.8
ที่ระดับอื่น ๆ นั้น มีจำนวนผู้ตอบทั้งแปดร้อยละ 20.00
0 - 6.67
2.1 - 7.3

1.3 บุคลิกภาพแสดงตัว - เก็บตัวของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบ จำแนกตามบุคลิกภาพแสดงตัว - เก็บตัว

บุคลิกภาพ	จำนวน	ร้อยละ
โหมเอียงไปทางแสดงตัว (37 คะแนนขึ้นไป)	6 40	20.9 20
กึ่งแสดงตัวและเก็บตัว (31 - 37 คะแนน)	15 98	51.3 50
โหมเอียงไปทางเก็บตัว (ต่ำกว่า 31 คะแนน)	9 53	27.8 50
รวม	191	100.0
MEAN = 32.67	S.D. = 5.95	
32.2	5.4	

จากตาราง 4 พบว่า พยาบาลส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพกึ่งแสดงตัวและเก็บตัว (ร้อยละ 50.00)
รองลงมาคือ บุคลิกภาพเก็บตัว (ร้อยละ 27.8) ส่วนบุคลิกภาพแสดงตัวมาในอันดับสุดท้าย
(ร้อยละ 20.9)

1.4 บุคลิกภาพมั่นคง - หวั่นไหว ของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบ จำแนกตามบุคลิกภาพมั่นคง - หวั่นไหว

บุคลิกภาพ	จำนวน	ร้อยละ
โน้มเอียงไปทางมั่นคง (40 คะแนนขึ้นไป) ^{92.67}	7 48	24.1 23.33
กึ่งมั่นคงกึ่งหวั่นไหว (33 - 40 คะแนน) ^{26.67}	15 94	49.2 50.00
โน้มเอียงไปทางหวั่นไหว (ต่ำกว่า 33 คะแนน)	8 51	26.7 26.67
รวม	30 191	100.0 100.00

$$MEAN = \frac{110.6}{3} = 36.1 \quad S.D. = 6.7 \quad 9.22$$

จากตาราง 5 พบว่า พหุชาดส่วนใหญ่ มีบุคลิกภาพกึ่งมั่นคงและหวั่นไหว (ร้อยละ 49.2) รองลงมาคือ บุคลิกภาพหวั่นไหว (ร้อยละ 26.7) ส่วนบุคลิกภาพมั่นคงมาเป็นอันดับสุดท้าย (ร้อยละ 24.1)

1.5 แรงสนับสนุนทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบ จำแนกตามแรงสนับสนุนทางสังคม

แรงสนับสนุนทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ
ระดับสูง (130 คะแนนขึ้นไป)	5 33	17.3 16.67
ระดับปานกลาง (86 - 130 คะแนน)	20 127	66.5 66.66
ระดับต่ำ (ต่ำกว่า 86 คะแนน)	5 31	16.2 16.67
รวม	30 191	100.0 100

$$\text{MEAN} = \frac{103.43}{112.7}$$

$$\text{S.D.} = \frac{6.09}{17.1}$$

1 e . ⑤

จากตาราง 6 พบว่า พยายามกลส่วนใหญ่มแรงสนับสนุนทางสังคมในระดับปานกลาง คือ ร้อยละ 66.5 กลุ่มที่มีแรงสนับสนุนทางสังคมในระดับสูง และในระดับต่ำมีจำนวนใกล้เคียงกัน คือ มีร้อยละ 16.67 และ 16.67 ตามลำดับ

mc.

$$100 \sqrt{\frac{25}{N-1}}$$

||
|
▽

30

7

5

1.6 ความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอกของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบ จำแนกตามความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอก

ความเชื่อ	จำนวน	ร้อยละ
โน้มเอียงไปทางอำนาจภายในตน (ต่ำกว่า 11 คะแนน)	8 53	26.67 27.8
กึ่งอำนาจภายในและภายนอกตน (11 - 16 คะแนน)	20 124	64.9 66.66
โน้มเอียงไปทางอำนาจภายนอกตน (16 คะแนนขึ้นไป)	2 14	7.3 6.67
รวม	30 191	100.0 100
MEAN = 10.57 14.4 S.D. = 5.48 3.0		

จากตาราง 7 พบว่า พยายามส่วนใหญ่มีความเชื่อกึ่งอำนาจภายในและภายนอกตน (ร้อยละ 64.9) รองลงมาคือ กลุ่มที่มีความเชื่อโน้มเอียงไปทางอำนาจภายในตน (ร้อยละ 26.67) กลุ่มที่มีความเชื่อโน้มเอียงไปทางอำนาจภายนอกตนมาเป็นอันดับสุดท้าย (ร้อยละ 7.3)

1.7 ระดับความเครียดในการอยู่เป็นโสด

ตาราง 8 แสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละระดับความเครียด จำแนกตามความเครียดในการอยู่เป็นโสดในภาพรวม และความเครียดอันเนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ

ร้อยละของผู้ตอบในแต่ละระดับความเครียด									
ระดับ	ความเครียดต่ำ	Y	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6	Y7
ระดับสูงมาก	-	-	0.5	-	0.5	7.3	1.0	1.0	-
ระดับสูง	-	-	16.2	2.6	6.8	39.8	6.8	13.1	2.1
ระดับปานกลาง	29.3	59.2	45.0	34.6	46.6	46.1	51.3	17.8	
ระดับต่ำ	67.6	23.6	46.6	48.7	5.8	44.0	30.9	45.0	
ระดับต่ำมาก	3.1	0.5	5.8	9.4	0.5	2.1	3.7	35.1	
MEAN	2.3	2.93	2.45	2.40	3.48	2.61	2.77	1.87	
S.D.	0.51	0.66	0.65	0.77	0.74	0.69	0.76	0.67	

ผู้วิจัยพิจารณาจากโคเนลลัสซึ่งหมายถึง ร้อยละของผู้ตอบในแต่ละระดับความเครียดที่มีจำนวนมากที่สุด ส่วนหัวลูกศรจะชี้ไปทางร้อยละของผู้ตอบในแต่ละระดับความเครียดที่มีจำนวนมากที่สุดรองลงไป โดยผู้วิจัยจะใช้คำว่า "ค่อนข้างไปทาง" ตัวอย่างเช่น ความเครียดในการอยู่เป็นโสดในภาพรวม (Y) ของพยาบาลส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำค่อนข้างไปทางระดับปานกลาง

๑๐๕๑๑๑

จากตาราง 8 เมื่อพิจารณาเฉพาะความเครียดในการอยู่เป็นโสดในภาพรวม (Y) พบว่า พยาบาลส่วนใหญ่มีความเครียดในการอยู่เป็นโสดในภาพรวมในระดับต่ำคือ มีร้อยละ 67.6 รองลงมาคือ ระดับปานกลาง มีร้อยละ 29.3 ส่วนกลุ่มที่มีความเครียดในระดับต่ำมากมีเพียงจำนวนน้อยคือ ร้อยละ 3.1 และไม่มีผู้ใดมีความเครียดในระดับสูงและระดับสูงมาก โดยภาพรวมแล้ว พยาบาลส่วนใหญ่มีความเครียดในระดับต่ำค่อนข้างมาทางระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาในแต่ละความเครียดย่อย ซึ่งเป็นความเครียดอันเนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ

7 ประการ คือ คำนึงถึงทางลบที่สังคมมีต่อสตรีโสด ความต้องการพึ่งพาทางบ้านเรือนจากชาย

ความเหงา ความต้องการมีบุตร ความอ้างว้าง ความวิตกกังวลเกี่ยวกับชีวิตในวัยชรา และความ
ต้องการทางเพศ ซึ่งพยาบาลมีระดับความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากแต่ละสาเหตุดังนี้

1. ความเครียดอันเนื่องมาจากคำนึงถึงทางลบที่สังคมมีต่อสตรีโสด พบว่า พยาบาลส่วนใหญ่มีความเครียดถึงกลางในระดับปานกลาง (ร้อยละ 59.2) รองลงมาคือ กลุ่มที่มีความเครียดระดับต่ำและระดับสูงคือ มีร้อยละ 23.6 และ 16.2 ตามลำดับ กลุ่มที่จำนวนน้อยที่สุดคือ กลุ่มที่มีความเครียดระดับต่ำมากและระดับสูงมากซึ่งมีจำนวนเท่ากันคือ ร้อยละ 0.5

2. ความเครียดอันเนื่องมาจากความต้องการพึ่งพาทางบ้านเรือนจากชาย พบว่า พยาบาลส่วนใหญ่มีความเครียดถึงกลางในระดับต่ำ และระดับปานกลาง ในจำนวนที่ใกล้เคียงกันคือ มีร้อยละ 46.6 และ 45.0 ตามลำดับ รองลงมาคือ กลุ่มที่มีความเครียดระดับต่ำมากและระดับสูง คือ ร้อยละ 5.8 และ 2.6 ตามลำดับ และไม่มีปรากฏผู้ใดที่มีความเครียดในระดับสูงมาก

3. ความเครียดอันเนื่องมาจากความเหงา พบว่า พยาบาลส่วนใหญ่มีความเครียดถึงกลางอยู่ในระดับต่ำค่อนข้างมาทางระดับปานกลาง (ระดับต่ำมีร้อยละ 48.7 ระดับปานกลาง มีร้อยละ 34.6) ส่วนกลุ่มที่มีความเครียดระดับต่ำมากและระดับสูง มีเพียงร้อยละ 9.4 และ 6.8 ตามลำดับ และกลุ่มที่มีความเครียดระดับสูงมากมีน้อยที่สุดคือ ร้อยละ 0.5

4. ความเครียดอันเนื่องมาจากความต้องการมีบุตร พบว่า พยาบาลส่วนใหญ่มีความเครียดถึงกลางในระดับปานกลางค่อนข้างมาทางระดับสูง (ระดับปานกลาง มีร้อยละ 46.6 ระดับสูง มีร้อยละ 39.8) ส่วนกลุ่มที่มีความเครียดระดับสูงมากและระดับต่ำมีจำนวนใกล้เคียงกัน คือ มีเพียงร้อยละ 7.3 และ 5.8 ตามลำดับ และกลุ่มที่มีความเครียดระดับต่ำมากมีจำนวนน้อยที่สุดคือ ร้อยละ 0.5

ข้อ ๖

5. ความเครียดอันเนื่องมาจากความอ่าวาง พบว่า พหุพจน์ส่วนใหญ่มีความเครียด
กึ่งกลางในระดับปานกลางค่อนข้างมาทางระดับต่ำ (ระดับปานกลางมีร้อยละ 46.1 ระดับต่ำมี
ร้อยละ 44.0) ส่วนกลุ่มที่มีความเครียดในระดับสูงและระดับต่ำมากมีเพียงร้อยละ 6.8 และ 2.1
ตามลำดับ และกลุ่มที่มีความเครียดระดับสูงมากมีจำนวนน้อยที่สุดคือ ร้อยละ 1.0

6. ความเครียดอันเนื่องมาจากความวิตกกังวลเกี่ยวกับชีวิตในวัยชรา พบว่าพหุพจน์
ส่วนใหญ่มีความเครียดกึ่งกลางในระดับปานกลางค่อนข้างมาทางระดับต่ำ (ระดับปานกลางมี
ร้อยละ 51.3 ระดับต่ำมีร้อยละ 30.9) ส่วนกลุ่มที่มีความเครียดในระดับสูงและระดับต่ำมากมี
เพียงร้อยละ 13.1 และ 3.7 ตามลำดับ และกลุ่มที่มีความเครียดระดับสูงมากมีเพียงร้อยละ 1.0

7. ความเครียดอันเนื่องมาจากความต้องการทางเพศ พบว่า พหุพจน์ส่วนใหญ่มีความเครียด
กึ่งกลางในระดับต่ำค่อนข้างมาทางระดับต่ำมาก (ระดับต่ำมีร้อยละ 45.0 ระดับต่ำมากมีร้อยละ 35.1)
ส่วนกลุ่มที่มีความเครียดระดับปานกลางมีร้อยละ 17.8 และกลุ่มที่มีความเครียดระดับสูงมีน้อยที่สุดคือ
มีร้อยละ 2.1 และไม่พบพหุพจน์ที่มีความเครียดกึ่งกลางในระดับสูงมากเลย

โดยภาพรวมในตาราง 8 นี้ จะเห็นได้ว่า พหุพจน์ส่วนใหญ่มีความเครียดในการอยู่เป็นโสด
ในภาพรวม (X) และความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ (X1 - X7)
อยู่ในระดับระหว่างระดับปานกลางและระดับต่ำ ยกเว้นความเครียดต่อไปนี้ คือ

1. ความเครียดอันเนื่องมาจากความต้องการมีบุตร (X4) ซึ่งอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้าง
มาทางระดับสูง

2. ความเครียดอันเนื่องมาจากความต้องการทางเพศ (X7) ซึ่งอยู่ในระดับต่ำค่อนข้าง
มาทาง

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบระดับความเครียดในการอยู่เป็นโสดของกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับอายุต่างกัน เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ว่า พหุมาสหมีอายุต่างกันมีระดับความเครียดในการอยู่เป็นโสดต่างกัน

เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างในแต่ละช่วงอายุซึ่งเดิมแบ่งไว้ 3 ช่วงนั้น มีจำนวนที่แตกต่างกันมาก ดังที่ปรากฏในตาราง 2 การที่มีจำนวนตัวอย่างแตกต่างกันมากเกินไปเช่นนี้จะทำให้การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ 2 ซึ่งเป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบโดยใช้ค่าสถิติเอฟ (F-test) มีความคลาดเคลื่อนสูง ดังนั้น ในการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ 2 นี้ ผู้วิจัยจึงแยกกลุ่มตัวอย่างเหลือเพียง 2 กลุ่มอายุ ดังนี้

กลุ่มที่หนึ่ง อายุ $30 - 40$ ปี มีจำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67

กลุ่มที่สอง อายุ 41 ปีขึ้นไป มีจำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33

การที่ผู้วิจัยแยกกลุ่มอายุของกลุ่มตัวอย่างให้เหลือเพียง 2 กลุ่ม โดยตัดช่วงอายุ 35 ปี นอกจากจะทำให้จำนวนกลุ่มตัวอย่างมีปริมาณไม่แตกต่างกันมากนักแล้ว ช่วงอายุ 30 - 35 ปี นี้ ยังเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ (Transitional Period) ของสตรีโสดอีกด้วย (Stien. 1985 : 14 ; citing Levinson. 1974) สำหรับสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความเครียดในการอยู่เป็นโสดของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มนี้ใช้ t-test ในการวิเคราะห์

ผลการวิเคราะห์ในตอนที่ 2 แสดงไว้ในตาราง 9 ดังนี้

ตาราง 9 เปรียบเทียบระดับความเครียดในการอยู่เป็น โสภของภรรยาที่ระดับอายุต่างกัน

	อายุ 30 - 35 ปี n = 126		อายุ 36 ปี ขึ้นไป n = 65		t	p
	$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
Y	2.3726	.349	2.2166	.378	2.84**	.005
Y1	3.1189	.606	2.7803	.542	3.93**	.000
Y2	2.5847	.586	2.3842	.591	2.23*	.028
Y3	2.5472	.679	2.3645	.824	1.54	.127
Y4	3.5730	.677	3.2985	.726	2.53*	.013
Y5	2.7183	.623	2.6085	.637	1.14	.258
Y6	2.8701	.685	2.8412	.759	0.26	.798
Y7	1.9387	.643	1.8458	.737	0.86	.394

*p < .05

**p < .01

จากตาราง 9 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างระดับความเครียดในการอยู่เป็น โสภของภรรยาจำแนกตามช่วงอายุพบว่า ความเครียดในการอยู่เป็น โสภ (Y) ของภรรยา 2 กลุ่ม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p < 0.01) เมื่อพิจารณาแยกย่อยตามสาเหตุของความเครียดพบว่า ความเครียดในการอยู่เป็น โสภอันเนื่องมาจากค่านิยมทางลบที่สังคมมีต่อสตรีโสภ (Y1) ความต้องการพึ่งพาทางการเงินจากชาย (Y2) และความต้องการมีบุตรของภรรยา 2 กลุ่ม อายุมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (สำหรับ Y1 p < 0.01 และสำหรับ Y2 และ Y4 p < 0.01) นอกนั้นไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลของการทดสอบนี้ สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 1 คือพบว่าความสัมพันธ์
 ความเครียดในการอยู่เป็นโรคต่างกัน สำหรับความเครียดโดยปรากฏว่าเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 นี้
 เพียง 3 ความเครียด คือความเครียดอันเนื่องมาจากค่านิยมทางลบที่สังคมมีต่อสตรีโรค ความเครียด
 อันเนื่องมาจากความต้องการพึ่งพาทางด้านการเงินจากชาย และความเครียดอันเนื่องมาจากความต้องการ
 มีบุพช และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่า ความเครียดในการอยู่เป็นโรคของกลุ่มพยาบาลอายุ 30 - 35 ปี
 มีสูงกว่ากลุ่มอายุ 36 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 3 แสดงปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโรค และลำดับความสำคัญของ
 ปัจจัยดังกล่าวของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการวิเคราะห์หาคถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปร เป็นขั้น ๆ
 (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 และ 3 ที่ว่า
 ปัจจัยทางด้านอายุ การศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ โอกาสที่จะได้แต่งงาน บุคลิกภาพ ความเชื่ออำนาจ
 ภายใน - ภายนอก และแรงสนับสนุนทางสังคมเป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโรค
 (สมมติฐานข้อ 2) และปัจจัยเหล่านี้มีลำดับความสำคัญของความสัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโรค
 แตกต่างกัน (สมมติฐานข้อ 3)

ในการคัดเลือกตัวแปรอิสระเข้าสู่การวิเคราะห์หาคถอยพหุคูณ จำเป็นต้องศึกษาความสัมพันธ์
 ภายในระหว่างตัวแปรต้น เนื่องจากว่าตัวแปรต้นมีความสัมพันธ์กันเองสูง คือมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
 (r) ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป จะทำให้เกิด Multicollinearity ซึ่งจะหาค่าสัมประสิทธิ์หาคถอยที่
 คำนวณได้ (Estimated Regression Coefficient) มีค่าคลาดเคลื่อน และทำให้การแปร
 ความหมายค่าสัมประสิทธิ์การถอยของตัวแปรอิสระแต่ละตัวในสมการถอยพหุคูณไม่ถูกต้องหรือมี
 ความหมายน้อยลง วิธีการแก้ปัญหาคถอยคือ ควรตัดตัวแปรต้นบางตัวที่มีความสัมพันธ์กันเองสูงออก
 คุละ 1 ตัวแล้ว จึงนำตัวแปรต้นที่เหลือเข้าสู่การวิเคราะห์หาคถอยพหุคูณ (เจลิม อ้างอิง

2528 : 72 ; อ้างอิงมาจาก Norman and others. n.d.)

จากตาราง 10 - 12 ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรอิสระ
 ทาง ๆ พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .002 - .623 และบางคู่มีความสัมพันธ์อย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ก็ตาม แต่ความสัมพันธ์ไม่สูง คือมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ไม่เกิน 0.70 ดังนั้นในการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนี่ 3 นี้ ตัวแปรทั้งหมดจึงถูกนำเข้าสู่การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ตาราง 10 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างตัวแปรแต่ละคู่ของกลุ่มตัวอย่างที่รวมทุกช่วงอายุ

ตัวแปร	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8
Y	-.207**	-.075	-.038	.236**	-.080	-.298**	-.016	-.016
X1		.002	.282**	-.506**	-.080	-.004	-.061	.095
X2			.196**	.040	.003	-.094	.208**	.059
X3				-.133*	-.023	-.143*	.079	.029
X4					.140*	.058	.180**	.124*
X5						.573**	.265**	-.050
X6							.105	.010
X7								.208**
X8								

**p < .01

*p < .05

ตาราง 11 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างตัวแปรแต่ละคู่ของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 30 - 35 ปี

ตัวแปร	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8
Y	-.105	.078	.177*	-.112	-.252**	.016	-.028
X2		.219**	-.025	-.032	-.046	.238**	.114
X3			.036	.045	-.158*	.131	.047
X4				.103	.070	.212**	.116
X5					.623**	.211**	-.131
X6						.108	-.063
X7							.161*
X8							

**p < .01

*p < .05

ตาราง 12 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างตัวแปรแต่ละคู่ของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป

ตัวแปร	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8
Y	-.027	-.048	.114	-.072	-.397**	-.103	-.221*
X2		.191	.333*	.080	-.187	.152	-.059
X3			-.048	-.071	-.148	.067	.081
X4				.190	.069	.087	-.023
X5					.469**	.368**	.133
X6						.101	.175
X7							.292**
X8							

**p < .01

*p < .05

3.1 แสดงปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสดและลำดับความสำคัญ
 ของปัจจัยดังกล่าวของพยาบาล เมื่อพิจารณาารวมทุกกลุ่มอายุ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบ
 เพิ่มตัวแปรเป็นขั้น ๆ (Stepwise Multiple Regression Analysis) โดยผลการวิเคราะห์
 ดังแสดงไว้ในตาราง 13¹² - 20¹⁹ ดังนี้

ตาราง 13 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้น ๆ ของปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียด
 ในการอยู่เป็นโสด เมื่อพิจารณาความเครียดในการอยู่เป็นโสดในภาพรวม (Y) ของกลุ่มตัวอย่าง
 ทั้งหมดทุกช่วงอายุ

ปัจจัย	b	B	R	R ²
X6	-.6447	-.3134	.3933	.1547
X4	.1043	.2558		

$$a = 107.8359$$

$$F = 17.4718^{**}$$

$$p = 0.01$$

จากตาราง 13 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยที่สามารถทำนายความเครียดในการอยู่เป็นโสดใน
 ภาพรวมมี 2 ปัจจัยที่ร่วมกันทำนายคือ ปัจจัยทางค่านิยมคฤหัสถ์ - ห้วนไหว (X6) และโอกาส
 ที่จะได้แต่งงาน (X4) ซึ่งพบว่าทั้งสองตัวแปรนี้ร่วมกันทำนายความเครียดดังกล่าวโดยมีความสัมพันธ์
 พหุคูณกับความเครียดนี้เท่ากับ .3933 ซึ่งพบว่ามีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถเขียนเป็น
 สมการพยากรณ์พหุคูณได้ดังนี้

$$Y = 107.836 - 0.645 \cdot X_6 + 0.014 \cdot X_4$$

โดยที่

Y' คือ คะแนนความเครียดในการอยู่เป็นโสดในภาพรวม

X_6 คือ บุคลิกภาพมั่นคง - หวั่นไหว

X_4 คือ โอกาสที่จะได้แต่งงาน

สมการพยากรณ์ข้างต้นสามารถทำนายคะแนนความเครียดในการอยู่เป็นโสดในภาพรวม

ได้ถูกต้องร้อยละ 15.47 ($R^2 = .1547$)

สำหรับลำดับของความสัมพันธ์ในการพยากรณ์นั้นพบว่าปัจจัยทางค่านิยมบุคลิกภาพมั่นคง - หวั่นไหว

($\alpha 6$) มีความสัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสดในภาพรวมมากที่สุดโดยสัมพันธ์กันทางลบ

(Beta = -.3134) รองลงมาคือ ปัจจัยทางค่านิยมโอกาสที่จะได้แต่งงาน (X_4) โดยสัมพันธ์กันทางบวก

(Beta = .2558)

ตาราง 14 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปร เป็นชั้นของปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากค่านิยมทางลบที่สังคมมีต่อสตรีโสด (Y_1) ของกลุ่มตัวอย่างที่รวมทุกช่วงอายุ

ปัจจัย	b	B	R	R^2
X_4	.0368	.3441	.3441	.1184

$$a = 16.6861$$

$$F = 25.793^{**}$$

$$p = 0.01$$

จากตาราง 14 แสดงให้เห็นว่า มีเพียงปัจจัยเดียวคือ ปัจจัยทางค่านิยมที่จะได้แต่งงาน (X_4) ที่สามารถทำนายความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากค่านิยมทางลบที่สังคมมีต่อสตรีโสด (Y_1) ได้มีความสัมพันธ์พหุคูณกับความเครียดดังกล่าวเท่ากับ .3441 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์พหุคูณได้ดังนี้

$$Y_1' = 16,686 + 0.037 X_4$$

โดยที่

Y_1' คือ คะแนนความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากค่านิยมทางลบที่สังคมมีต่อสตรีโสด

X_4 คือ โอกาสที่จะได้แต่งงาน

สมการพยากรณ์ข้างต้นสามารถทำนายคะแนนความเครียดดังกล่าวได้ถูกต้อง ร้อยละ 11.84

$$(R^2 = .1184)$$

สำหรับลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดอันเนื่องมาจากค่านิยมทางลบที่สังคมมีต่อสตรีโสด และปัจจัยทางค่านิยมที่จะได้แต่งงานพบว่าสัมพันธ์ในเชิงบวก (Beta = .3441)

ตาราง 15 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปร เป็นชั้น ๆ ของปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียด ในการอยู่เป็นโสด อันเนื่องมาจากความต้องการพึ่งพาทางด้านการเงินจากชาย (X2) ของกลุ่มตัวอย่าง ที่รวมทุกช่วงอายุ

ปัจจัย	b	B	R	R ²
X6	-.1201	-.2307	.2815	.0793
X4	.0180	.1748		

$$a = 18.7735$$

$$F = 8.2215^{**}$$

$$p = 0.01$$

จากตาราง 15 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยที่สามารถทำนายความเครียดในการอยู่เป็นโสด อันเนื่องมาจากความต้องการพึ่งพาทางด้านการเงินจากชาย (X2) มี 2 ปัจจัยคือ ปัจจัยทางด้านการเงิน - หุ่นไหว (X6) และโอกาสที่จะได้แต่งงาน (X4) ซึ่งทั้งสองตัวแปรนี้รวมกัน ทำนายความเครียดดังกล่าวโดยมีความสัมพันธ์พหุคูณกับความเครียดนี้เท่ากับ .2815 ซึ่งพบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์พหุคูณได้ดังนี้

$$Y2' = 18.774 - 0.120 X6 + 0.018 X4$$

โดยที่

X2' คือ คะแนนความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความต้องการพึ่งพาทางด้านการเงินจากชาย

X6 คือ บุคลิกภาพมั่นคง - หุ่นไหว

X4 คือ โอกาสที่จะได้แต่งงาน

สมการพยากรณ์ข้างต้นสามารถทำนายคะแนนความเครียดดังกล่าวได้ถูกต้อง ร้อยละ 7.93

$$(R^2 = .0793)$$

สำหรับลำดับความสำคัญในการพยากรณ์นั้นพบว่า ปัจจัยทางค่านิยมลูกภาพนั้นคง - ห้วนไหว (X6) มีความสัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความต้องการพึ่งพาทางค่านิยมจากชาย (X2) มากที่สุด โดยสัมพันธ์กันทางลบ ($B = -.2307$) รองลงมาคือ มีปัจจัยทางค่านิยมโอกาสที่จะได้แต่งงาน (X4) โดยสัมพันธ์กันทางบวก ($B = .1748$)

ตาราง 16 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้น ๆ ของปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสด อันเนื่องมาจากความเหงา (Y3) ของกลุ่มตัวอย่างที่รวมทุกช่วงอายุ

ปัจจัย	b	B	R	R ²
X6	-.3631	-.5610	.4805	.2309
X5	.1567	.1899		

$$a = 22.9943$$

$$F = 28.664^{**}$$

$$p = 0.01$$

จากตาราง 16 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่สามารถทำนายความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความเหงา (Y3) มี 2 ปัจจัยคือ ปัจจัยทางค่านิยมลูกภาพนั้นคง - ห้วนไหว (X6) และบุคลิกภาพแสดงตัว - เก็บตัว (X5) ซึ่งทั้งสองตัวแปรนี้ร่วมกันทำนายความเครียดดังกล่าว โดยมีความสัมพันธ์พหุคูณกับความเครียดนี้เท่ากับ .4805 ซึ่งพบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์พหุคูณได้ดังนี้

$$Y3' = 22.994 - 0.363 X6 + 0.157 X5$$

โดยที่

Y3' คือ คะแนนความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความเหงา

X6 คือ บุคลิกภาพมั่นคง - ห้วนไหว

X5 คือ บุคลิกภาพแสดงตัว - เก็บตัว

สมการพยากรณ์ข้างต้นสามารถทำนายคะแนนความเครียดดังกล่าวได้ถูกต้องถึงร้อยละ 23.09 ($R^2 = .2309$) สำหรับลำดับของความสัมพันธ์ในการพยากรณ์พบว่า ปัจจัยทางค่านิยมบุคลิกภาพมั่นคง - ห้วนไหว (X6) สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความเหงา (X3) มากที่สุด โดยสัมพันธ์กันทางลบ ($B = -.5610$) รองลงมาคือปัจจัยทางค่านิยมบุคลิกภาพแสดงตัว - เก็บตัว (X5) โดยสัมพันธ์กันทางบวก ($B = .1899$)

ตาราง 17 การวิเคราะห์หาคถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปร เป็นชั้น ๆ ของปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียด ในการอยู่เป็นโสด อันเนื่องมาจากความต้องการมีบุตร (X4) ของกลุ่มตัวอย่างที่รวมทุกช่วงอายุ

ปัจจัย	b	B	R	R^2
X4	.0304	.2979	.2979	.0887

$$a = 16.2718$$

$$F = 18.6914^{**}$$

$$p = 0.01$$

จากตาราง 17 แสดงให้เห็นว่ามีเพียงปัจจัยเดียวคือ ปัจจัยทางค่านิยมโอกาสที่จะได้แต่งงาน (X4) ที่สามารถทำนายความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความต้องการมีบุตร (X4) ได้ด้วยความสัมพันธ์พหุคูณกับความเครียดดังกล่าวเท่ากับ .2979 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์พหุคูณได้ดังนี้

$$Y_4' = 16.272 + 0.030 X_4$$

โดยที่

Y_4 / คือ คะแนนความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความต้องการมีบุตร
 X_4 คือ โอกาสที่จะได้แต่งงาน

สมการพยากรณ์ข้างต้นสามารถทำนายคะแนนความเครียดดังกล่าวได้ถูกต้องร้อยละ 8.87

$$(R^2 = .0887)$$

สำหรับลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความต้องการมีบุตร และปัจจัยทางค่านิยมโอกาสที่จะได้แต่งงาน พบว่าสัมพันธ์กันในทางบวก ($B = .2979$)

ตาราง 18 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปร เป็นชั้น ๆ ของปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสด อันเนื่องมาจากความอ้างว้าง (Y_5) ของกลุ่มตัวอย่างที่รวมทุกช่วงอายุ

ปัจจัย	b	B	R	R^2
X_6	-.1581	-.2832	.4277	.1830
X_7	-.0419	-.1889		
X_4	.0244	.2205		
X_8	.1991	.1590		

$$a = 23.9714$$

$$F = 10.5798^{**}$$

$$p = 0.01$$

จากตาราง 18 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่สามารถทำนายความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความอ้างว้าง (Y_5) มี 4 ปัจจัย คือ บุคลิกภาพมั่นคง - ห้วนใจ (X_6) แรงสนับสนุนทางสังคม (X_7) โอกาสที่จะได้แต่งงาน (X_4) และความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอกตน (X_8) ซึ่งทั้ง 4 ตัวแปรนี้รวมกันทำนายความเครียดดังกล่าวโดยมีความสัมพันธ์พหุคูณกับความเครียดนี้เท่ากับ .4277 ซึ่งพบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์พหุคูณได้ดังนี้

$$Y5' = 23.971 - .158X6 - .042X7 + .024X4 + .199 X8$$

โดยที่

$Y5'$ คือ คะแนนความเครียดในการอยู่เป็นโสด อันเนื่องมาจากความอ้างว้าง

$X6$ คือ บุคลิกภาพมั่นคง - หวั่นไหว

$X7$ คือ แรงสนับสนุนทางสังคม

$X4$ คือ โอกาสที่จะได้แต่งงาน

$X8$ คือ ความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอกตน

สมการพยากรณ์ข้างต้นสามารถทำนายคะแนนความเครียดดังกล่าวได้ถูกต้องถึงร้อยละ 18.30

$$(R^2 = .1830)$$

สำหรับลำดับของความสัมพันธ์ในการพยากรณ์นั้นพบว่า ปัจจัยอันดับแรกที่มีสัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความอ้างว้าง ($Y5$) มากที่สุดคือ บุคลิกภาพมั่นคง - หวั่นไหว ($X6$) โดยสัมพันธ์กันทางลบ ($B = -.2832$) ปัจจัยอันดับที่สองคือ แรงสนับสนุนทางสังคม ($X7$) โดยสัมพันธ์กันทางลบ ($B = -.1889$) ปัจจัยอันดับที่สามคือ โอกาสที่จะได้แต่งงาน ($X4$) โดยสัมพันธ์กันทางบวก ($B = .2205$) ปัจจัยอันดับที่สี่คือ ความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอกตน ($X8$) โดยสัมพันธ์กันทางบวก ($B = .1590$)

ตาราง 19 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปร เป็นขั้น ๆ ของปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียด ในการอยู่เป็นโสด อันเนื่องมาจากความวิตกกังวลเกี่ยวกับชีวิตในวัยชรา (Y6) ของกลุ่มตัวอย่าง ที่รวมทุกช่วงอายุ

ปัจจัย	b	B	R	R ²
X6	-.1396	-.2206	.2206	.0486

$$a = 22.2476$$

$$F = 9.8181^{**}$$

$$p = 0.01$$

จากตาราง 19 แสดงให้เห็นว่า มีเพียงปัจจัยเดียวคือปัจจัยทางค่านิยมคุณภาพมั่นคง - หวันไหว (X6) ที่สามารถทำนายความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความวิตกกังวลเกี่ยวกับชีวิตในวัยชรา (Y6) โดยมีความสัมพันธ์พหุคูณกับความเครียดดังกล่าวเท่ากับ .2206 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์พหุคูณได้ดังนี้

$$Y6' = 22.248 - 140 X6$$

โดยที่

$Y6'$ คือ คะแนนความเครียดในการอยู่เป็นโสด อันเนื่องมาจากความวิตกกังวลเกี่ยวกับชีวิตในวัยชรา

$X6$ คือ นวัตกรรมคุณภาพมั่นคง - หวันไหว

สมการพยากรณ์ข้างต้นสามารถทำนายคะแนนความเครียดดังกล่าวได้ถูกต้องเพียงร้อยละ 4.86 ($R^2 = .0486$)

สำหรับลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความวิตกกังวลเกี่ยวกับชีวิตในวัยชรา และปัจจัยทางค่านิยมคุณภาพมั่นคง - หวันไหว (X6) พบว่าสัมพันธ์กันในทางลบ ($B = -.2206$)

ตาราง 20 การวิเคราะห์หาคถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปร เป็นชั้น ๆ ของปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียด ในการอยู่เป็นโสด อันเนื่องมาจากความต้องกรทางเพศ (Y7) ของกลุ่มตัวอย่างที่รวมทุกช่วงอายุ

ปัจจัย	b	B	R	R ²
X8	.1232	.1843	.3078	.0947
X6	-.0519	-.1741		
X2	-.7512	-.1743		

$$a = 7.9706$$

$$F = 6.6265^{**}$$

$$p = 0.01$$

จากตาราง 20 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่สามารถทำนายความเครียดในการอยู่เป็นโสด อันเนื่องมาจากความต้องกรทางเพศ (Y7) มี 3 ปัจจัย คือความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอกตน (X8) บุคลิกภาพมั่นคง - หวั่นไหว (X6) และการศึกษา (X2) ซึ่งทั้ง 3 ตัวแปรนี้ร่วมกันทำนายความเครียดดังกล่าว โดยมีความสัมพันธ์พหุคูณกับความเครียดนี้ เท่ากับ .3078 ซึ่งพบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์พหุคูณได้ดังนี้

$$Y7' = 7.971 + .123 X8 - .052 X6 - .751 X2$$

โดยที่

Y7' คือ คะแนนความเครียดในการอยู่เป็นโสด อันเนื่องมาจากความต้องกรทางเพศ

X8 คือ ความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอกตน

X6 คือ บุคลิกภาพมั่นคง - หวั่นไหว

X2 คือ การศึกษา

สมการพยากรณ์ข้างต้น สามารถทำนายความเครียดดังกล่าวได้ถูกต้อง ร้อยละ 9.47

$$(R^2 = .0947)$$

สำหรับลำดับความสำคัญในการพยากรณ์นั้นพบว่า ปัจจัยอันดับแรกที่สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากการทองการทางเพศ (Y7) มากที่สุดคือ ความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอกตน (X8) โดยสัมพัทธ์กันทางบวก ($B = .1843$) ปัจจัยอันดับที่สองคือ บุคลิกภาพมั่นคง - หวั่นไหว (X6) โดยสัมพัทธ์กันทางลบ ($B = -.1741$) ปัจจัยอันดับที่สามคือ การศึกษา (X2) โดยสัมพัทธ์กันทางลบ ($B = -.1743$)

3.2 แสดงปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสดและลำดับความสำคัญของปัจจัยดังกล่าวของพยาบาลเมื่อพิจารณาเฉพาะกลุ่มอายุ โดยใช้วิธีการถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้น ๆ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

เนื่องจากการใช้สถิติถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้น ๆ ต้องมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างไม่ต่ำกว่า 30 คน แต่กลุ่มตัวอย่างในช่วงอายุ 41 - 45 ปี 46 - 50 ปี และ 51 ปีขึ้นไป มีจำนวนเพียง 20 คน 8 คน และ 1 คน ตามลำดับ ซึ่งรวมกันยังไม่ถึง 30 คน จึงต้องรวมกลุ่มอายุทั้งสามเข้าไว้ในกลุ่มอายุ 36 - 40 ปี ซึ่งมีจำนวน 36 คน รวมเป็นจำนวน 65 คน ดังนั้นการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ 3.2 นี้ จึงแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่มอายุ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 อายุ 30 - ⁴⁰35 ปี มีจำนวน 126 คน

กลุ่มที่ 2 อายุตั้งแต่ ⁴¹36 ปีขึ้นไป มีจำนวน 65 คน

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้น ๆ ในแต่ละกลุ่มอายุ ได้แสดงไว้ในลำดับต่อไปนี้

3.2.1 การวิเคราะห์ในกลุ่มพยาบาลที่มีอายุระหว่าง 30 - 35 ปี ^{ดังแสดงใน} โดยผลการวิเคราะห์ดังแสดงไว้ในตาราง 21 - 27 ดังนี้

ตาราง 21 การวิเคราะห์หาคถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปร เป็นชั้น ๆ ของปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียด ในการอยู่เป็นโสด เมื่อพิจารณาความเครียดในการอยู่เป็นโสดในภาพรวม (Y) ของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีอายุระหว่าง 30 - 40 ปี

ปัจจัย	b	B	R	R ²
X6	-.4909	-.2471	.3053	.0932
X4	.0764	.1958		

$$a = 104.3932$$

$$F = 6.4242^{**}$$

$$p = 0.01$$

จากตาราง 21 แสดงให้เห็นว่าในกลุ่มพหุคูณที่มีอายุระหว่าง 30 - 40 ปีนั้น ปัจจัยที่สามารถทำนายความเครียดในการอยู่เป็นโสดในภาพรวมมี 2 ปัจจัย คือ บุคลิกภาพมั่นคง - ห้วนไหว (X6) และโอกาสที่จะได้แต่งงาน (X4) ซึ่งทั้งสองตัวแปรนี้ร่วมกันทำนายความเครียดดังกล่าว โดยมีความสัมพันธ์พหุคูณกับความเครียดนี้เท่ากับ 0.3053 ซึ่งพบว่ามีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์พหุคูณได้ดังนี้

$$Y' = 104,393 - 0.491 X6 + 0.076 X4$$

โดยที่

Y' คือ คะแนนความเครียดในการอยู่เป็นโสดในภาพรวม

X6 คือ บุคลิกภาพมั่นคง - ห้วนไหว

X4 คือ โอกาสที่จะได้แต่งงาน

สมการพยากรณ์ข้างต้นสามารถทำนายคะแนนความเครียดในการอยู่เป็นโสดในภาพรวมได้ถูกต้องร้อยละ 9.32 (R² = .0932)

สำหรับลำดับความสำคัญในการพยากรณ์พบว่า ปัจจัยทางค่านิยมคุณลักษณะ - หวันไหว
 (X6) มีความสัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสดในภาพรวมมากที่สุดโดยสัมพันธ์กันทางลบ
 ($B = -.2471$) รองลงมาคือ ปัจจัยทางค่านิยมโอกาสที่จะได้แต่งงาน (X4) โดยสัมพันธ์กันทางบวก
 ($B = .1958$)

ตาราง 22 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นชั้น ๆ ของปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโรค อันเนื่องมาจากค่านิยมทางลบที่สังคมมีต่อสตรีโสเภณี (Y1) ของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 30 - ⁴⁰35 ปี

ปัจจัย	b	B	R	R ²
X4	.0338	.3131	.3131	.0980

$$a = 17.0741$$

$$F = 13.6962^{**}$$

$$p = 0.01$$

จากตาราง 22 แสดงให้เห็นว่า ในกลุ่มพยาบาลที่มีอายุระหว่าง 30 - ⁴⁰35 ปีมีเพียงปัจจัยเดียวคือ ปัจจัยทางค่านิยมทางลบที่สังคมมีต่อสตรีโสเภณี (X4) ที่สามารถทำนายความเครียดในการอยู่เป็นโรคอันเนื่องมาจากค่านิยมทางลบที่สังคมมีต่อสตรีโสเภณี (Y1) โดยมีความสัมพันธ์พหุคูณกับความเครียดทั้งกล่าวเท่ากับ .3131 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์พหุคูณได้ดังนี้

$$Y1' = 17.074 + .034 X4$$

โดยที่

Y1' คือ คะแนนความเครียดในการอยู่เป็นโรคอันเนื่องมาจากค่านิยมทางลบที่สังคมมีต่อสตรีโสเภณี

X4 คือ โอกาสที่จะได้แต่งงาน

สมการพยากรณ์ข้างต้นสามารถทำนายคะแนนความเครียดทั้งกล่าวได้ถูกต้อง ร้อยละ 9.80 ($R^2 = .0980$)

สำหรับลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดในการอยู่เป็นโรคอันเนื่องมาจากค่านิยมทางลบที่สังคมมีต่อสตรีโสเภณี และปัจจัยทางค่านิยมทางลบที่สังคมมีต่อสตรีโสเภณีพบว่าสัมพันธ์กันทางบวก ($B = .3131$)

ตาราง 23 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปร เป็นชั้น ๆ ของปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียด ในการอยู่เป็นโรค อันเนื่องมาจากความตึงเครียดทางอารมณ์จากชาย (X2) ของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีอายุระหว่าง 30 - 40 ปี

ปัจจัย	b	B	R	R ²
X6	-.1121	-.2161	.2161	.0487

$$a = 19.5328$$

$$F = 6.1712^{**}$$

$$p = 0.01$$

จากตาราง 23 แสดงให้เห็นว่าในกลุ่มพยาบาลที่มีอายุ 30 - 40 ปี มีเพียงปัจจัยเดียว คือปัจจัยทางด้านบุคลิกภาพมั่นคง - หวั่นไหว (X6) ที่สามารถทำนายความเครียดในการอยู่เป็นโรค อันเนื่องมาจากความตึงเครียดทางอารมณ์จากชาย (X2) โดยมีความสัมพันธ์พหุคูณกับความเครียด ดังกล่าวเท่ากับ .2161 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์พหุคูณ ได้ดังนี้

$$Y2' = 19.533 - 0.112X6$$

โดยที่

Y2' คือ คะแนนความเครียดในการอยู่เป็นโรคอันเนื่องมาจากความตึงเครียดทางอารมณ์จากชาย

X6 คือ บุคลิกภาพมั่นคง - หวั่นไหว

สมการพยากรณ์ข้างต้นนี้ สามารถทำนายคะแนนความเครียดดังกล่าวของพยาบาลกลุ่มนี้ ได้ถูกต้องเพียง ร้อยละ 4.67 (R² = .0467)

สำหรับลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดในการอยู่เป็นโรคอันเนื่องมาจากความตึงเครียดทางอารมณ์จากชาย และปัจจัยทางด้านบุคลิกภาพมั่นคง - หวั่นไหว พบว่าสัมพันธ์กันทางลบ (B = -.2161)

ตาราง 24 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปร เป็นชั้น ๆ ของปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียด ในการอยู่เป็นโสด อันเนื่องมาจากความเหงา (Y3) ของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 30 - 35 ปี

ปัจจัย	b	B	R	R ²
X6	-.2177	-.3610	.3917	.1534
X8	.2267	.1763		

$$a = 21.2344$$

$$F = 11.3245^{**}$$

$$p = 0.01$$

จากตาราง 24 แสดงให้เห็นว่าในกลุ่มพยาบาลที่มีอายุ 30 - 35 ปีนั้น ปัจจัยที่สามารถทำนายความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความเหงา (Y3) มี 2 ปัจจัย คือ บุคลิกภาพมั่นคง - ห้วนไหว (X6) และความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอกตน (X8) ซึ่งทั้ง 2 ตัวแปรนี้ รวมกันทำนายความเครียดดังกล่าวโดยมีความสัมพันธ์พหุคูณกับความเครียดนี้เท่ากับ .3917 ซึ่งพบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์พหุคูณได้ดังนี้

$$Y_3' = 21.234 - 0.218X_6 + 0.227X_8$$

โดยที่

Y3' คือ คะแนนความเครียดอันเนื่องมาจากความเหงา

X6 คือ บุคลิกภาพมั่นคง - ห้วนไหว

X8 คือ ความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอกตน

สมการพยากรณ์ข้างต้นนี้ สามารถทำนายคะแนนความเครียดดังกล่าวของพยาบาลกลุ่มนี้ ได้ถูกต้อง ร้อยละ 15.34 (R² = .1534)

สำหรับลำดับความสำคัญในการพยากรณ์นั้นพบว่า ปัจจัยทางด้านบุคลิกภาพมั่นคง - หวั่นไหว (X6) สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความเหงา (Y3) มากที่สุดโดยสัมพัทธ์กันทางลบ ($B = -.3610$) รองลงมาคือ ปัจจัยทางด้านความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอกตน (X8) โดยสัมพันธ์กันทางบวก ($B = .1763$)

ตาราง 25 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปร เป็นชั้น ๆ ของปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียด ในการอยู่เป็นโสด อันเนื่องมาจากความต้องการมีบุตร (Y_4) ของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 30 - 35 ปี

ปัจจัย	b	B	R	R^2
X_4	.0253	.2574	.2574	.0663

$$a = 16.6131$$

$$F = 8.9392^{**}$$

$$p = 0.01$$

จากตาราง 25 แสดงให้เห็นว่าในกลุ่มพยาบาลที่มีอายุระหว่าง 30 - 35 ปี มีเพียงปัจจัยเดียว คือปัจจัยทางค่านิยมโอกาสที่จะได้แต่งงาน (X_4) ที่สามารถทำนายความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจาก ความต้องการมีบุตร (Y_4) โดยมีความสัมพันธ์พหุคูณกับความเครียดดังกล่าวเท่ากับ .2574 ซึ่งพบว่ามี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์พหุคูณได้ดังนี้

$$Y_4' = 16.613 + 0.025X_5$$

โดยที่

Y_4' คือ คะแนนความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความต้องการมีบุตร

X_4 คือ โอกาสที่จะได้แต่งงาน

สมการพยากรณ์ข้างต้นนี้ สามารถทำนายคะแนนความเครียดดังกล่าวของพยาบาลกลุ่มนี้ ได้ถูกต้อง ร้อยละ 6.63 ($R^2 = .0663$)

สำหรับลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความต้องการ มีบุตร และปัจจัยทางค่านิยมโอกาสที่จะได้แต่งงาน พบว่าสัมพันธ์กันทางบวก ($B = .2574$)

ตาราง 26 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นชั้น ๆ ของปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียด
ในการอยู่เป็นโสด อันเนื่องมาจากความอ้างว้าง (Y5) ของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 30 - 35 ปี⁴⁰

ปัจจัย	b	B	R	R ²
X6	-.1204	-.2140	.3622	.1312
X8	.2034	.1694		
X4	.0232	.2097		
X7	-.0405	-.1759		

$$a = 22.4932$$

$$F = 4.6438^{**}$$

$$p = 0.01$$

จากตาราง 26 แสดงให้เห็นว่าในกลุ่มพหุคูณที่มีอายุระหว่าง 30 - 35 ปี นั้นปัจจัยที่สามารถทำนายความเครียดในการอยู่เป็นโสด อันเนื่องมาจากความอ้างว้าง (Y5) มี 4 ปัจจัยคือ บุคลิกภาพมั่นคง - ห้วนไหว (X6) ความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอกตน (X8) โอกาสที่จะได้ทำงาน (X4) และแรงสนับสนุนทางสังคม (X7) ซึ่งทั้ง 4 ตัวแปรนี้ร่วมกันทำนายความเครียดดังกล่าว โดยมีความสัมพันธ์พหุคูณกับความเครียดนี้ เท่ากับ .3622 ซึ่งพบว่ามีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์พหุคูณได้ดังนี้

$$\text{โดยที่ } Y5' = 22.493 - .120X6 + .203X8 + .023X4 - .041X7$$

Y5' คือ คะแนนความเครียดในการอยู่เป็นโสด อันเนื่องมาจากความอ้างว้าง

X6 คือ บุคลิกภาพมั่นคง - ห้วนไหว

X8 คือ ความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอกตน

X4 คือ โอกาสที่จะได้ทำงาน

X7 คือ แรงสนับสนุนทางสังคม

สมการพยากรณ์ข้างต้น สามารถทำนายคะแนนความเครียดทั้งกลางของพยาบาลกลุ่มนี้ได้
ถูกต้อง ร้อยละ 13.12 ($R^2 = .1312$)

สำหรับลำดับความสำคัญในการพยากรณ์นั้นพบว่า ปัจจัยอันดับแรกที่มีสัมพันธ์กับความเครียดในการ
การอยู่เป็นโสดมากที่สุด คือบุคลิกภาพมั่นคง - หวั่นไหว (X6) โดยสัมพันธ์กันทางลบ ($B = -.2140$)
ปัจจัยอันดับที่สอง คือความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอก (X8) โดยสัมพันธ์กันทางบวก
($B = .1694$) ปัจจัยอันดับที่สามคือ โอกาสที่จะได้แต่งงาน (X4) โดยสัมพันธ์กันทางบวก
($B = .2097$) ปัจจัยอันดับที่สี่คือ แรงสนับสนุนทางสังคม (X7) โดยสัมพันธ์กันทางลบ ($B = -.1759$)

หมายเหตุ การวิเคราะห์หาค่าถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปร เป็นชั้น ๆ ของปัจจัยที่มีสัมพันธ์กับ
ความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความวิตกกังวลเกี่ยวกับชีวิตในวัยชรา (X6) ของ
กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 30 - 40 ปีนั้น ปรากฏว่าไม่มีปัจจัยที่มีสัมพันธ์กับความเครียดทั้งกลาง
ของพยาบาลกลุ่มนี้ ดังนั้นจึงไม่สามารถเสนอตารางวิเคราะห์หาค่าถดถอยพหุคูณของปัจจัยที่มีสัมพันธ์กับ
ความเครียดทั้งกลางของพยาบาลกลุ่มอายุนี้

๗๐๖/๕๕๗

ตาราง 27 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปร เป็นชั้น ๆ ของปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียด ในการอยู่เป็นโรค อันเนื่องมาจากความตึงการทางเพศ (Y7) ของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 30 - ⁴⁰35 ปี

ปัจจัย	b	B	R	R ²
X6	-.0654	-.2283	.2283	.0521

$$a = 8.1589$$

$$F = 6.9270^{**}$$

$$p = 0.01$$

จากตาราง 27 แสดงให้เห็นว่า ในกลุ่มพหุคูณที่มีอายุระหว่าง 30 - ⁴⁰35 ปี มีเพียงปัจจัยเดียว คือ บุคลิกภาพมั่นคง - หวั่นไหว (X6) ที่สามารถทำนายความเครียดในการอยู่เป็นโรคอันเนื่องมาจากความตึงการทางเพศ (Y7) โดยมีความสัมพันธ์พหุคูณกับความเครียดดังกล่าวเท่ากับ .2283 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์พหุคูณได้ดังนี้

$$Y7' = 8.159 - 0.065X6$$

โดยที่

$Y7'$ คือ คะแนนความเครียดในการอยู่เป็นโรคอันเนื่องมาจากความตึงการทางเพศ

$X6$ คือ บุคลิกภาพมั่นคง - หวั่นไหว

สมการพยากรณ์ข้างต้นสามารถพยากรณ์คะแนนความเครียดดังกล่าวของพหุคูณกลุ่มใด ๆ ได้ถูกต้องเพียงร้อยละ 5.21 ($R^2 = .0521$)

สำหรับลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดในการอยู่เป็นโรคอันเนื่องมาจากความตึงการทางเพศ (Y7) และปัจจัยทางด้านบุคลิกภาพมั่นคง - หวั่นไหว พบว่ามีความสัมพันธ์กันในทางลบ ($B = -.2283$)

3.2.2 การวิเคราะห์ในกลุ่มพยายามที่อายุตั้งแต่ 36 ปีขึ้นไป ได้ผลการวิเคราะห์ ดังแสดงไว้ในตาราง 28 - 33 ดังนี้

ตาราง 28 การวิเคราะห์หาคถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปร เป็นชั้น ๆ ของปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียด ในการอยู่เป็นโสด เมื่อพิจารณาความเครียดในการอยู่เป็นโสดในภาพรวม (Y) ของกลุ่มตัวอย่าง ที่อายุตั้งแต่ 36 ปีขึ้นไป

ปัจจัย	b	B	R	R ²
X6	-.9075	-.4390	.4390	.1927

$$a = 117.0118$$

$$F = 15.279^{**}$$

$$p = 0.01$$

จากตาราง 28 แสดงให้เห็นว่าในกลุ่มพยายามที่อายุตั้งแต่ 36 ปีขึ้นไป มีเพียงปัจจัยเดียวคือ ปัจจัยทางด้านบุคลิกภาพมั่นคง - หวั่นไหว (X6) ที่สามารถทำนายความเครียดในการอยู่เป็นโสดในภาพรวม โดยมีความสัมพันธ์พหุคูณกับความเครียดดังกล่าวเท่ากับ .4390 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ ได้ดังนี้

$$Y' = 117.012 - .908 X6$$

โดยที่

Y' คือ คะแนนความเครียดในการอยู่เป็นโสดในภาพรวม

X6 คือ บุคลิกภาพมั่นคง - หวั่นไหว

สมการพยากรณ์ข้างต้นสามารถพยากรณ์คะแนนความเครียดดังกล่าวของพยายามกลุ่มนี้ได้ ถูกต้องถึงร้อยละ 19.27 ($R^2 = .1927$)

สำหรับลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดในการอยู่เป็นโสด และปัจจัยทางค่านิยมคุณภาพ
มั่นคง - หวังไหว พบว่ามีความสัมพันธ์กันในทางลบ ($B = -.439$)

หมายเหตุ ในการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปร เป็นชั้น ๆ ของปัจจัยที่สัมพันธ์กับ
ความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ ของพยาบาลหมอายุตั้งแต่ 36 ปีขึ้นไปนั้น ^{สอง (สอง)} ⁴⁴
ปรากฏว่ามีอยู่ 2 ความเครียดย่อยที่ไม่มีปัจจัยเข้าในการวิเคราะห์ดังกล่าว ความเครียดทั้งสองนั้น
ได้แก่

: ความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากค่านิยมทางลบที่สังคมมีต่อสตรีโสด (X_1)

: ความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความทองการมีบุตร (X_4)

ตามที่กล่าวแล้ว จึงไม่สามารถแสดงตารางวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปร เป็นชั้น ๆ
ของปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดทั้งสองที่กล่าวข้างต้น

ดังนั้น ตั้งแต่ตาราง 29 - 33 เป็นต้นไป จึงเป็นการแสดงการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบ
เพิ่มตัวแปร เป็นชั้น ๆ ของปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากสาเหตุอื่น ๆ
ที่เหลือ ทั้งนี้

ตาราง 29 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้น ๆ ของปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสด อันเนื่องมาจากความต้องการพึ่งพาท่างานอารมณ์จากชาย (Y2) ของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ 36 ปีขึ้นไป

ปัจจัย	b	B	R	R ²
X6	-.1241	-.2451	.2451	.0601

$$a = 18.7874$$

$$F = 4.092^{**}$$

$$p = 0.01$$

จากตาราง 29 แสดงให้เห็นว่าในกลุ่มทนายสาวอายุตั้งแต่ 36 ปีขึ้นไป มีเพียงปัจจัยเดียว คือ ปัจจัยทางบุคลิกภาพมั่นคง - ห้วนไหว (X6) ที่สามารถทำนายความเครียดในการอยู่เป็นโสด อันเนื่องมาจากความต้องการพึ่งพาท่างานอารมณ์จากชาย (Y2) โดยมีความสัมพันธ์พหุคูณกับความเครียดดังกล่าวเท่ากับ 0.2451 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์พหุคูณได้ดังนี้

$$Y2' = 18.787 - 124 X6$$

โดยที่

Y2' คือ คะแนนความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความต้องการพึ่งพาท่างานอารมณ์จากชาย

X6 คือ บุคลิกภาพมั่นคง - ห้วนไหว

สมการพยากรณ์ข้างต้น สามารถพยากรณ์คะแนนความเครียดดังกล่าวของทนายสาวกลุ่มนี้ ได้ถูกต้องร้อยละ 6.01 ($R^2 = .0601$)

สำหรับลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความต้องการพึ่งพาท่างานอารมณ์จากชาย และปัจจัยทางบุคลิกภาพมั่นคง - ห้วนไหว พบว่ามีความสัมพันธ์กันในทางลบ ($B = -.2451$)

ตาราง 30 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นชั้น ๆ ของปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียด ในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความเหงา (Y_3) ของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ 36 ปีขึ้นไป

ปัจจัย	b	B	R	R^2
X6	-.5335	-.7496	.6731	.4531
X5	.2708	.2626		

$$a = 24.8770$$

$$F = 26.100^{**}$$

$$p = 0.01$$

จากตาราง 30 แสดงให้เห็นว่าในกลุ่มพยาบาลที่มีอายุตั้งแต่ 36 ปีขึ้นไป ปัจจัยที่สามารถทำนายความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความเหงา (Y_3) มี 2 ปัจจัย คือ บุคลิกภาพมั่นคง - ห้วนไหว (X_6) และบุคลิกภาพแสดงตัว - เก็บตัว (X_5) ซึ่งทั้ง 2 ตัวแปรนี้ร่วมกันทำนายความเครียดดังกล่าวโดยมีความสัมพันธ์พหุคูณกับความเครียดนี้เท่ากับ .6731 ซึ่งพบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์พหุคูณ ได้ดังนี้

$$Y_3' = 24.877 - .534 X_6 + .271 X_5$$

โดยที่

Y_3' คือ คะแนนความเครียดอันเนื่องมาจากความเหงา

X_6 คือ บุคลิกภาพมั่นคง - ห้วนไหว

X_5 คือ บุคลิกภาพแสดงตัว - เก็บตัว

สมการพยากรณ์ข้างต้น สามารถพยากรณ์คะแนนความเครียดดังกล่าวของพยาบาลกลุ่มนี้ ได้ถูกต้องถึงร้อยละ 45.31 ($R^2 = .4531$)

สำหรับลำดับความสำคัญของปัจจัยในการพยากรณ์ความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความเหงานั้นปรากฏว่า ปัจจัยทางด้านบุคลิกภาพมั่นคง - ห้วนไหว (X_6) มีความสัมพันธ์กับความเครียด

ถึงค่ามากที่สุด โดยสัมพันธ์ในทางลบ ($B = -.7496$) รองลงมาคือ ปัจจัยทางค่านิยมคุณภาพ
แสดงตัว - เก็บตัว ($X5$) / โดยสัมพันธ์กันทางบวก ($B = .2626$)

ตาราง 31 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปร เป็นชั้น ๆ ของปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียด
ในการอยู่เป็นโรค อันเนื่องมาจากความอ้วน ($Y5$) ของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ 36 ปีขึ้นไป

ปัจจัย	b	B	R	R^2
X6	-.2387	-.4377	.5184	.2687
X7	-.0492	-.2385		

$$a = 29.2796$$

$$F = 11.576^{**}$$

$$p = 0.01$$

จากตาราง 31 แสดงให้เห็นว่าในกลุ่มพยาบาลที่มีอายุตั้งแต่ 36 ปีขึ้นไป ปัจจัยที่สามารถ
ทำนายความเครียดในการอยู่เป็นโรคอันเนื่องมาจากความอ้วน ($Y5$) มี 2 ปัจจัย คือบุคลิกภาพ
มั่นคง - ห้วนไหว ($X6$) และแรงสนับสนุนทางสังคม ($X7$) ซึ่งทั้ง 2 ตัวแปรนี้ร่วมกันทำนายความเครียด
ดังกล่าวโดยมีความสัมพันธ์พหุคูณกับความเครียดนี้เท่ากับ .5184 ซึ่งพบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
และสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์พหุคูณได้ดังนี้

$$Y5' = 29.280 - .239 X6 - .049 X7$$

โดยที่

$Y5'$ คือ คะแนนความเครียดอันเนื่องมาจากความอ้วน

$X6$ คือ บุคลิกภาพมั่นคง - ห้วนไหว

$X7$ คือ แรงสนับสนุนทางสังคม

สมการพยากรณ์ข้างต้น สามารถพยากรณ์คะแนนความเครียดทั้งกล่าวของพยาบาลกลุ่มนี้
ได้ถูกต้อง ร้อยละ 26.87 ($B = .2687$)

สำหรับลำดับความสำคัญของปัจจัยในการพยากรณ์ความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่อง
มาจากความอ้างว้าง พบว่า ปัจจัยทางค่านิยมคตินิยม - ห่วงไหว มีความสัมพันธ์กับความเครียด
ทั้งกล่าวมากที่สุด โดยสัมพันธ์ในทางลบ ($B = -.4377$) รองลงมาคือ ปัจจัยทางค่านิยมสนับสนุนทาง
สังคม โดยสัมพันธ์กันในทางลบ ($B = -.2385$)

ตาราง 32 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปร เป็นชั้น ๆ ของปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียด ในการอยู่เป็นโรค อันเนื่องมาจากความวิตกกังวลเกี่ยวกับชีวิตในวัยชรา (Y6) ของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีอายุตั้งแต่ 36 ปีขึ้นไป

ปัจจัย	b	B	R	R ²
X6	-.2630	-.3980	.3980	.1584

$$a = 26.5916$$

$$F = 12.047^{**}$$

$$p = 0.01$$

จากตาราง 32 แสดงให้เห็นว่าในกลุ่มพยาบาลที่มีอายุตั้งแต่ 36 ปีขึ้นไป มีเพียงปัจจัยเดียว คือปัจจัยทางค่านิยมคุณลักษณะ - ห่วงใจ (X6) ที่สามารถทำนายความเครียดในการอยู่เป็นโรค อันเนื่องมาจากความวิตกกังวลเกี่ยวกับชีวิตในวัยชรา โดยมีความสัมพันธ์พหุคูณกับความเครียดดังกล่าว เท่ากับ .3980 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$Y6' = 26.592 - .263 X6$$

โดยที่

Y6' คือ คะแนนความเครียดในการอยู่เป็นโรคอันเนื่องมาจากความวิตกกังวลเกี่ยวกับชีวิตในวัยชรา

X6 คือ คุณลักษณะค่านิยม - ห่วงใจ

สมการพยากรณ์ข้างบน สามารถพยากรณ์คะแนนความเครียดดังกล่าวของพยาบาลกลุ่มนี้ได้ ถูกต้อง ร้อยละ 15.84 ($R^2 = .1584$)

สำหรับลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดในการอยู่เป็นโรคอันเนื่องมาจากความวิตกกังวลเกี่ยวกับชีวิตในวัยชรา และปัจจัยทางค่านิยมคุณลักษณะ - ห่วงใจ พบว่ามีความสัมพันธ์กันในทางลบ

$$(B = -.3980)$$

ตาราง 33 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปร เป็นชั้น ๆ ของปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียด ในการอยู่เป็นโรค อันเนื่องมาจากความตึงการทางเพศ (Y7) ของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ 41/36 ปีขึ้นไป

ปัจจัย	b	B	R	R ²
X8	.3005	.3737	.3737	.1397

$$a = 2.8617$$

$$F = 10.391^{**}$$

$$p = 0.01$$

จากตาราง 33 แสดงให้เห็นว่าในกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ 41/36 ปีขึ้นไป มีเพียงปัจจัยเดียว คือ ปัจจัยทางความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอก (X8) ที่สามารถทำนายความเครียดในการอยู่เป็นโรคอันเนื่องมาจากความตึงการทางเพศ (Y7) โดยมีความสัมพันธ์พหุคูณกับความเครียดดังกล่าวเท่ากับ .3737 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$Y7' = 2.862 + .301 X8$$

โดยที่

Y7' คือ คะแนนความเครียดอันเนื่องมาจากความตึงการทางเพศ

X8 คือ ความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอก

สมการพยากรณ์ข้างต้น สามารถพยากรณ์คะแนนความเครียดดังกล่าวของพหุคูณได้ถูกต้อง ร้อยละ 13.97 ($R^2 = .1397$)

สำหรับลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดในการอยู่เป็นโรคอันเนื่องมาจากความตึงการทางเพศ และปัจจัยทางความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอก พบว่า มีความสัมพันธ์กันในทางบวก ($B = .3737$)

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นชั้น ๆ ตั้งแต่ตาราง 13 - 33 ในหัวข้อที่ 3.1 และ 3.2 ผู้วิจัยได้นำมาสรุปไว้ในตาราง 34 - 35 ซึ่งทั้งสองตารางนี้ เป็นการสรุปปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสดของกลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มอายุให้ปรากฏในตารางเดียวกัน เพื่อความสะดวกในการสรุปและอภิปรายผลการวิเคราะห์ ซึ่งจะกล่าวถึงในบทที่ 5 ต่อไป

ตาราง 34 เปรียบเทียบปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสด และอำนาจการพยากรณ์ของปัจจัยเหล่านั้น ของพยาบาลที่มีอายุต่างกัน

	รวมทุกอายุ		อายุ 30 - ⁴⁰ 35 ปี		อายุ ⁴¹ 36 ปีขึ้นไป	
	n = 191		n = 126		n = 65	
ความเครียด	ปัจจัย	อำนาจพยากรณ์	ปัจจัย	อำนาจพยากรณ์	ปัจจัย	อำนาจพยากรณ์
Y	-X6	15.47	-X6	9.32	-X6	19.27
	+X4		+X4			
Y1	+X4	11.84	+X4	9.80		
Y2	-X6	7.93	-X6	4.67	-X6	6.01
	+X4					
Y3	-X6	23.09	-X6	15.34	-X6	45.31
	+X5		+X8			
Y4	+X4	8.87	+X4	6.63	-	-

ตาราง 34 (ต่อ)

ความ เครียด	รวมทุกอายุ N = 191		อายุ 30 - ⁴⁰ 35 ปี n = 126		อายุ ⁴¹ 36 ปีขึ้นไป n = 65	
	ปัจจัย	อำนาจ พยากรณ์	ปัจจัย	อำนาจ พยากรณ์	ปัจจัย	อำนาจ พยากรณ์
Y5	-X6	18.30	-X6	13.12	-X6	26.87
	-X7		+X8		-X7	
	+X4		+X4			
	+X8		-X7			
Y6	-X6	4.86	-	-	-X6	15.84
Y7	+X8	9.47	-X6	5.21	+X8	13.97
	-X6					
	-X2					

ตาราง 35 สรุปความสัมพันธ์และทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม จาก
การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปร เป็นขั้น ๆ

ปัจจัย ความเครียด	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8
<u>รวมทุกกลุ่มอายุ</u>								
Y				+		-		
Y1				+				
Y2				+		-		
Y3					+	-		
Y4				+				
Y5				+		-	-	+
Y6						-		
Y7		-				-		+
<u>กลุ่มอายุ 30-35 ปี^{๘๐}</u>								
Y				+		-		
Y1				+				
Y2						-		
Y3						-		+
Y4				+				
Y5				+		-	-	+
#Y6								
Y7						-		

ตาราง 35 (ต่อ)

ปัจจัย ความเครียด								
	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8
<u>กลุ่มอายุ 36 ปีขึ้นไป</u>								
Y						-		
#Y1								
Y2						-		
Y3					+	-		
#Y4								
Y5						-	-	
Y6						-		
Y7								+

ไม่มีปัจจัยที่เข้าในการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

บทย่อ สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

จุดมุ่งหมายในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับความเครียดในการอยู่เป็นโสดของพยาบาลว่ามีมากน้อยเพียงไร
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความเครียดของพยาบาลที่มีระยะอายุต่างกัน
- ✓ 3. เพื่อศึกษาว่าปัจจัยทางค่านิยม ฐานะการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ โอกาสที่จะได้แต่งงาน บุคลิกภาพ ความเชื่ออ่านาภายใน - ภายนอกตน และแรงสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสดหรือไม่ และในทิศทางใด
- ✓ 4. เพื่อศึกษาว่าความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างอายุ ฐานะการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ โอกาสที่จะได้แต่งงาน บุคลิกภาพ ความเชื่ออ่านาภายใน-ภายนอกตน และแรงสนับสนุนทางสังคมกับความเครียดในการอยู่เป็นโสด
- ✓ 5. เพื่อศึกษาว่าในแต่ละช่วงอายุ มีปัจจัยทางค่านิยม ฐานะการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ โอกาสที่จะได้แต่งงาน บุคลิกภาพ ความเชื่ออ่านาภายใน - ภายนอกตน และแรงสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสดหรือไม่ และในทิศทางใด
- ✓ 6. เพื่อศึกษาว่าความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาตำแหน่งหน้าที่ โอกาสที่จะได้แต่งงาน บุคลิกภาพ ความเชื่ออ่านาภายใน - ภายนอกตน และแรงสนับสนุนทางสังคมกับความเครียดในการอยู่เป็นโสดในแต่ละช่วงอายุ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคือ สตรีโสดที่มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป และมีอาชีพเป็นพยาบาลในโรงพยาบาลศิริราช จำนวน 225 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 40 ของประชากรพยาบาลกลุ่มนี้ กลุ่มตัวอย่างนี้ได้จากการสุ่มแบบธรรมดาจากรายชื่อ ซึ่งคิดมาจากแผนทะเบียนโดยเลือก

เฉพาะพยาบาลที่เป็นโรค และมีอายุตามเกณฑ์ทำการเก็บข้อมูลโดยผ่านแบบสอบถามไว้ด้วย หัวหน้าพยาบาลตามที่ทำงาน และตามหอพักที่กลุ่มตัวอย่างประจำอยู่ ปรากฏว่าได้แบบสอบถามที่กรอกสมบูรณ์จำนวน 191 ฉบับ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 85 ของกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามซึ่งแบ่งเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะ^{๔๐๐}ของประชากร คือ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ สถานภาพการสมรส และโอกาสที่คาดว่าจะได้แต่งงาน

ตอนที่ 2 แบบทดสอบบุคลิกภาพ MPI (The Maudsley Personality Inventory) ซึ่งเป็นแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพแสดงทั่ว - เกี้ยว และบุคลิกภาพมั่นคง - หวั่นไหว แบบทดสอบนี้สร้างโดย สมทรง สุวรรณเลิศ และคนอื่น ๆ โดยแปลและเรียบเรียงคำถามเป็นภาษาไทย จากแบบทดสอบมาตรฐาน MPI ประกอบด้วยคำถามทั้งหมด 48 ข้อ ซึ่งเป็นคำถามที่ประเมินบุคลิกภาพทั้งสอง อย่างละ 24 ข้อ สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบฉบับนี้ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา เพื่อหาความเชื่อมั่นอีกครั้งหนึ่ง โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) พบว่า ส่วนที่วัดบุคลิกภาพแสดงทั่ว - เกี้ยว มีความเชื่อมั่น 0.9389 และส่วนที่วัดบุคลิกภาพมั่นคง - หวั่นไหว มีความเชื่อมั่น 0.9643

ตอนที่ 3 แบบสอบถามแรงสนับสนุนทางสังคม ซึ่งสร้างโดย เพทวลีย์ สุชาติ แบบสอบถามประกอบด้วยคำถาม 30 ข้อ สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับนี้ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา เพื่อหาความเชื่อมั่นอีกครั้งหนึ่ง โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α Coefficient) พบว่ามีความเชื่อมั่น 0.9242

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอกตน ซึ่งสร้างโดย ทศนา โฉมดี โดยแปลและเรียบเรียงจากแบบสอบถาม Locus of Control Scale ของรอทเทอร์ แบบสอบถามประกอบด้วยคำถาม 29 ข้อ สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับนี้ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา

เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นอีกครั้งหนึ่ง โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) พบว่ามีค่าความเชื่อมั่น 0.5418

ตอนที่ 5 แบบสอบถามความเครียด ในการอยู่เป็นโสด เป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบบสอบถามประกอบด้วยข้อความจำนวน 38 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น ที่หาค่าด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) เท่ากับ 0.8599 และมีค่า ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างซึ่งหาค่าโดยการหาค่าความสัมพันธ์กับแบบสำรวจความเครียด HOS (Health Opinion Survey) มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.001 และมีค่าสหสัมพันธ์ (r) = 0.23 และหาโดยวิธีการหาค่าความสัมพันธ์ภายใน (Item Analysis) อีกวิธีหนึ่งพบว่า สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของแต่ละข้อความกับ คะแนนรวมของความเครียดในการอยู่เป็นโสดแต่ละท่านมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ตั้งแต่ .500 - .810 และสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของความเครียดในการอยู่เป็นโสด แต่ละท่าน กับคะแนนของความเครียดรวมทั้งหมดมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ตั้งแต่ .505 - .793

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSSx ซึ่ง กำหนดเนื้อหาและตัวสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์นั้นเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นการรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับลักษณะของประชากร บุคลิกภาพ ความเชื่ออ่านาภายใน-ภายนอกคน แรงสนับสนุนทางสังคม และความเครียดในการอยู่ เป็นโสด โดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ส่วนที่ 2 เป็นการเปรียบเทียบระดับความเครียดในการอยู่เป็นโสด ของ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับอายุต่างกัน โดยใช้สถิติ (t -test)

ส่วนที่ 3 เป็นการวิเคราะห์หาปัจจัย (ตัวแปรต้น) ที่สัมพันธ์กับความเครียด ในการอยู่เป็นโสด และลำดับความสำคัญของปัจจัยดังกล่าวของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติ วิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้น ๆ (Stepwise Multiple Regression Analysis) โดยแยกพิจารณาตามกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. พิจารณารวมทุกอายุ
2. พิจารณาแต่ละกลุ่มอายุ

สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1

1. เกี่ยวกับลักษณะของประชากร พบว่าส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30 - 35 ปี คือมีถึงร้อยละ 66 รองลงมาคือกลุ่มอายุ 36 - 40 ปี 41 - 45 ปี และ 46 - 50 ปี ซึ่งมีจำนวนร้อยละ 18.8, 10.5 และ 4.2 ตามลำดับ กลุ่มที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไปมีจำนวนน้อยที่สุดคือ มีเพียงร้อยละ 0.5 กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุดคือ มีร้อยละ 77.5 รองลงมาคือ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรีและ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี ซึ่งมีร้อยละ 15.2 และ 7.3 ตามลำดับ ในด้านตำแหน่งหน้าที่นั้น ร้อยละ 79.1 เป็นพยาบาลประจำการ อีกร้อยละ 20.9 เป็นผู้บริหารการพยาบาล

2. โอกาสที่จะได้แต่งงาน พบว่ามีการประเมินตั้งแต่ 0% ถึง 100% โดยส่วนใหญ่จะประเมินที่ระดับ 0% ถึงร้อยละ 28.8 รองลงมาคือที่ระดับ 50% มีจำนวนร้อยละ 19.9 ส่วนการประเมินที่ระดับอื่น ๆ นั้น มีจำนวนผู้ตอบตั้งแต่ร้อยละ 2.1 - 7.3

3. มุคลิกภาพแสงตัว-เก็บตัว พบว่าส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพทั้งแสงตัวและเก็บตัว (ร้อยละ 51.3) มีบุคลิกภาพเก็บตัว และบุคลิกภาพแสงตัว ในจำนวนที่ใกล้เคียงกันคือ มีร้อยละ 27.8 และ 20.9 ตามลำดับ

4. มุคลิกภาพมั่นคง-หวั่นไหว พบว่า ส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพทั้งมั่นคงและหวั่นไหว (ร้อยละ 49.2) รองลงมาคือ มุคลิกภาพหวั่นไหว (ร้อยละ 26.7) และบุคลิกภาพมั่นคง (ร้อยละ 24.1)

5. แรงสนับสนุนทางสังคม พบว่าส่วนใหญ่มีแรงสนับสนุนทางสังคมในระดับปานกลาง (ร้อยละ 66.5) รองลงมาคือระดับสูง (ร้อยละ 17.3) มีเพียงร้อยละ 16.2 เท่านั้นที่มีแรงสนับสนุนทางสังคมต่ำ

6. ความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอก พบว่าส่วนใหญ่มีความเชื่อถึงอำนาจภายในตนและภายนอกตน (ร้อยละ 64.9) รองลงมาคือกลุ่มที่มีความเชื่อโน้มเอียงไปทางอำนาจภายในตน (ร้อยละ 27.8) กลุ่มที่มีความเชื่อโน้มเอียงไปทางอำนาจภายนอกตนมีน้อยที่สุด (ร้อยละ 7.3)

7. ระดับความเครียดในการอยู่เป็นโสด พบว่าส่วนใหญ่มีความเครียดในการอยู่เป็นโสดในระดับต่ำค่อนข้างไปทางระดับปานกลาง และระดับปานกลางค่อนข้างไปทางระดับต่ำ ความเครียดในการอยู่เป็นโสดในระดับต่ำค่อนข้างไปทางระดับปานกลางพบในความเครียดในการอยู่เป็นโสดในภาพรวม ความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความต้องการพึ่งพาทางอารมณ์จากชาย และความเครียดอันเนื่องมาจากความเหงา ส่วนความเครียดในการอยู่เป็นโสดในระดับปานกลางค่อนข้างไปทางระดับต่ำ พบในความเครียดอันเนื่องมาจากค่านิยมทางลบที่สังคมมีต่อสตรีโสด ความเครียดอันเนื่องมาจากความอ้างว้าง และความเครียดอันเนื่องมาจากความวิตกกังวลเกี่ยวกับชีวิตในวัยชรา ส่วนความเครียดอันเนื่องมาจากความต้องการมีบุตรอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างไปทางระดับสูง และความเครียดอันเนื่องมาจากความต้องการทางเพศอยู่ในระดับต่ำค่อนข้างไปทางระดับต่ำมาก

ส่วนที่ 2

ผลของการเปรียบเทียบระดับความเครียดในการอยู่เป็นโสดของพยาบาลที่มีอายุต่างกัน 2 กลุ่มคือ กลุ่มอายุ 30 - 35 ปี และอายุตั้งแต่ 36 ปีขึ้นไป พบว่า ความเครียดในการอยู่เป็นโสดในภาพรวม (Y) ของพยาบาลสองกลุ่มนี้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) สำหรับความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ ซึ่งเป็นความเครียดย่อย (X1 -- X7) พบว่า ความเครียดอันเนื่องมาจากค่านิยมทางลบที่สังคมมีต่อสตรีโสด (X1) ความเครียดอันเนื่องมาจากความต้องการพึ่งพาทางอารมณ์จากชาย (X2) และความเครียดอันเนื่องมาจากความต้องการมีบุตร (X4) ของพยาบาลสองกลุ่มนี้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01 - .05$) นอกนั้นไม่พบความแตกต่างกัน

ส่วนที่ 3

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มเติมแปรเป็นชั้น ๆ เพื่อหาปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสด และลำดับความสำคัญของปัจจัยดังกล่าว โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่มในการวิเคราะห์ คือ กลุ่มที่รวมทุกอายุ กลุ่มอายุ 30 - 35 ปี และกลุ่มอายุตั้งแต่ 36 ปีขึ้นไป

สำหรับในบทสรุปนี้ ผู้วิจัยจะสรุปผลการวิเคราะห์ของพยาบาลทั้งสามกลุ่มรวมกัน ในแต่ละความเครียดตามตาราง 34 ซึ่งเป็นตารางสรุปผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มเติมแปรเป็นชั้น ๆ ของพยาบาลทั้งสามกลุ่ม ดังนี้

ความเครียดในการอยู่เป็นโสดในภาพรวม (Y)

กลุ่มที่รวมทุกอายุ และกลุ่มอายุ 30 - 35 ปี โดยผลการวิเคราะห์เหมือนกันคือ ปัจจัยที่สามารถทำนายความเครียดในการอยู่เป็นโสดในภาพรวมมี 2 ปัจจัยคือ บุคลิกภาพมั่นคง-หวั่นไหว (x6) และโอกาสที่จะได้แต่งงาน (x4) โดยที่บุคลิกภาพมั่นคง-หวั่นไหว เป็นปัจจัยที่มีลำดับความสำคัญอยู่ในอันดับแรกและมีความสัมพันธ์กับความเครียดนี้ในเชิงลบ ($p < .01$) กล่าวคือ พยาบาลที่มีบุคลิกภาพโน้มเอียงไปทางมั่นคงจะมีความเครียดในการอยู่เป็นโสดน้อยลง และในทางตรงกันข้าม พยาบาลมีบุคลิกภาพโน้มเอียงไปทางหวั่นไหว ก็จะมีมีความเครียดสูงขึ้น ส่วนโอกาสที่จะได้แต่งงานซึ่งเป็นปัจจัยที่มีลำดับความสำคัญรองลงมานั้น มีความสัมพันธ์กับความเครียดนี้ในเชิงบวก ($p < .01$) กล่าวคือ พยาบาลที่คาดหวังโอกาสที่จะได้แต่งงานไว้สูงจะมีความเครียดที่สูง ในทางตรงข้ามถ้าคาดหวังโอกาสที่จะได้แต่งงานไว้ต่ำจะมีความเครียดที่น้อยลง และปัจจัยทั้งสองนี้สามารถพยากรณ์คะแนนความเครียดนี้ได้ถูกต้องร้อยละ 15.47 ในกลุ่มที่รวมทุกอายุ และร้อยละ 9.32 ในกลุ่มอายุ 30 - 35 ปี

สำหรับกลุ่มอายุ 36 ปีขึ้นไป พบว่า มีเพียงปัจจัยเดียว คือ บุคลิกภาพมั่นคง-หวั่นไหว (x6) ที่สามารถทำนายความเครียดในการอยู่เป็นโสดในภาพรวม และมีความสัมพันธ์กับความเครียดนี้ในเชิงลบ ($p < .01$) และปัจจัยนี้สามารถพยากรณ์คะแนนความเครียดนี้ได้ถูกต้องร้อยละ 19.27

ความเครียดอันเนื่องมาจากค่านิยมทางลบที่สังคมมีต่อสตรีโสท (X1)

กลุ่มที่รวมทุกอายุ และกลุ่มอายุ 30 - 35 ปี โดยผลการวิเคราะห์เหมือนกันคือ มีเพียงปัจจัยเดียวคือ โอกาสที่จะได้แต่งงาน (X4) ที่สามารถทำนายความเครียดอันเนื่องมาจากค่านิยมทางลบที่สังคมมีต่อสตรีโสท และมีความสัมพันธ์กับความเครียดนี้ในเชิงบวก ($p < .01$) กล่าวคือ พหุมาสที่คาดคะเนโอกาสที่จะได้แต่งงานไว้สูงจะมีความเครียดนี้สูงขึ้น ในทางตรงกันข้าม ถ้าคาดคะเนโอกาสที่จะได้แต่งงานไว้ต่ำจะมีความเครียดนี้น้อยลง และปัจจัยนี้สามารถพยากรณ์คะแนนความเครียดนี้ได้ถูกต้องร้อยละ 11.84 ในกลุ่มที่รวมทุกอายุ และร้อยละ 9.80 ในกลุ่มอายุ 30 - 35 ปี

ในกลุ่มอายุตั้งแต่ 36 ปีขึ้นไป ปรากฏว่า ไม่มีปัจจัยที่เข้าในการวิเคราะห์ลดทอนพหุคูณ กล่าวคือ ปัจจัยต่าง ๆ ที่นำมาศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ไม่มีอำนาจการพยากรณ์มากเพียงพอที่จะทำนายความเครียดนี้ของพหุมาลกลุ่มนี้ได้

ความเครียดอันเนื่องมาจากความต้องการพึ่งพาทางค่านิยมจากชาย (X2)

กลุ่มที่รวมทุกอายุ พบว่า ปัจจัยที่สามารถทำนายความเครียดในการอยู่เป็นโสทอันเนื่องมาจากความต้องการพึ่งพาทางค่านิยมจากชายมี 2 ปัจจัยคือ บุคลิกภาพมั่นคง-หวานใจ (X6) และโอกาสที่จะได้แต่งงาน (X4) โดยที่บุคลิกภาพมั่นคง-หวานใจ เป็นปัจจัยที่มีค่ากับความสำคัญอยู่ในอันดับแรก และมีความสัมพันธ์กับความเครียดนี้ในทางบวก ($p < .01$) กล่าวคือ พหุมาสที่มีบุคลิกภาพโน้มเอียงไปทางมั่นคงจะมีค่าความเครียดนี้น้อยลงในทางตรงกันข้าม ถ้าพหุมาสมีบุคลิกภาพโน้มเอียงไปทางหวานใจจะมีความเครียดนี้สูงขึ้น ส่วนโอกาสที่จะได้แต่งงานซึ่งเป็นปัจจัยที่มีค่ากับความสำคัญรองลงมานั้นมีความสัมพันธ์กับความเครียดนี้ในทางบวก ($p < .01$) กล่าวคือ พหุมาสที่คาดคะเนโอกาสที่จะได้แต่งงานไว้สูงจะมีความเครียดนี้สูงขึ้น ในทางตรงกันข้าม ถ้าคาดคะเนโอกาสที่จะได้แต่งงานไว้ต่ำจะมีความเครียดนี้น้อยลง และปัจจัยทั้งสองนี้สามารถพยากรณ์คะแนนความเครียดนี้ได้ถูกต้องร้อยละ 7.93

สำหรับกลุ่มอายุ 30 - 35 ปี และกลุ่มอายุ 36 ปีขึ้นไป พบว่า โดยผลการวิเคราะห์เหมือนกันคือ มีเพียงปัจจัยเดียวคือ บุคลิกภาพมั่นคง-หวานใจ (X6) ที่สามารถทำนาย

ความเครียดนี้ และมีความสัมพันธ์กับความเครียดนี้ในทางลบ ($p < .01$) และปัจจัยนี้สามารถพยากรณ์ความเครียดนี้ได้ถูกต้องร้อยละ 4.67 ในกลุ่มอายุ 30 - 35 ปี และร้อยละ 6.01 ในกลุ่มอายุ 36 ปีขึ้นไป

ความเครียดอันเนื่องมาจากความเหงา (x3)

กลุ่มที่รวมทุกอายุ และกลุ่มอายุ 36 ปีขึ้นไป โดยผลการวิเคราะห์เหมือนกันคือ ปัจจัยที่สามารถทำนายความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความเหงาคือ มุคลิกภาพมั่นคง-หวั่นไหว (x6) และมุคลิกภาพแสดงตัว-เก็บตัว (x5) โดยที่มุคลิกภาพมั่นคง-หวั่นไหว เป็นปัจจัยที่มีลำดับความสำคัญอยู่ในอันดับแรก และมีความสัมพันธ์กับความเครียดนี้ในทางลบ ($p < .01$) กล่าวคือ พยายามที่มีมุคลิกภาพโน้มเอียงไปทางมั่นคงจะมีความเครียดนี้น้อยลง ในทางตรงกันข้าม พยายามที่มีมุคลิกภาพโน้มเอียงไปทางหวั่นไหวจะมีความเครียดนี้สูงขึ้น ส่วนมุคลิกภาพแสดงตัว-เก็บตัวที่มีลำดับความสำคัญรองลงมานั้นมีความสัมพันธ์กับความเครียดนี้ในทางบวก ($p < .01$) กล่าวคือ พยายามที่มีมุคลิกภาพโน้มเอียงไปทางแสดงตัวจะมีความเครียดนี้สูงขึ้น ในทางตรงกันข้าม ถ้ามีมุคลิกภาพโน้มเอียงไปทางเก็บตัวจะมีความเครียดนี้น้อยลง และปัจจัยทั้งสองนี้สามารถพยากรณ์ความเครียดนี้ได้ถูกต้องร้อยละ 23.09 ในกลุ่มที่รวมทุกอายุ และร้อยละ 45.31 ในกลุ่มอายุ 36 ปีขึ้นไป

สำหรับกลุ่มอายุ 30 - 35 ปี พบว่าปัจจัยที่สามารถทำนายความเครียดนี้มี 2 ปัจจัย คือ มุคลิกภาพมั่นคง-หวั่นไหว (x6) และความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกตน (x8) โดยที่มุคลิกภาพมั่นคง-หวั่นไหวเป็นปัจจัยที่มีลำดับความสำคัญอยู่ในอันดับแรก และมีความสัมพันธ์กับความเครียดนี้ในทางลบ ($p < .01$) เช่นเดียวกับสองกลุ่มแรกข้างต้น ส่วนความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกตน ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีลำดับความสำคัญรองลงมานั้นมีความสัมพันธ์กับความเครียดนี้ในทางบวก ($p < .01$) กล่าวคือ พยายามที่มีความเชื่อโน้มเอียงไปทางอำนาจภายในตนจะมีความเครียดนี้สูงขึ้น ในทางกลับกัน ถ้ามีความเชื่อโน้มเอียงไปทางอำนาจภายนอกตนจะมีความเครียดนี้น้อยลง และปัจจัยทั้งสองนี้สามารถพยากรณ์คะแนนความเครียดนี้ได้ถูกต้องร้อยละ 15.34

ความเครียดขึ้นเนื่องมาจากความตึงการมีบุตร (x4)

กลุ่มที่รวมทุกอายุ และกลุ่มอายุ 30 - 35 ปี โดยผลการวิเคราะห์เหมือนกันคือ ทั้งสองกลุ่มนี้มีเพียงปัจจัยเดียวคือ โอกาสที่จะได้แต่งงาน (x4) ที่สามารถทำนายความเครียดในการอยู่เป็นโสดขึ้นเนื่องมาจากความตึงการมีบุตร และมีความสัมพันธ์กับความเครียดนี้ในทางบวก ($p < .01$) กล่าวคือ พยายามที่จะคาดคะเนโอกาสที่จะได้แต่งงานไว้สูงจะมีความเครียดที่สูงขึ้น ในทางตรงกันข้ามถ้าคาดคะเนโอกาสที่จะได้แต่งงานไว้ต่ำจะมีความเครียดที่น้อยลง และปัจจัยนี้สามารถพยากรณ์คะแนนความเครียดนี้ได้ถูกต้องร้อยละ 8.87 ในกลุ่มที่รวมทุกอายุ และร้อยละ 6.63 ในกลุ่มอายุ 30 - 35 ปี

ส่วนกลุ่มอายุ 36 ปีขึ้นไป ปรากฏว่าไม่มีปัจจัยที่เข้าในการวิเคราะห์ที่ลดโดยพหุคูณ กล่าวคือ ปัจจัยต่าง ๆ ที่นำมาศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ไม่มีอำนาจการพยากรณ์มากเพียงพอที่จะทำนายความเครียดนี้ของพยาบาลกลุ่มนี้ได้

ความเครียดขึ้นเนื่องมาจากความอ้างว้าง (x5)

ในกลุ่มที่รวมทุกอายุ และกลุ่มอายุ 30 - 35 ปี พบว่าปัจจัยที่สามารถทำนายความเครียดในการอยู่เป็นโสดขึ้นเนื่องมาจากความอ้างว้างของทั้งสองกลุ่มมี 4 ปัจจัยเหมือนกันคือ

1. บุคลิกภาพมั่นคง-หวั่นไหว (x6) โดยสัมพันธ์กันในเชิงลบ ($p < .01$)
2. แรงสนับสนุนทางสังคม (x7) โดยสัมพันธ์กันในเชิงลบ ($p < .01$)
3. โอกาสที่จะได้แต่งงาน (x4) โดยสัมพันธ์กันในเชิงบวก ($p < .01$)
4. ความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกตน (x8) โดยสัมพันธ์กันในเชิงบวก

($p < .01$)

กล่าวคือ ในปัจจัยที่หนึ่งนั้น พยายามที่มีบุคลิกภาพโน้มเอียงไปทางมั่นคง จะมีความเครียดที่น้อยลง ในทางตรงกันข้ามถ้ามีบุคลิกภาพโน้มเอียงไปทางหวั่นไหวจะมีความเครียดที่สูงขึ้น ในปัจจัยที่สองนั้น พยายามที่มีแรงสนับสนุนทางสังคมสูงจะมีความเครียดที่น้อยลง ในทางตรงกันข้าม ถ้ามีแรงสนับสนุนทางสังคมต่ำจะมีความเครียดที่สูงขึ้น ในปัจจัยที่สามนั้น

พยายามที่จะคาดคะเนโอกาสที่จะได้แต่งงานไว้มากขึ้นจะมีความเครียดนี้สูงขึ้น ในทางตรงกันข้าม ถ้าคาดคะเนโอกาสที่จะได้แต่งงานต่ำจะมีความเครียดนี้น้อยลง และในปัจจุบันสุดท้ายนั้น พยายามที่มีความเชื่อโน้มเอียงไปทางอำนาจภายในตนจะมีความเครียดนี้สูงขึ้น ในทางกลับกัน ถ้ามีความเชื่อโน้มเอียงไปทางอำนาจภายนอกตนจะมีความเครียดนี้น้อยลง และปัจจัยทั้งสี่นี้ สามารถพยากรณ์คะแนนความเครียดนี้ได้ถูกต้องร้อยละ 18.30 ในกลุ่มที่รวมทุกอายุ และร้อยละ 13.12 ในกลุ่มอายุ 30 - 35 ปี

ส่วนลำดับความสำคัญของปัจจัยทั้งสี่ในสองกลุ่มอายุนี้แตกต่างกันเล็กน้อยดังนี้ ในกลุ่มที่รวมทุกอายุนั้นอันดับแรกคือ บุคลิกภาพมั่นคง-หัวนั้ไหว (x6) อันดับรองลงไปคือ แรงสนับสนุนทางสังคม (x7) โอกาสที่จะได้แต่งงาน (x4) และความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกตน (x8) ตามลำดับ ส่วนในกลุ่มอายุ 30 - 35 ปีนั้น ปัจจัยอันดับแรกคือ บุคลิกภาพมั่นคง-หัวนั้ไหว (x6) อันดับรองลงไปคือ ความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกตน (x8) โอกาสที่จะได้แต่งงาน (x4) และแรงสนับสนุนทางสังคม (x7) ตามลำดับ

สำหรับกลุ่มอายุ 36 ปีขึ้นไป พบว่าปัจจัยที่สามารถทำนายความเครียดนี้มี 2 ปัจจัย คือ บุคลิกภาพมั่นคง-หัวนั้ไหว (x6) และแรงสนับสนุนทางสังคม (x7) โดยที่บุคลิกภาพมั่นคง-หัวนั้ไหวเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในอันดับแรก และมีความสัมพันธ์กับความเครียดนี้ในทางลบ ($p < .01$) ส่วนแรงสนับสนุนทางสังคมเป็นปัจจัยที่มีลำดับความสำคัญรองลงมา และมีความสัมพันธ์กับความเครียดนี้ในทางลบ ($p < .01$) ปัจจัยทั้งสองนี้สามารถพยากรณ์คะแนนความเครียดนี้ได้ถูกต้อง ร้อยละ 26.87

ความเครียดอันเนื่องมาจากความวิตกกังวลเกี่ยวกับชีวิตในวัยชรา (x6)

ในกลุ่มที่รวมทุกอายุ และกลุ่มอายุ 36 ปีขึ้นไป พบว่าโดยผลการวิเคราะห์เหมือนกัน คือ มีเพียงปัจจัยเดียวคือ บุคลิกภาพมั่นคง-หัวนั้ไหว (x6) ที่สามารถทำนายความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความวิตกกังวลเกี่ยวกับชีวิตในวัยชรา และมีความสัมพันธ์กับความเครียดนี้ในทางลบ ($p < .01$) กล่าวคือ พยายามที่มีบุคลิกภาพโน้มเอียงไปทางมั่นคงจะมีความเครียดนี้น้อยลง ในทางตรงกันข้าม ถ้ามีบุคลิกภาพโน้มเอียงไปทางหัวนั้ไหวจะมี

ความเครียดนี้สูงขึ้น และปัจจัยนี้สามารถพยากรณ์คะแนนความเครียดนี้ได้ถูกต้องร้อยละ

4.86 ในกลุ่มที่รวมทุกอายุ และร้อยละ 15.84 ในกลุ่มอายุ 36 ปีขึ้นไป

สำหรับกลุ่มอายุ 30 - 35 ปี ปรากฏว่าไม่มีปัจจัยที่เข้าในการวิเคราะห์หาค่าคงที่
พหุคูณ กล่าวคือ ปัจจัยต่าง ๆ ที่นำมาศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ไม่มีอำนาจการพยากรณ์มาก
เพียงพอที่จะทำนายความเครียดนี้ของพยาบาลกลุ่มนี้

ความเครียดอันเนื่องมาจากความท้อถอยทางเพศ (X7)

ในกลุ่มที่รวมทุกอายุ พบว่าปัจจัยที่สามารถทำนายความเครียดในการอยู่เป็นโสด
อันเนื่องมาจากความท้อถอยทางเพศมี 3 ปัจจัยเรียงตามลำดับความสำคัญของความสัมพันธ์
ดังนี้

อันดับที่หนึ่ง คือ ความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกเพศ (X8) โดยสัมพันธ์กัน
ในเชิงบวก ($p < .01$)

อันดับที่สอง คือ บุคลิกภาพมั่นคง-หวั่นไหว (X6) โดยสัมพันธ์กันในเชิงลบ
($p < .01$)

อันดับที่สาม คือ ระดับการศึกษา (X2) โดยสัมพันธ์กันในเชิงลบ ($p < .01$)
กล่าวคือ ในปัจจัยแรกนั้น พยาบาลที่มีความเชื่อโน้มเอียงไปทางอำนาจภายในตน
จะมีความเครียดนี้สูงขึ้น ในทางตรงกันข้ามถ้ามีความเชื่อโน้มเอียงไปทางอำนาจภายนอกตน
จะมีความเครียดนี้น้อยลง ส่วนในปัจจัยที่สองนั้น พยาบาลที่มีบุคลิกภาพโน้มเอียงไปทางมั่นคง
จะมีความเครียดนี้น้อยลง ในทางตรงกันข้ามถ้ามีบุคลิกภาพโน้มเอียงไปทางหวั่นไหวจะมี
ความเครียดนี้สูงขึ้น และในปัจจัยที่สามนั้น พยาบาลที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีความเครียดนี้
น้อยลง ในทางตรงกันข้ามถ้ามีระดับการศึกษาต่ำจะมีความเครียดนี้สูงขึ้น และปัจจัยทั้งสามนี้
สามารถพยากรณ์คะแนนความเครียดนี้ได้ถูกต้องร้อยละ 9.47

สำหรับกลุ่มอายุ 30 - 35 ปี พบว่า มีเพียงปัจจัยเดียวคือ บุคลิกภาพมั่นคง-หวั่นไหว
(X6) ที่สามารถทำนายความเครียดนี้ และมีความสัมพันธ์กับความเครียดนี้ในทางลบ ($p < .01$)

กล่าวคือ พยาบาลที่มีบุคลิกภาพโน้มเอียงไปทางมั่นคงจะมีความเครียดนี้น้อยลง ในทางตรงกันข้าม ถ้ามีบุคลิกภาพโน้มเอียงไปทางหวั่นไหวจะมีความเครียดนี้สูงขึ้น และปัจจัยนี้สามารถพยากรณ์คะแนนความเครียดนี้ได้ถูกต้องร้อยละ 5.21

สำหรับกลุ่มอายุ 36 ปีขึ้นไป พบว่ามีเพียงปัจจัยเดียวคือ ความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอก (X8) ที่สามารถทำนายความเครียดนี้และมีความสัมพันธ์กับความเครียดนี้ในทางบวก ($p < .01$) กล่าวคือ พยาบาลที่มีความเชื่อโน้มเอียงไปทางอำนาจภายในตนจะมีความเครียดนี้สูงขึ้น ในทางตรงกันข้ามถ้ามีความเชื่อโน้มเอียงไปทางอำนาจภายนอกตนจะมีความเครียดนี้น้อยลง และปัจจัยนี้สามารถพยากรณ์คะแนนความเครียดนี้ได้ถูกต้องร้อยละ 13.97

อภิปรายผล

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งแบ่งวิเคราะห์เป็น 3 ส่วน มีสิ่งที่น่าสนใจ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาระดับความเครียดในการอยู่เป็นโสดในภาพรวมซึ่งสรุปไว้ในตาราง 10 ในหน้า 80 จะเห็นได้ว่าระดับความเครียดในการอยู่เป็นโสดในภาพรวมของพยาบาลส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำค่อนข้างไปทางระดับปานกลาง ระดับต่ำร้อยละ 67.6 ระดับปานกลางร้อยละ 29.3 ทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยหลักที่สามารถทำนายความเครียดในการอยู่เป็นโสดคือ บุคลิกภาพมั่นคง-หวั่นไหว และโอกาสที่จะได้แต่งงาน และพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ส่วนใหญ่มีปัจจัยทั้งสองนี้เอื้อต่อการลดความเครียดในการอยู่เป็นโสด กล่าวคือ คะแนนเฉลี่ยของพยาบาลกลุ่มนี้โน้มเอียงไปทางบุคลิกภาพมั่นคง (ตาราง 5) และการประเมินโอกาสที่จะได้แต่งงานของพยาบาลกลุ่มนี้โดยเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ต่ำคือ 35.6% (ตาราง 3)

เมื่อแยกพิจารณาความเครียดย่อยอันเนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ ของพยาบาลกลุ่มนี้ พบว่าระดับของความเครียดย่อยเหล่านี้สอดคล้องกับความเครียดในภาพรวมคือ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางและระดับต่ำ แต่มีอยู่สองความเครียดย่อยที่มีระดับความเครียดนี้แตกต่างออกไปคือ

1.1 ความเครียดอันเนื่องมาจากความต้องการมีบุตร (x4) ซึ่งอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างไปทางระดับสูง (ระดับปานกลางร้อยละ 46.6 ระดับสูงร้อยละ 39.6) ผลการศึกษานี้ยืนยันให้เห็นว่าสตรีโสเภณีให้ความสำคัญต่อการมีบุตรอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คอคونا และแมคบริดจ์ (Doudna and McBride. 1981 : 31) ที่พบว่าสตรีเกือบทุกคนต้องการแต่งงานและความต้องการมีบุตรเป็นประเด็นหลักที่สำคัญ โดยเฉพาะสตรีโสเภณีที่มีอายุเฉลี่ย 30 ปี จะกังวลกับอายุที่เหมาะสมในการมีบุตรซึ่งกำลังจะหมดลง และสตรีโสเภณีหลายคนต้องการมีบุตรโดยไม่ต้องการแต่งงาน

1.2 ความเครียดอันเนื่องมาจากความต้องการทางเพศ (x7) ซึ่งอยู่ในระดับต่ำค่อนข้างไปทางต่ำมาก (ระดับต่ำร้อยละ 45.0 และระดับต่ำมากร้อยละ 30.9) ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าสตรีโสเภณีส่วนใหญ่มิได้ถูกรบกวนจากความต้องการทางเพศ ซึ่งเป็นความกดดันตามธรรมชาติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสังคมไทยส่วนใหญ่ยังถือว่าหญิงควรรักษานามธรรมนิยมประเพณีอันดีงาม คือต้องรักษานวลสงวนตัว ไม่เป็นฝ่ายเสน่หาให้ชายก่อน ถึงแม้ว่าจะรักชู้ชายมากแค่ไหน มิฉะนั้นจะเป็นที่ครหาขุมนิน (ประทุมพร วัชรเสถียร และคนอื่น ๆ. 2518 : 1, 117) จากคานิยมของสังคมดังกล่าว ทำให้สตรีไทยเคยชินกับการอดกลั้นและปฏิเสธความต้องการทางเพศมาตั้งแต่เริ่มสาว ก็จะเห็นได้จากการศึกษาของ รวีวรรณ วุฒิประสิทธิ์ (2526) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร จำนวน 658 คน เป็นชาย 274 คน และหญิง 384 คน พบว่า มีนักเรียนที่เคยมีเพศสัมพันธ์ถึงร้อยละ 21.3 (140 คน) โดยเป็นนักเรียนชาย 134 คน และเป็นนักเรียนหญิง 6 คน นักเรียนชายส่วนใหญ่มีเพศสัมพันธ์กับโสเภณี ส่วนนักเรียนหญิงมักมีเพศสัมพันธ์กับคนรัก ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของ อุทามาศ บุชนารถ (2531 : ก - ข) ซึ่งศึกษาการมีเพศสัมพันธ์ และการคุมกำเนิดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 836 คน เป็นชาย 411 คน และหญิง 425 คน พบว่า ร้อยละ 40.6 ของนักเรียนชายเคยมีเพศสัมพันธ์ โดยส่วนใหญ่มีเพศสัมพันธ์กับโสเภณี 2 - 3 ครั้ง ต่อปี ส่วนนักเรียนหญิงมีเพียงร้อยละ 6.6 ที่เคยมีเพศสัมพันธ์และมีเพศสัมพันธ์เพียงครั้งเดียว กับคนรัก จากผลการวิจัยข้างต้นจะเห็นได้ว่าพฤติกรรมทางเพศของสตรียังมีความสอดคล้องกับ

ค่านิยมของสังคมไทยอยู่ แม้จะพบว่ายังมีสตรีบางคนที่ไม่รักงานสงวนตัวแต่ก็มีจำนวนเพียงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับความเจริญของสังคมในปัจจุบัน

ส่วนที่ 2 จากการเปรียบเทียบระดับความเครียดในการอยู่เป็นโสดของพยาบาลสองกลุ่มคือ อายุ 30 - 35 ปี กลุ่มหนึ่ง และอายุ 36 ปีขึ้นไปอีกกลุ่มหนึ่ง จากตาราง 9 จะเห็นได้ว่า คะแนนเฉลี่ยของทั้งความเครียดในการอยู่เป็นโสดในภาพรวม ($\bar{x}$) และความเครียดย่อย ($\bar{x}_1 - \bar{x}_7$) ในกลุ่มอายุ 30 - 35 ปี มีแนวโน้มสูงกว่ากลุ่มอายุ 36 ปีขึ้นไป โดยเฉพาะความเครียดอันเนื่องมาจากค่านิยมทางลบที่สังคมมีต่อสตรีโสด ($\bar{x}_1$) ความเครียดอันเนื่องมาจากความต้องการพึ่งพาทางอารมณ์จากชาย ($\bar{x}_2$) และความเครียดอันเนื่องมาจากความต้องการมีบุตร ($\bar{x}_4$) ซึ่งคะแนนเฉลี่ยของความเครียดทั้ง 3 นี้ ในกลุ่มอายุ 30 - 35 ปี มีค่าสูงกว่าในกลุ่มอายุ 36 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01, .05$) ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า พยาบาลโสดในกลุ่มอายุ 30 - 35 ปี มีแนวโน้มว่าจะมีระดับความเครียดในการอยู่เป็นโสดสูงกว่าพยาบาลที่มีอายุ 36 ปีขึ้นไป โดยเฉพาะความเครียดอันเนื่องมาจาก 3 สาเหตุคือ ค่านิยมทางลบที่สังคมมีต่อสตรีโสด ความต้องการพึ่งพาทางอารมณ์จากชาย และความต้องการมีบุตรทั้งนี้เพราะในสังคมไทยนั้นสตรีที่มีอายุ 30 - 35 ปีนั้นโอกาสที่จะได้แต่งงานมีน้อยลงมากจนอาจกล่าวได้ว่า เป็นโอกาสสุดท้ายที่จะได้แต่งงาน ดังนั้นสตรีโสดกลุ่มนี้จึงถูกแรงกดดันจากสังคมในการที่จะพยายามมองหาคู่ครองให้กับตนเอง นอกจากนี้สตรีโสดส่วนใหญ่ตระหนักดีว่าการแต่งงานเมื่ออายุเลย 35 ปี จะทำให้มีบุตรยาก และมีโอกาสสูงที่บุตรจะคลอดออกมาผิดปกติ ดังนั้นสตรีโสดในช่วงอายุ 30 - 35 ปี จึงเกรงว่าวันเวลาที่สามารถจะมีบุตรกำลังลดน้อยลงทุกที ในประเทศตะวันตกซึ่งมีวัฒนธรรมทางเพศที่แตกต่างจากวัฒนธรรมของไทย จึงพบว่ามีสตรีโสดที่มีอายุ 28 - 39 ปีตั้งใจจะมีครรภ์ในขณะที่ยังเป็นโสด กวายนฤมลถึงที่กล่าวมาแล้วข้างต้น คือกลัวว่าตนจะหมดโอกาสที่จะมีบุตร (Summ. 1986 : 2332) แต่ในสังคมไทยยังไม่ยอมรับสตรีที่มีครรภ์โดยไม่แต่งงาน ดังนั้นสตรีโสดของไทยในช่วงอายุ 30 - 35 ปี จึงต้องพยายามมองหาคู่ครอง

นอกจากนี้สตรีโสดในช่วงอายุ 30 - 35 ปี ในปัจจุบันส่วนใหญ่ยังคงสาวอยู่ ดังนั้น สตรีโสดกลุ่มนี้จึงยังมีความเคยชินกับการปฏิบัติอย่างพิเศษจากชาย (take care) ซึ่งชาย มักจะปฏิบัติกับสาว ๆ เท่านั้น แต่สตรีเหล่านี้ก็ตระหนักดีว่าสิ่งเหล่านี้กำลังจะหมดไปตามวัย ในขณะที่สตรีโสดกลุ่มอายุ 36 ปีขึ้นไป ซึ่งส่วนใหญ่ตระหนักถึงความเป็นไปได้ที่ตนจะต้องอยู่ เป็นโสด และปรับตัวเข้ากับชีวิตโสดได้ (Combele. 1975 : 40) นอกจากนี้สตรีโสด กลุ่มอายุ 36 ปีขึ้นไปมักมีการเคลื่อนย้ายทางสังคมไปในทางที่สูงขึ้นมากกว่าสตรีที่แต่งงานแล้ว (Stein. 1989 : 15 ; citing Bernard. 1972) กล่าวคือ สตรีเหล่านี้มักมีอาชีพ รายได้และการศึกษาที่สูงกว่าสตรีที่แต่งงานแล้ว ดังนั้นสตรีโสดที่อายุมากขึ้นจึงมีแนวโน้มที่จะ หักพอใจในชีวิตของตนเอง ซึ่งอาจเป็นเพราะสามารถปรับตัวเข้ากับชีวิตโสดได้ และจาก ตำแหน่งการงานที่สูงและรายได้ก็มากขึ้น (Combele. 1975 : 40)

ส่วนที่ 3 จากการวิเคราะห์หาคออดอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นชั้น ๆ เพื่อหาปัจจัย ที่สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสดและลำดับความสำคัญของปัจจัยดังกล่าว ผู้วิจัย ได้สรุปผลการวิเคราะห์ไว้ในตาราง 34 และ 35 เพื่อช่วยให้เห็นภาพรวมของผลการ วิเคราะห์ได้ชัดเจน และจากตาราง 34 และ 35 มีสิ่งที่น่าสนใจดังนี้

3.1 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสดในภาพรวมและแต่ละ
งาน (ตาราง 35)

3.1.1 เมื่อพิจารณาจากทุกกลุ่มอายุ ผลการวิเคราะห์จาก 8 ปัจจัย ปรากฏว่ามี 6 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดดังกล่าว ซึ่งมีทั้งที่มีความสัมพันธ์ทางบวก และทางลบ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับความเครียดดังกล่าว ได้แก่ บุคลิกภาพมั่นคง-หวานไหว (x6) แรงสนับสนุนทางสังคม (x7) และระดับการศึกษา (x2) ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ ทางบวก ได้แก่ โอกาสที่จะได้แต่งงาน (x4) บุคลิกภาพแสดงตัว-เก็บตัว (x5) และความเชื่อ อำนาจภายใน-ภายนอกตน (x8) ซึ่งจะได้อธิบายแต่ละปัจจัย ดังนี้

บุคลิกภาพมั่นคง-หวานไหว (x6) มีความสัมพันธ์ทางลบกับ ความเครียดในการอยู่เป็นโสดในภาพรวม (y) ความเครียดในการอยู่เป็นโสด อันเนื่องมาจากความต้องการพึ่งพาทางอารมณ์จากชาย (x2) ความเครียดในการ อยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความเหงา (x3) ความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่อง

มาจากความอ้างว้าง (Y5) ความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความวิตกกังวลเกี่ยวกับชีวิตในวัยชรา (Y6) และความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความทองการทางเพศ (Y7) กล่าวคือ สตรีโสดที่มีบุคลิกภาพมั่นคงจะมีความเครียดทั้งกล่าวข้างต้นต่ำ ส่วนสตรีโสดที่มีบุคลิกภาพหวั่นไหวจะมีความเครียดเหล่านี้สูง การที่บุคลิกภาพมั่นคงเป็นปัจจัยที่ดีในการอยู่เป็นโสดเนื่องจาก บุคลิกภาพมั่นคง ซึ่งตามนิยามปฏิบัติการในการวิจัยนี้หมายถึง บุคลิกภาพที่มีสุขภาพจิตดี คือมีสุขภาพทางอารมณ์ ความคิด ความรู้สึก และการกระทำที่ดี มีการปรับตัวในสภาวะแวดล้อมได้ดี จากลักษณะของบุคลิกภาพมั่นคงที่กล่าวมานี้จึงทำให้สตรีโสดที่มีบุคลิกภาพนี้สามารถปรับตัวทั้งด้านอารมณ์ ความคิด ความรู้สึก และการกระทำให้เหมาะสมกับสภาพการมีชีวิอยู่เป็นโสดได้ จึงมีความเครียดในการอยู่เป็นโสดน้อยกว่าสตรีโสดที่มีบุคลิกภาพหวั่นไหว ซึ่งมีลักษณะตรงกันข้ามกับบุคลิกภาพมั่นคง คือ มีอารมณ์อ่อนไหวง่าย คิดไม่รอบ ขอบวิตกกังวล แม้ในสภาพแวดล้อมที่รู้ว่าไม่เป็นอันตราย ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ ไอเซนค (Eysenck. 1969 : 228 - 229) ซึ่งพบว่าพวกที่มีบุคลิกภาพหวั่นไหวไม่สามารถทนต่อสภาวะที่มีความเครียดได้มาก เนื่องจากความบกพร่องในการปรับตัวเมื่อต้องเผชิญกับสภาวะเครียด นอกจากนี้ (Eysenck. 1964 : 122) ยังพบอีกว่า มารดาที่ท้องนอกสมรสมีคะแนนบุคลิกภาพแสดงตัว และบุคลิกภาพหวั่นไหวสูงกว่ามารดาที่แต่งงานแล้ว ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ ไอเซนค ตั้งไว้ว่า พวกบุคลิกภาพหวั่นไหวและแสดงตัว มีพฤติกรรมสับสนทางเพศ

แรงสนับสนุนทางสังคม (X7) มีความสัมพันธ์ทางลบกับความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความอ้างว้าง (X5) กล่าวคือ สตรีโสดที่มีแรงสนับสนุนทางสังคมสูงจะมีความเครียดนี้ต่ำ ส่วนสตรีโสดที่มีแรงสนับสนุนทางสังคมต่ำจะมีความเครียดนี้สูง แรงสนับสนุนทางสังคมซึ่งในการวิจัยนี้ หมายถึง การสนับสนุนหรือความช่วยเหลือทั้งทางอารมณ์และวัตถุที่บุคคลได้รับจากครอบครัว เพื่อนฝูง เพื่อนร่วมงานและชุมชนโคยเฉพาะความช่วยเหลือทางอารมณ์จากบุคคลเหล่านี้ จะช่วยลดความรู้สึกอ้างว้างของสตรีโสดได้ เพราะแรงสนับสนุนเหล่านี้ช่วยให้บุคคลรู้สึกไม่ไร้ค่า ลดความรู้สึกที่ว่าไม่มีใครเคยในชีวิต การมีที่ปรึกษาหารือ ทำให้ไม่รู้สึกโดดเดี่ยว ความรู้สึกที่กล่าวมานี้เป็นความรู้สึกของ

ความอ้างว้าง ดังนั้นสตรีโสภที่มีแรงสนับสนุนทางสังคมสูงจึงมีความเครียดในการอยู่เป็นโสด อันเนื่องมาจากความอ้างว้างน้อยลง ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของ รัชสูณี (2518 : 107) ซึ่งศึกษาในสตรีโสภที่ไม่เคยแต่งงานที่มีอายุ 30 มีขึ้นไป และพบว่า ปัจจัยที่มีสัมพันธ์ทางลบกับเกียรติภูมิแห่งตน (Self concept) คือความโดดเดี่ยวทางสังคม และพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับเกียรติภูมิแห่งตนมากที่สุดคือการยอมรับจากเพื่อน รองลงมาได้แก่ การยอมรับจากครอบครัว การยอมรับจากผู้ร่วมงาน และการยอมรับจากคนทั่วไปตามลำดับ

ระดับการศึกษา (X2) มีความสัมพันธ์ทางลบกับความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความต้องการทางเพศ (X7) กล่าวคือ สตรีโสภที่มีการศึกษาสูง จะมีความเครียดนี้ต่ำ ส่วนสตรีโสภที่มีความรู้ต่ำจะมีความเครียดนี้สูง เนื่องจากผู้ที่มีการศึกษาสูงมักจะมองโลกในลักษณะที่กว้าง เพราะการได้รับข้อมูลหรือข่าวสารต่าง ๆ ทำให้ผู้ที่มีการศึกษาสูงมีการใช้เหตุผลในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ เช่น ความเชื่อ ค่านิยม ซึ่งรวมทั้งความรู้ ความเชื่อในเรื่องความต้องการทางเพศ และสามารถลดความกดดันจากความต้องการทางเพศอย่างมีเหตุผล เช่น ใช้วิธีการเล่นกีฬา หรือการออกกำลังกาย การไม่หมกมุ่นฟุ้งซ่านกับเรื่องเพศ เป็นต้น

โอกาสที่จะได้แต่งงาน (X4) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเครียดในการอยู่เป็นโสดในภาพรวม (Y) ความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากค่านิยมทางลบที่สังคมมีต่อสตรีโสภ (Y1) ความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความต้องการพึ่งพาทางอารมณ์จากชาย (Y2) ความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความต้องการมีบุตร (Y4) และความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความอ้างว้าง (Y5) - กล่าวคือ สตรีโสภที่คาดหวังโอกาสที่จะได้แต่งงานไว้นานจะมีความเครียดเหล่านี้สูง ส่วนสตรีโสภที่คาดหวังโอกาสที่จะได้แต่งงานไว้นานจะมีความเครียดเหล่านี้ต่ำ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสตรีโสภที่คาดหวังโอกาสที่จะได้แต่งงานไว้นานนั้นมีความคิดถึงความเป็นไปได้ที่ตนจะต้องอยู่โสดซึ่งนำไปสู่การยอมรับและการเตรียมตัวที่จะต้องอยู่เป็นโสด ในขณะที่ผู้คาดหวังโอกาสที่จะได้แต่งงานไว้นานกำลังมองหาชายที่จะมาเป็นคู่ครองแข่งกัน เวลาที่กำลัง

จะหมดไป การวิจัยเกี่ยวกับสทรีโสดยังมีน้อยมาก จากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ เท่าที่
ผู้วิจัยศึกษามา ยังไม่พบงานวิจัยที่จะนำมาสนับสนุนหรือค้านกับผลการวิจัยในครั้งนี้

บุคลิกภาพแสดงตัว-เก็บตัว (X5) มีความสัมพันธ์ทางบวก
กับความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความเหงา (X3) กล่าวคือ สทรีโสด
ที่มีบุคลิกภาพแสดงตัวจะมีความเครียดที่สูง ส่วนสทรีโสดที่มีบุคลิกภาพเก็บตัวจะมีความเครียด
ที่ต่ำ การที่บุคลิกภาพเก็บตัวเป็นปัจจัยที่ 1 ในการอยู่เป็นโสด กล่าวคือ สทรีโสดที่มีบุคลิกภาพ
ที่โน้มเอียงไปทางเก็บตัว จะมีความเครียดในการอยู่เป็นโสดน้อยลงนั้น อาจเนื่องมาจาก
ลักษณะของบุคลิกภาพนี้ในส่วนที่ชมมองเขาสุทนเอง ชอบอ่านหนังสือและคนเดียวตามลำพัง
และมักมีการเตรียมการไว้ล่วงหน้า (Eysenck, 1977 : 85) การมองเขาสุทนเองนั้น
หมายถึง การประเมินตนเองด้วยความรู้สึกของตนเอง ตรงกันข้ามกับบุคลิกภาพแสดงตัวที่มัก
ประเมินตนเองจากสายตาหรือความรู้สึกของคนรอบข้างซึ่งไม่เป็นผลดีต่อการอยู่เป็นโสด
ในสังคมที่ยังให้ความสำคัญต่อการแต่งงานมีครอบครัว การชอบอ่านหนังสือและคนเดียวเกี่ยว
เป็นผลดีต่อการอยู่เป็นโสด เพราะคนที่ชอบอ่านหนังสือและการคนเดียวจะไม่ค่อยเหงา
หรือเมื่อเหงาขึ้นมาก็หันเข้าหาหนังสือและการคนเดียวที่ตนเองชอบซึ่งผิดกับบุคลิกภาพแสดงตัว
ที่ชอบพาตัวเองออกไปเกี่ยวข้องกับคนอื่น ๆ คือชอบออกสังคม การปะทะสังสรรค์ในสังคม
ที่มักพบแต่ละคนที่เขามีคู่ก็อาจทำให้สทรีโสดรู้สึกว่าเขาเองผิดแปลกไปจากคนอื่น หรือรู้สึกมี
ปมคอยโดยเฉพาะสทรีโสดที่มีใจสมัครใจที่จะอยู่เป็นโสด ผู้ที่มีบุคลิกภาพเก็บตัวจะมีการ
เตรียมไว้ล่วงหน้า ดังนั้นถ้าต้องอยู่เป็นโสดแล้วผู้ที่มีบุคลิกภาพเก็บตัวก็ควรจะคิดวางแผน
สำหรับตนเองในอนาคตไว้ล่วงหน้า ซึ่งทำให้สทรีโสดผู้นั้นมีเป้าหมายในชีวิต

ความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอก (X8) มีความสัมพันธ์
ทางบวกกับ ความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความอ้างว้าง (X5) และ
ความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความต้องการทางเพศ (X7) กล่าวคือ
สทรีโสดที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนจะมีความเครียดในการอยู่เป็นโสดสูง ส่วนสทรี
ที่มีความเชื่ออำนาจภายนอกตนจะมีความเครียดในการอยู่เป็นโสดต่ำ การที่สทรีโสดที่มี

ความเชื่ออำนาจภายนอกที่มีความเครียดในการอยู่เป็นโสดน้อยลงนั้น เนื่องจากบุคคลที่มีความเชื่ออำนาจ ภายนอกนั้นจะเป็นผู้ที่ยอมรับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองได้มากกว่าบุคคลที่เชื่ออำนาจภายในตน ทั้งนี้เพราะผู้ที่มีความเชื่ออำนาจภายนอกมีความเชื่อหรือรับรู้ว่า เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนนั้นอยู่นอกเหนืออำนาจการจักรการของตน แต่เป็นอิทธิพลจากปัจจัยภายนอกที่ตนไม่อาจเข้าไปเกี่ยวข้องได้เลย เช่น โชคลาง เคราะห์กรรม พรหมลิขิต เป็นต้น (Rotter. 1966 : 1) ดังนั้นจึงเป็นไปได้ที่ว่า สตรีโสดที่มีความเชื่ออำนาจภายนอก มีความคิดว่าการที่ตนต้องอยู่เป็นโสด และมีชีวิตที่เหงาและอ้างว้างไร้คู่ นั้น เป็นเพราะพรหมลิขิตคือ เป็นคนที่เกิดมาไม่มีเนื้อคู่ การคิดเช่นนี้ทำให้ไม่เกิดความคับข้องใจ หรือคิดว่าตนเองล้มเหลว หรือเป็นความบกพร่องของตนที่ไม่สามารถมีคู่ครองและยอมรับสภาพที่ต้องอยู่เป็นโสดและความเหงาอ้างว้างอันเนื่องมาจากการอยู่เป็นโสด ผู้วิจัยเชื่อว่าการยอมรับสภาพที่เป็นอยู่จะทำให้บุคคลอยู่ในสภาพนั้นได้ดีกว่า หรือเครียดน้อยกว่าบุคคลที่ไม่ยอมรับสภาพของตน ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของ ฟาเรส ริทชี และเดวิส (Phares, Ritchie and Davis. 1968 : 402 - 405) ซึ่งทำการศึกษากับนักเรียนเตรียมทหารและพบว่าบุคคลที่มีความเชื่ออำนาจภายนอก จะระงับความวิตกกังวลออกไปจากความรู้สึกของตนได้มากกว่าบุคคลที่มีความเชื่ออำนาจภายในตน นอกจากนี้ยังพบว่าบุคคลที่เชื่ออำนาจภายนอกสามารถลดเหตุการณ์ด้านลบได้มากกว่าบุคคลที่เชื่ออำนาจภายในตนและสอดคล้องกับการศึกษาของ สคิบเบ (Skibbe. 1976 : 3628) ซึ่งพบว่าบุคคลที่เชื่ออำนาจภายในตนมีความรับปัดขี่ยต่อความล้มเหลวมากกว่าผู้ที่เชื่ออำนาจภายนอก

3.1.2 เมื่อพิจารณาเฉพาะกลุ่มอายุ 30 - 35 ปี ผลการวิเคราะห์จาก 8 ปัจจัยปรากฏว่ามี 4 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสด ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับความเครียดดังกล่าว ได้แก่ บุคลิกภาพมั่นคง-หวานใจ (x6) และแรงสนับสนุนทางสังคม (x7) ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวก ได้แก่ โอกาสที่จะได้แต่งงาน (x4) และความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอก (x8) ซึ่งจะเห็นได้ว่าปัจจัย

เหล่านี้สอดคล้องกับปัจจัยต่าง ๆ ในกลุ่มที่รวมทุกอายุ ทั้งนี้อาจเนื่องจากกลุ่มอายุ 30 - 35 ปี มีจำนวนถึงร้อยละ 66 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

3.1.3 เมื่อพิจารณาเฉพาะกลุ่มอายุ 36 ปีขึ้นไป ผลการวิเคราะห์ จาก 8 ปัจจัยปรากฏว่ามี 4 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสด ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบ ได้แก่ บุคลิกภาพมันคง-หวั่นไหว (x6) และแรงสนับสนุนทางสังคม (x7) ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวก ได้แก่ บุคลิกภาพแสดงตัว-เก็บตัว (x5) และความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอก (x8) สิ่งที่น่าสนใจในกลุ่มนี้คือ ปัจจัยทางค่านี้อาจที่จะไ้แต่งงาน (x4) ไม่สามารถทำนายความเครียดในการอยู่เป็นโสดทั้งในภาพรวมและในระดับความเครียดย่อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากพหุชาลในกลุ่มอายุ 36 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่ตระหนักดีว่าโอกาสที่จะไ้แต่งงานนั้นมีน้อยมากหรืออาจมีไ้คาดหวังว่าจะไ้แต่งงาน

3.2 ลำดับความสำคัญของความสัมพันธ์ของปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสด จากตาราง 34 จะเห็นไ้ว่า ความเครียดในการอยู่เป็นโสดในภาพรวม (Y) ในทุกกลุ่มอายุมีปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดทั้งกล่าวในอันดับแรกคือ บุคลิกภาพมันคง-หวั่นไหว (x6) และในกลุ่มอายุ 30 - 35 ปี มีปัจจัยที่รองลงมาคือ โอกาสที่จะไ้แต่งงาน (x4) และเมื่อพิจารณาในแต่ละความเครียดย่อย (x1-x7) จะพบว่า ส่วนใหญ่จะมีสองปัจจัยนี้เป็นปัจจัยสำคัญในอันดับแรก และถ้ามีทั้งสองปัจจัยก็จะพบว่า ปัจจัยทางค่านี้อาจบุคลิกภาพมันคง-หวั่นไหว (x6) จะมาเป็นอันดับแรก จึงอาจกล่าวไ้ว่าบุคลิกภาพมันคง-หวั่นไหว เป็นปัจจัยที่สำคัญในการทำนายความเครียดในการอยู่เป็นโสด

นอกจากลำดับความสำคัญของความสัมพันธ์ของปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสดแล้วในตาราง 34 ยังมีสิ่งที่น่าสนใจ 2 ประการคือ

ประการแรก คือ ในกลุ่มอายุ 36 ปีขึ้นไปนั้น อำนาจการพยากรณ์ของปัจจัยต่างมักจะสูงกว่าในกลุ่มอายุ 30 - 35 ปี ทั้งความเครียดในภาพรวมและความเครียดย่อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มอายุ 36 ปีขึ้นไป มีความเป็นผู้ใหญ่มากกว่า จึงมีบุคลิกภาพ ความคิด ความเชื่อ และการดำเนินชีวิตที่อยู่ตัวพร้อมมันคงกว่า ในขณะที่กลุ่มอายุ 30 - 35 ปี ยังอาจมีความสับสนในเรื่องต่าง ๆ อยู่

ประการที่สอง คือ ความเครียดที่มีอำนาจการพยากรณ์ค่อนข้างสูง มี 2 ความเครียดย่อย คือ ความเครียดอันเนื่องมาจากความเหงา (Y3) และความเครียดอันเนื่องมาจากความอ้างว้าง (Y5) โดยเฉพาะในกลุ่มอายุ 36 ปีขึ้นไป ความเครียดทั้งสองนี้มีปัจจัยที่มีอำนาจการพยากรณ์สูงถึงร้อยละ 45.31 และ 26.87 ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ความเหงาและความอ้างว้างเป็นสาเหตุสำคัญของความเครียดในการอยู่เป็นโสด หรืออาจกล่าวได้ว่าความเหงาและความอ้างว้างเป็นข้อเสียที่สำคัญในการอยู่เป็นโสด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ไวส์ (Weiss. 1961 : 161) ซึ่งพบว่า ชายและหญิงที่ไม่เคยแต่งงานมีอัตราส่วนของผู้ที่รู้สึกเหงาสูงกว่ากลุ่มที่แต่งงาน และการศึกษาของ โลเวนสไตน์ (Loewenstein. 1981 : 1127 - 1141) ซึ่งพบว่าความเหงาหรือความโดดเดี่ยวมีความสัมพันธ์ทางลบอย่างสูงกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรีโสด และการศึกษาของ คิมเมอร์แมน (Kimmerman. 1986 : 1295 - 1296) ซึ่งได้สัมภาษณ์สตรีโสดที่ไม่เคยแต่งงานที่มีอายุระหว่าง 25 - 48 ปี พบว่า สตรีเหล่านี้กล่าวถึงข้อเสียของการอยู่เป็นโสดว่า "กลัวเหงา" แม้ว่าทุกคนในขณะนั้นจะยังไม่รู้สึกเหงา

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดในการอยู่เป็นโสดของสตรีในแต่ละกลุ่มอายุนั้นแตกต่างกัน แต่ปัจจัยอันที่แรกของแต่ละกลุ่มอายุเป็นปัจจัยเดียวกัน คือ บุคลิกภาพมั่นคง-หวั่นไหว โดยที่สตรีที่มีบุคลิกภาพโน้มเอียงไปทางมั่นคงจะมีความเครียดในการอยู่เป็นโสดน้อยลง แต่สตรีที่มีบุคลิกภาพโน้มเอียงไปทางหวั่นไหวจะมีความเครียดในการอยู่เป็นโสดสูงขึ้น ผลการวิจัยนี้อาจสรุปได้ว่าบุคลิกภาพมั่นคง-หวั่นไหว เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการทำนายความเครียดในการอยู่เป็นโสดของสตรีทุกวัย ทั้งนี้ในการตัดสินใจอยู่เป็นโสดจึงควรคำนึงถึงปัจจัยนี้เป็นพื้นฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรตระหนักว่าบุคลิกภาพนั้นมีลักษณะคงที่เปลี่ยนแปลงได้ยาก ทั้งนี้สตรีโสดทุกคนจึงควรที่จะทราบว่า

ตนเองมีบุคลิกภาพแบบใดเสียก่อนที่จะตัดสินใจอยู่เป็นโสด ถ้าพบว่าตนเองมีบุคลิกภาพวันไหน
ก็ไม่ควรตัดสินใจอยู่เป็นโสด ถ้ามีทางเลือก หรือมีโอกาที่จะไต่เต่งงาน

สำหรับสตรีโสดในกลุ่มอายุ 30 - 31 ปี นอกจากปัจจัยเกี่ยวกับบุคลิกภาพมั่นคง-
วันไหนแล้ว ยังมีอีกปัจจัยหนึ่งที่ควรคำนึงถึงคือ โอกาสที่จะไต่เต่งงาน โดยที่สตรีโสด
ที่คาดหวังที่จะไต่เต่งงานไว้นั้นจะมีความเครียดในการอยู่เป็นโสดสูงขึ้น แต่ถ้าคาดหวัง
ที่จะไต่เต่งงานไว้นั้นจะมีความเครียดในการอยู่เป็นโสดน้อยลง สตรีโสดที่คาดหวังโอกาส
ที่จะไต่เต่งงานไว้นั้นอาจไต่ประเินแล้วพบว่าตนเองมีคุณสมบัติเพียงพอที่จะหาชายมาเป็น
คู่ได้ แต่อาจจะผิดหวังเพราะปัจจัยอื่นไม่อำนวย เช่น ไม่มีโอกาสพบผู้ชายบ่อย ๆ ขนบธรรมเนียม
ที่ไม่เปิดโอกาสให้มีอิสระในการคบผู้ชายเป็นต้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้มีไต่มาจากตัวสตรีเอง
แต่เป็นปัญหาสังคม และปัญหาเหล่านี้ก็มีผลกับสตรีที่ถูกขมขื่นมาแบบอนุรักษ์นิยม ดังนั้นผู้ปกครอง
ควรปลูกฝังทัศนคติที่ดีในการคบผู้ชาย เปิดโอกาสให้ออกสังคมเมื่อถึงวัยที่เหมาะสม ส่งเสริม
ให้สตรีเริ่มพิจารณาหรือมองหาชายที่เหมาะสมจะมาเป็นคู่ชีวิต ตลอดจนยอมรับถึงการพิจารณา
คนที่ไต่จะมาเป็นผู้ปกครองครัว

ส่วนสตรีโสดในกลุ่มอายุ 36 ปีขึ้นไป นอกจากบุคลิกภาพมั่นคง-วันไหนแล้ว
ยังมีอีกปัจจัยหนึ่งที่ควรคำนึงถึง คือ บุคลิกภาพแสดงตัว-เก็บตัว ซึ่งจากการศึกษาพบว่า
เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความเหงา
โดยที่สตรีโสดที่มีบุคลิกภาพโน้มเอียงไปทางแสดงตัวจะมีความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่อง
มาจากความเหงาสูงขึ้น แต่ถ้ามีบุคลิกภาพโน้มเอียงไปทางเก็บตัวจะมีความเครียดทั้งกล่าว
น้อยลง ตามที่ไต่กล่าวมาแล้วว่าความเหงาเป็นปัญหาสำคัญของการอยู่เป็นโสดและบุคลิกภาพ
เป็นลักษณะที่ไต่ที่เปลี่ยนแปลงไต่ยาก ดังนั้นปัจจัยเกี่ยวกับบุคลิกภาพแสดงตัว-เก็บตัว
จึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ควรคำนึงถึงในการตัดสินใจอยู่เป็นโสด

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดในการอยู่เป็นโสดของสตรีในครั้งไต่ ยังมี
ประเด็นที่น่าสนใจและควรจะมีการศึกษาค้นคว้าต่อไป คือ

1. จากการศึกษาในครั้งที่ผ่านมา บุคลิกภาพมั่นคง-หวั่นไหว เป็นปัจจัยที่สำคัญในการทำนายความเครียดในการอยู่เป็นโสด และบุคลิกภาพแสดงตัว-เก็บตัว ก็เป็นปัจจัยที่สำคัญในการทำนายความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความเหงา ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญในการอยู่เป็นโสด ดังนั้นจึงน่าจะทำการศึกษามุขลักษณะทั้งสองนี้กับความเครียดในการอยู่เป็นโสด โดยรวมทั้งสองบุคลิกภาพซึ่งอยู่คนละมิติเข้าด้วยกันกลายเป็น 4 บุคลิกภาพ คือ บุคลิกภาพมั่นคง-แสดงตัว บุคลิกภาพมั่นคง-เก็บตัว บุคลิกภาพหวั่นไหว-แสดงตัว และ บุคลิกภาพหวั่นไหว-เก็บตัว เพื่อศึกษาว่าบุคลิกภาพทั้งสี่นี้มีความสัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่เป็นโสดแตกต่างกันอย่างไร

2. ศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจมีผลต่อความเครียดในการอยู่เป็นโสด ได้แก่

2.1 หัสนคติที่มีต่อบิดา : การศึกษาทัศนคติต่อบิดาอาจสะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติที่ผู้ชายทั่วไป ซึ่งอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างอยู่เป็นโสดด้วยความสมัครใจหรือไม่อย่างไร ผลจากความสมัครใจ หรือไม่สมัครใจ อาจมีผลกระทบต่อความเครียดในการอยู่เป็นโสด

2.2 Identity ตามทฤษฎีของอีริคสัน : เพื่อศึกษาเปรียบเทียบว่าสตรีโสดที่มีการพัฒนาการตามขั้นตอนการพัฒนาการตามทฤษฎีของอีริคสัน จนถึงขั้น Identity โดยสมบูรณ์กลุ่มหนึ่ง กับกลุ่มสตรีโสดที่มีการหยุดยั้งการพัฒนาการ (Fixation) ที่ระยะต่าง ๆ ว่ามีความเครียดในการอยู่เป็นโสดแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

2.3 Identity ตามหลักปฏิสัมพันธ์โดยใช้ความสัมพันธ์ที่มีต่อมารดา : เพื่อศึกษาการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อมารดาเกี่ยวกับประสบการณ์ในการเป็นภรรยาและแม่ ทั้งนี้เนื่องจากการมีประสบการณ์ที่ดีและไม่ดี เช่น การเห็นมารดาต้องทุกข์ยากลำบากในการเป็นภรรยาและแม่กับการเห็นมารดาที่มีความสุขมีความสบายในการเป็นภรรยาและแม่ ประสบการณ์เหล่านี้ย่อมมีผลต่อการปฏิเสธและการยอมรับบทบาทการเป็นภรรยาและแม่ ดังนั้น จึงน่าจะศึกษาว่า สตรีโสดที่รับรู้บทบาทของมารดาที่แตกต่างกันจะมีความเครียดในการอยู่เป็นโสดแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

3. การวิจัยครั้งนี้ศึกษากับข้าราชการพยาบาล จึงควรจะใช้กลุ่มตัวอย่างอื่นที่มีพื้นฐานทางสังคม หรืออาชีพต่างกัน

מחזורי

บรรณานุกรม

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. สังคมไทย 2530.

กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2531.

คณาจารย์วิทยาลัยพยาบาล. การพยาบาลจิตเวช. กรุงเทพฯ : กองงานวิทยาลัยพยาบาล

กระทรวงสาธารณสุข, 2525.

จินตนา เพชรานนท์ และอภิชาติ จำรัสฤทธิ์รงค์. รายงานเชิงวิเคราะห์ฉบับที่ 5

ภาวะสมรส สามีในประชากรและเคหะ พ.ศ. 2523. กรุงเทพฯ :

สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2523.

จุฑามาศ บุชนารถ. การมีเพศสัมพันธ์และการคุมกำเนิดของกลุ่มนักเรียนวัยรุ่นกับ

มัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญในจังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ วท.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2531. อักสาเนา.

ชัชสุนัย ศุภีวรรณ. ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองของสตรีโสเภณี : ศึกษากรณีสตรีที่ไม่เคย

แต่งงาน และมีอายุ 30 ปี ขึ้น. วิทยานิพนธ์ สส.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528.

ชูศรี วงศ์รักษา. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ :

ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

ทัศนีย์ โฉมทิ. การเปลี่ยนแปลงทัศนคติอันเป็นผลของการสื่อสารที่ทำให้เกิดความกลัว

และความเชื่ออำนาจในตน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518. อักสาเนา.

12345678
เทพวัลย์ สุชาติ. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดของนักสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์.

วิทยานิพนธ์ สส.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2530. อักสาเนา.

นิภา ศรีโคโรจน์. หลักการวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ศึกษาพร, 2527.

✓ นิยพรพร วรรณศิริ. "ครอบครัวเดี่ยวในสังคมไทย," จดหมายข่าวสังคมศาสตร์.

15(1) : 7 - 12 พฤศจิกายน 2525.

ประทุมพร วัชรเสถียร และคนอื่น ๆ. ร่างค้นฉบับเรื่องสตรีไทย. กรุงเทพฯ :

โครงการศึกษาและจัดพิมพ์เรื่องสตรีไทยสภาสตรีแห่งชาติ, 2518. อักสำเนา.

พยอม อิงคตานุวัฒน์. ศัพท์จิตเวช. กรุงเทพฯ : ไทศาลศิลป์การพิมพ์, 2525.

พรทิพย์ เกตุรานนท์. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเครียดของพยาบาลในโรงพยาบาลทั่วไป
ของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยมหิดล, 2527.

ภัตสร ลิมานนท์. รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาทัศนคติ และค่านิยมของสตรีไทยเกี่ยวกับการ
การสมรส. กรุงเทพฯ : สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

มนัสวี (นามแฝง). "หญิงยุคใหม่กับการแต่งงาน," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์, 33(7) :
51 ; สิงหาคม 2529.

"เมื่อสาวไทยครองโสดมากขึ้น," ใน สตรีปริทัศน์, 8(4) : 12 - 14 ; เมษายน 2528.
ระวีวรรณ วุฒิประสิทธิ์. ความรู้ เจตคติ และประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องเพศของนักเรียน
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ สส.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2526.

ริสเขียนอพ, เพนเนโลป. แคร์ผู้ชายทำไม. แปลจาก Why Do I Think I Am

Nothing Without A Man โดย ชลธิชา จินตกุล. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
จึงใจ, 2529.

รำไพ ภาณุมาศ. หลักการปฏิบัติเมื่อสู้อยู่สาวและดำหั้นเป็นหญิง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
แพร่พิทยา, 2524.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศึกษาพร,
2528.

ศิริอนันท์ จุฑะเทมย์. ความเครียดของอาจารย์พยาบาลที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาพยาบาล
ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2523. อักสำเนา.

ศุภชัย ยาวะประภาส. "ความเครียดของนักบริหาร : มัธยหาและทางออก," วารสาร
สังคมศาสตร์, 9(1) : 65 - 71 ; มิถุนายน 2525.

สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานลักษณะประชากรจากการสำรวจจากการเปลี่ยนแปลง
ของประชากร พ.ศ. 2527. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2529.

สมทรง สุวรรณเลิศ และคนอื่น ๆ. "การศึกษาเรื่องการทดสอบ The Handley
Personality Inventory ในนักเรียนระดับมัธยมศึกษาและมหาวิทยาลัย,"
วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย. 14(1) : 17 - 29 ; มกราคม -
ธันวาคม 2512.

สมศรี เชื้อนิธิ. สนทนากับผู้ป่วยจิตเวช. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, 2521.

สำลี ทองชีว. แก๊งฉกฉวย. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

✓ สาวโสคยุค' 27 (นามแฝง). "ความรู้สึกของสาวโสค," สตรีทัศน์. 2(1): 43 - 45 ;

✓ _____. "อยู่โสคอย่างมีความสุข," สตรีทัศน์. 2(2) : 45 - 47 ; พฤษภาคม -
กรกฎาคม 2527.ช.

สายฤดี (นามแฝง). "ชีวิตสมรสเป็นชีวิตที่ทุกคนปรารถนาจริงหรือ," ประชากรและการพัฒนา.
5(5) : 2, 6 ; มิถุนายน - กรกฎาคม 2528.

สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม. จิตวิทยาเพื่อความสุขในการดำรงชีวิต.
กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2524.

อัมพร โอกระกุล และคนอื่น ๆ. "ปัญหาสุขภาพจิตในเขตเมือง," รายงานวิจัย.
กรุงเทพฯ : คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2525.

อุทุมพร จามรมาน. การปรับตัวอย่างทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โครงการตำราวิทยาศาสตร์
อุตสาหกรรม, 2530.

Anderson, Carl R. "Locus of Control, Coping behaviors and Performance
in a Stress Setting : A Longitudinal Study," Journal of Applied
Psychology. 62(4) : 446 - 451; 1977.

Bartos, Rena. The Moving Target. New York : The Free Press, 1982.

Bee Helen L. and Sandra K. Mitchele. The Developing Person. New York :
Happer & Row Publisher, 1984.

Bell, Robert R. Marriage and Family Interaction. Illinois : The Dorsey
Co., 1975.

- Brown and Harris. "Stress and Social Support," Journal of Health and Social Behavior. 24 : 149 - 150 ; June, 1981.
- Cavan, J.B. "Employment Crisis of Common Man," Marriage and Family Living 21 : 136 - 146 ; 1959.
- Combele, A. "The American Way of Mating," Psychology today. 9 : 37 - 43 ; September, 1975.
- ✓ Doudna, Christine, and Fern McBride. "Where Are the Men for Women at the Top?," in Single Life Unmarried Adults in Social Context. edited by Peter J. Stien p. 21 - 23. New York : St. Martin's Press Inc., 1981.
- Engel, George L. Psychological Development in Health and Disease. Philadelphia : W.B. Saunder Co., 1962.
- Eysenck, H.J. The Manual of The Maudsley Personality Inventory. London: University of London Press, 1959.
- _____. Fact and Fiction in Psychology. Great Britain : C.Nichollas & Company, Ltd., 1977.
- _____. Crime and Personslity. Boston : Houghron Mifflin, 1964.
- Eysenck, H.J. and S.B.G. Eusenck. The structure and Measurement of Personality. London : Routledge & Kegan Paul, 1969.
- Farmer, Richard E. and others. Stress Management for Human Services. Michigan : Stage Publication Inc., 1984.
- Fishbein, Morris. The New Illustrated Medical and Health Enclylopedia. Vol.4 New York : H.S. Stuttman Co., 1975.
- ✓ Forisha, Lusk Barbara. Sex Roles and Personal Awareness. New Jersey : Silver Buedett Company, 1978.
- Garland, LaRetta M. and Carol T. Bush. Coping Behavior and Nursing. Verginia : Publishing Co., 1982.
- Gigy, Lynn L. "Self-Concept of Single Woman," Psychology of Women Quarterly. 5(2) : 321 - 340, 1980.
- Hamilton, Vernon and David M. Warburton. Human Stress and Cognition. New York : John Wiley & Sons Ltd., 1977.
- ✓ Hamm, Kathy Diane. "The Child Rearing Decision for Single Adult Women," Dissertation Abstracts. 47/06A : 2332, 1986.

- Hilgard, Ernest R. ✓ Introduction to Psychology. New York : Harcouce
Prace C., 1977.
- House, James S. and others. "Occupational Stress and Health among
Factory Workers," Journal of Health and Social Behavior.
20 : 139 - 159 ; June, 1974.
- Kerlinger, Fred N. Foundation of Behavioral Research. 2d. ed.
New York : Holt, Rinehart and Winston, 1964.
- Kimmelman, Marilyn Irene. "The Adult Year in the Life Cycle of Never
Married Professional Woman," Dissertation Abstracts. 47(03)B :
1295 - 1296; September, 1986.
- LaRocco, James M. and others. "Social Support, Occupational Stress,
and Health," Journal of Health and Social Behavior. 21 : 202 - 217;
September, 1980.
- Lazarus, Richard S. Stress and Coping. New York : Columbia University
Press, 1977.
- Lin, Nam and others. "Social Support : Stressful Life Events and Illness,"
Journal of Health and Social Behavior. 108 - 119; June, 1979.
- Lloyd, Barbara. Exploring Sex Differences. London : Academic Press,
Inc., 1976.
- ✓ Loewenstein, Sophie F. and others. "A Study of Satisfactions and Stresses
of Single Woman in Midlife," Sex Roles. 7(11) : 1127 - 1141;
November, 1981.
- McGrath, Joseph E. Social and Psychological Factors in Stress.
Illinois : Rinehart and Winstor Inc., 1970.
- Nadito M.P. and others. Denial, Anxiety, Locus of Control and the
Discrepancy Between Aspirations and Achievement as Components of
Depression," Journal of Abnormal Psychology. 84 : 1975.
- Nie, Norman H. SPSS : Statistical Package for the Social Sciences.
2ed. New York : McGraw-Hill, 1975.
- Pearlin, Leonard I. and Joyce S. Johnson. "Marital Status, Life-strains,
and Depression," Single Life Unmarried Adults in Social Context.
edited by Peter J. Stien. p. 165 - 177. New York : St. Martin's
Press Inc., 1981.
- Phares, E.J. D.E. Ritchie and W.L. Davis. "Internal-External Control
and Reaction to Treat," Journal of Personality and Social Psychology.
10 : 402 - 405; 1968.

- Pillsuk, M. and C. Froland. "Kinship; Social Networks, Social Support and Health," Journal of Social Science Medicine. 273 - 280, 1978.
- Ray, Colette. "The Surgical Patient : psychological Stress and Coping Response," in Social Psychology and Behavioral Medicine. edited by J. Richard Eiser. New York : John Wiley & Son, 1982.
- Riccio, Robert Kewin. "Relationship Between Marital Status and Anxiety and Depression," Dissertation Abstracts. 45/12B p. 3959. 1979.
- Rotter, J.B. "Generalized Expectancies for Internal Versus External Control of Reinforcement," Psychological Monographs : General and Applied. 80(1) : 2, 1966.
- Sauber, S.R. "Locus of Control and Task Catagorization : Study Using the Perceptual Defense Mechanism," Journal of Social Psychology. 62 : 356 - 363, 1971.
- Schroeder, P.S. and J.F. Miller. Coping with Chronic Illness Overcoming Powerlessness. Philadelphia : F.A. Davis Co., 1983.
- Schur, Edwin M. Labeling Woman Deviant. New York : Random House, 1984.
- Scully, Rosemarie. "Stress in The Nurse," American Journal of Nurse. 916 - 918; May, 1980.
- Selye, Hans. The Stress of Life. New York : McGraw-Hill Book, 1965.
- Skibb, Arthur Maron. "The Effect of Failure Upon Subsequent Behavior of Internal and External Personality Type," Dissertation Abstracts Internation. 36(7) : 3628 ; January, 1976.
- Somers, Anne R. "Marital Status, Health, and the Use of Health Services," in Single Life Unmarried Adults in Social Context. edited by Peter J. Stein. p. 178 - 190. New York : St.Martin's Press, Inc., 1981.
- Stell, Robert G.D. and James H. Torie. Principle and Procedures of Statistics. New York : McGraw-Hill Book Co., 1960.
- Stein, Peter J. Single Life Unmarried Adults in Social Context. New York : St. Martin's Press, Inc., 1981.
- Veroff, J. and S. Feld. Marriage and Work in America : A Study of Motive and Roles. New York : Van Nostrand Reinbold, 1970.
- Weiss, Robert S. "The Study of Loneliness," in Single Life Unmarried Adults in Social Context. edited by Peter J. Stein, New York : St, Martin's Press, Inc., 1981.

การคำนวณ

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

แบบสอบถามตอนที่ 1

แบบสอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะของประชากร

ตอนที่ 1

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () เพียง 1 คำตอบ

และกรุณาคอบคำถามทุกข้อ

1. ขณะนี้ท่านมีอายุอยู่ในช่วงใด
 - () 1. 30 - 35
 - () 2. 36 - 40
 - () 3. 41 - 45
 - () 4. 46 - 50
 - () 5. 51 ปีขึ้นไป
2. ระดับการศึกษาของท่าน
 - () 1. สูงกว่าปริญญาตรี
 - () 2. ปริญญาตรี
 - () 3. ต่ำกว่าปริญญาตรี
3. ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบันของท่าน
 - () 1. ผู้บริหารภาพพยาบาล (หัวหน้า ผู้ช่วยหัวหน้า ผู้ตรวจการ หัวหน้าแผนก
ผู้อำนวยการเฉพาะทาง และหัวหน้าหอผู้ป่วย)
 - () 2. พยาบาลประจำการ
4. สถานภาพการสมรส
 - () 1. โสด
 - () 2. แต่งงาน (หรือมีคู่ชีวิต)
 - () 3. หม้าย
 - () 4. หย่าร้าง
5. สำหรับท่านที่ยังเป็นโสด ท่านคิดว่าโอกาสที่ท่านจะได้แต่งงานมีประมาณ.....%

แบบสอบถามตอนที่ 2

แบบทดสอบบุคลิกภาพ MPI

ตอนที่ 2

คำชี้แจง ต่อไปนี้ คือคำถามเกี่ยวกับความเป็นไป ความรู้สึกและการกระทำของท่าน แต่ละคำถาม มีช่องว่างสำหรับให้ท่านตอบว่า "ใช่" "ไม่แน่ใจ" หรือ "ไม่ใช่"

พยายามตอบตามความเป็นจริงเท่าที่ท่านเคยทำ หรือ รู้สึกว่า "ใช่" หรือ "ไม่ใช่" ขอให้ท่านตอบว่า "ไม่แน่ใจ" ให้น้อยที่สุดคือในกรณีที่ท่านไม่แน่ใจจริง ๆ เท่านั้น

โปรดตอบให้เร็ว อย่าใช้เวลาตอบคำถามนานเกินไปในแต่ละข้อ เพื่อให้ท่านตอบในสิ่งที่ท่านคิดได้เป็นครั้งแรก เมื่ออ่านประกอบ

โปรดทำทุกข้อ

ข้อความ	ใช่	?	ไม่ใช่
1. ท่านรู้สึกเป็นสุขที่สุดที่ได้รวมใจในการทำงานที่ต้องใช้ความเร็ว			
2. บางครั้งท่านรู้สึกเป็นสุขบ้างครั้งเศร้าโดยไม่มีเหตุผล			
3. ท่านมักใจลอยในเวลาที่ท่านต้องทํางาน			
4. ในการคบเพื่อนใหม่ท่านมักเป็นฝ่ายทำควาจริงกับเขาก่อน			
5. ท่านมักจะทำอะไรด้วยความรวดเร็วและเชื่อมั่นในการกระทำของท่าน			
6. น้อยที่เคียวที่ท่านคิดถึงเรื่องหนึ่งไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ท่านกำลังทำอยู่			
7. บางครั้งท่านมีความกระตือรือร้นอย่างมาก บางครั้งก็เฉื่อยชา			

ข้อความ	ใช่	?	ไม่ใช่
25. ท่านเป็นคนใจน้อย.....			
26. ท่านชอบงานสังคม.....			
27. ท่านมีความเห็นว่าตัวท่านเป็นคนมีอารมณ์ถึงเครียด.....			
28. ท่านมักชอบเป็นผู้นำของกลุ่ม.....			
29. ท่านเคยรู้สึกหงอยเหงาเปล่าเปลี่ยวบ่อย ๆ.....			
30. ท่านรู้สึกกระสากอายเมื่ออยู่ต่อหน้าเพศตรงข้าม.....			
31. ท่านชอบฝันกลางวัน.....			
32. ท่านมักนึกถึงอดีตเมื่อถูกวิจารณ์.....			
33. ท่านมักจะใช้เวลามากในการคิดคำนึงถึงความสำเร็จที่ชื่นชม.....			
34. ท่านมีความเห็นว่าตัวท่านเป็นคนทำอะไรตามสบาย.....			
35. ท่านรู้สึกหนักหน่วงและเบื่อหน่ายโดยไม่มีเหตุผลบ่อย ๆ.....			
36. เมื่ออยู่ในกลุ่มที่มีการพบปะสังสรรค์ท่านมักเป็นฝ่ายเงียบเฉย.....			
37. หลังจากเหตุการณ์ร้ายแรงผ่านพ้นไปแล้ว ท่านมักคิดว่า ท่านควรจะทำอย่างใดอย่างหนึ่งลงไปในเวลานั้น แต่ท่านไม่ได้ทำอย่างใด.....			
38. ท่านสามารถจะสนุกสนานได้เต็มที่ในงานรื่นเริง.....			
39. ท่านมักคิดมากจนนอนไม่หลับ.....			
40. ท่านชอบทำงานที่ต้องใช้ความตั้งใจอย่างเต็มที่.....			
41. ท่านเคยรู้สึกว่าคุณค่าของตัวเองที่เกื้อหนุนความคิดสร้างสรรค์นั้นน้อย.....			
42. ท่านมักทำงานอย่างไม่ใคร่เอาจริงเอาจังนัก.....			
43. ท่านมักเป็นคนใจน้อยไม่ว่าเรื่องอะไร.....			

ข้อความ	ใช่	?	ไม่ใช่
8. ท่านมีความเห็นว่าตัวท่านเป็นคนกระฉับกระเฉงกระปรี้กระเปร่า.....			
9. ท่านจะรู้สึกไม่มีความสุขเลย ถ้าไม่ได้พบปะติดต่อกับคนอื่นหรือเข้าสังคมบ่อย ๆ.....			
10. ท่านมักอารมณ์เสียเสมอ.....			
11. ท่านมักมีอาการเปลี่ยนแปลงโดยไม่มีเหตุผลบ่อย ๆ.....			
12. ท่านเป็นคนขอมองมือท่านมากกว่าเพียงแต่คิดไว้ว่าจะทำ.....			
13. ท่านมักชอบคิดฝันในสิ่งเป็นไปไม่ได้เสมอ.....			
14. เมื่อไปงานสังคมท่านมักไม่มีใครแสดงตัว.....			
15. ท่านมักชอบคิดคำนึงถึงอดีต.....			
16. ท่านรู้สึกลำบากที่จะปล่อยใจให้สนุกสนานเต็มที่ แม้จะอยู่ตามกลางงานรื่นเริง.....			
17. ท่านเคยรู้สึกไม่สบายใจโดยไม่มีเหตุผล.....			
18. ท่านเป็นคนที่มีความรู้สึกนึกชอบชั่วดีมากเกินไป.....			
19. บ่อยทีเกี่ยวข้องกับท่านมักตัดสินใจช้าไป.....			
20. ท่านเป็นคนชอบหาความรู้จากคนอื่น ๆ.....			
21. ท่านมักนอนไม่หลับบ่อย ๆ เมื่อมีความวิตกกังวล.....			
22. ท่านเป็นคนพิถีพิถันในการคบเพื่อน.....			
23. ท่านรู้สึกไม่สบายใจเมื่อได้ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่ไม่ถูกต้อง.....			
24. เวลาที่ท่านจะทำงานอะไรก็ตาม ท่านมักคิดว่า เป็นเรื่องคอยตามตาตามเสมอ.....			

ข้อความ	ใช่	?	ไม่เช่น
44. คนอื่น ๆ มีความเห็นว่าท่านเป็นคนกระฉับกระเฉงราเริง.....			
45. ท่านมีอาการมึนงงบ่อย ๆ			
46. ท่านมีความเห็นว่าตัวท่านเป็นคนขงทุก.....			
47. ท่านเคยรู้สึกกระวนกระวายจนนั่งไม่คัก.....			
48. ท่านมักชอบเล่นไม้อือกับคนอื่น.....			

แบบสอบถามตอนที่ 3

แบบสอบถามแรงสนับสนุนทางสังคม

ตอนที่ 3

คำชี้แจง ในช่วงเวลาที่ผ่านมาในชีวิตของท่าน ท่านได้รับการปฏิบัติตามข้อความต่าง ๆ จากผู้บังคับบัญชา จากผู้ร่วมงาน/เพื่อนฝูง และจากพ่อแม่พี่น้องมากน้อยเพียงใด ให้กาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ของใจของหนึ่งเพียงช่องเดียว กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
<u>จากผู้บังคับบัญชารับทราบ</u>					
1. ให้ความสนิทสนมเป็นกันเองกับท่านทั้งในและนอกเวลาปฏิบัติงาน					
2. ร่วมพบปะพูดคุยหรือพบปะสังสรรค์กับท่าน					
3. ยอมรับฟังความคิดเห็นของท่านเมื่อท่านแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ					
4. ให้ความสนใจท่านเมื่อท่านต้องการทำสิ่งต่าง ๆ					
5. สนใจและเอาใจใส่ในความเป็นอยู่ของท่าน					
6. ให้อภัยท่านเมื่อท่านทำสิ่งผิดผิดพลาด ไม่กระทำความผิด					
7. เปิดโอกาสให้ท่านเข้าพบและปรึกษาหารืออย่างสะดวก					
8. คอยให้คำแนะนำปรึกษาและช่วยเหลือในการปฏิบัติงานของท่าน					
9. ช่วยให้คุณเข้าใจว่าทำไมท่านจึงไม่สามารถทำบางสิ่งบางอย่างได้ก็					

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
10. มักจะคอยแนะนำสิ่งที่ท่านกำลังทำอยู่ว่าดีหรือไม่ดีอย่างไร					
<u>จากผู้ร่วมงานหรือเพื่อนฝูง</u>					
11. ร่วมพบปะพูดคุยหรือร่วมพบปะสังสรรค์กับท่าน					
12. ให้ความร่วมมือหรือช่วยเหลือในเรื่องอื่น ๆ นอกเหนือจากการปฏิบัติงาน					
13. ให้ความสนใจท่านเมื่อท่านต้องการทำสิ่งต่าง ๆ					
14. สนใจและเอาใจใส่ความเป็นอยู่ของท่าน					
15. ให้อภัยท่านเมื่อท่านทำผิดพลาด ไม่กระหน่ำซ้ำเติม					
16. ช่วยเหลือแนะนำให้ท่านสามารถเผชิญสถานการณ์ ที่เลวร้ายต่าง ๆ ได้					
17. ช่วยให้ท่านเข้าใจว่าทำไมท่านจึงไม่สามารถทำงาน บางสิ่งบางอย่างได้ก็					
18. พร้อมเสมอที่จะพูดคุยกับท่านให้เข้าใจในเหตุการณ์ ยุ่งยากที่ท่านกำลังเผชิญอยู่ได้อย่างชัดเจนและ ง่ายดาย					
19. สามารถช่วยเหลือท่านได้เมื่อท่านมีความเดือดร้อน ทางการเงิน					
20. ให้ท่านยืมหรือให้สิ่งของบางอย่างแก่ท่าน เมื่อท่าน มีความจำเป็น					

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
<u>จากพ่อแม่หรือพี่น้อง</u>					
21. ให้กำลังใจท่านเมื่อท่านต้องการทำสิ่งต่าง ๆ					
22. สนใจและเอาใจใส่ความเป็นอยู่ของท่าน					
23. ให้อภัยท่านเมื่อท่านทำผิดพลาด ไม่กระหน่ำซ้ำเติม					
24. แนะนำให้ท่านได้ตั้งเป้าหมายในชีวิต					
25. ให้คำแนะนำช่วยเหลือให้ท่านสามารถเผชิญสถานการณ์ ที่เลวร้ายต่าง ๆ ได้					
26. ช่วยให้ท่านเข้าใจว่าทำไมท่านจึงไม่สามารถ ทำงานบางสิ่งบางอย่างได้ก็					
27. พร้อมเสมอที่จะอยู่กับท่านให้เข้าใจในเหตุการณ์ ยุ่งยากที่ท่านกำลังเผชิญอยู่ได้อย่างชัดเจนและง่ายดาย					
28. แนะนำสิ่งที่ท่านกำลังหาอยู่ว่าดีหรือไม่อย่างไร					
29. สามารถช่วยเหลือท่านได้เมื่อท่านมีความเดือดร้อน ทางการเงิน					
30. ให้ท่านยึดหรือในสิ่งของบางอย่างแก่ท่านเมื่อท่าน มีความจำเป็น					
31. คุณสละตัวสละตัว คุณไม่ บาน เรือนของท่านเวลาที่ท่าน ไม่อยู่บ้าน					
32. ไปเที่ยวพักผ่อนสุดสัปดาห์ด้วยกัน					
33. ร่วมเลี้ยงสังสรรค์ในวาระพิเศษ เช่น วันเกิด ปีใหม่ ครบจุล					

แบบสอบถามข้อที่ 4

แบบสอบถามความเชื่ออ่านภายใน-ภายนอกคน

ตอนที่ 4

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้มีทั้งหมด 29 ข้อ แต่ละข้อมี 2 ประโยค คือ ก. และ ข. ให้อ่านทีละข้อ แล้วตัดสินใจว่าท่านเห็นด้วยกับประโยคใดมากกว่า ให้ขีด (✓) หน้าประโยคที่ท่านเห็นด้วยเท่านั้น โปรดทำให้ครบทุกข้อ

1. () ก. การที่เด็ก ๆ ก่อเรื่องเคียดแค้นเป็นเพราะมีความรักแค้นงวมนมากเกินไป
() ข. พฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็ก ๆ ส่วนมากเกิดจากการที่บิดามารดาตามใจมากเกินไป
2. () ก. เรื่องเศร้าหลายเรื่องในชีวิตเกิดขึ้น เพราะเคราะห์กรรมของบุคคลแต่ละคน
ข. เรื่องร้ายแรงที่เกิดขึ้นกับบุคคล เป็นผลของข้อผิดพลาดที่บุคคลนั้นทำเอง
3. () ก. เหตุผลหนึ่งที่ทำให้เกิดสงครามก็คือ การที่ประชาชนไม่สนใจการเมืองเท่าที่ควร
() ข. สงครามจะมีอยู่เรื่อย ๆ ไป ไม่ว่าใครจะพยายามป้องกันสักเพียงใดก็ตาม
4. () ก. บุคคลควรจะได้รับ การเคารพในสิทธิซึ่งควรจะได้รับ
() ข. เป็นที่น่าเสียดายที่คุณค่าของบุคคลมักไม่เป็นที่ประจักษ์แก่บุคคลอื่น แม้ว่าเขาจะพยายามสักเพียงใดก็ตาม
5. () ก. ความคิดที่ว่าครูอาจารย์ไม่ยุติธรรมต่อนักเรียนนั้นไม่เป็นความจริง
() ข. นักเรียนส่วนมากไม่เลบคำนึงว่าจะแสนสุขของตนจะต้องอยู่ภายใต้อิทธิพลของความบังเอิญต่าง ๆ
6. () ก. การที่บุคคลจะเป็นหัวหน้าที่มีประสิทธิภาพได้ จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับโอกาส
ข. การที่บุคคลมีความสามารถแต่ไม่ได้เป็นผู้นำ เป็นผลมาจากการไม่รู้จักใช้โอกาสที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์

7. () ก. ไม่ว่าท่านจะพยายามสักเท่าใด ก็ยังมีคนบางคนไม่ชอบท่านอยู่
 ข. บุคคลที่ทำงานให้เป็นที่พอใจของคนอื่นไม่ได้นั้น เป็นผู้ที่ไม่เข้าใจวิธีการที่จะเข้ากับคนอื่น ๆ
8. () ก. กรรมอันมีบทบาทสำคัญที่สุดในการบั่นลักษณะนิสัยของบุคคล
 () ข. ประสบการณ์ทาง ๆ ในชีวิตช่วยให้บุคคลเป็นอย่างที่เขาเป็น
9. () ก. ท่านมักจะพบว่าอะไรที่กำลังจะเกิดขึ้นก็ต้องเกิดขึ้นเสมอซัดขวางไม่ได้
 () ข. การปล่อยให้ เป็น เรื่องของโชคชะตาไม่เป็นผลดีสำหรับท่านเท่ากับการที่ท่านตัดสินใจกระทำการให้เกิดขาดลงไปเลย
10. () ก. ไม่มีการสอบครั้งใดเลยที่จะขาดความยุติธรรม สำหรับนักเรียนที่เตรียมตัวมาอย่างดี
 () ข. มีบ่อยครั้งที่ข้อสอบแทบจะไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนวิชานั้น ทำให้การดูตำราไม่เกิดผลดี
11. () ก. การประสบความสำเร็จ เกิดจากการทำงานอย่างหนัก มักไม่ใช่เรื่องของโชคชะตาบังเกิด
 ข. การจะไต่ขึ้นที่คนต้องขึ้นอยู่กับโอกาสและสถานที่ที่เหมาะสม
12. () ก. ประชาชนธรรมดาสามัญสามารถจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลได้
 ข. โลกนี้ถูกปกครองโดยผู้ทรงอำนาจเพียงสองสามคน ซึ่งเราคนธรรมดาไม่สามารถจะทำอะไรได้
13. () ก. เมื่อท่านวางแผนการจะกระทำงานใด ท่านมักจะแน่ใจว่าท่านจะทำได้สำเร็จ
 ข. ไม่เป็นการฉลาดเสมอไปที่จะวางแผนการล่วงหน้าไปไกล ๆ เพราะหลายสิ่งหลายอย่างมักจะเกิดขึ้นจากโชคเคราะห์น่ะได้

14. () ก. มีบุคคลบางคนแทบจะไม่มีความรู้สึกเสียเลย
 ข. ความรู้สึกจะมีอยู่บ้างในคนทุกคน
15. () ก. การที่ท่านจะได้สิ่งใดที่ท่านคิดว่าไม่เกี่ยวกับโชคชะตา
 ข. มีหลายครั้งที่เราต้องใช้วิธีการเสี่ยงทายหรือฝันเห็นเหตุมาช่วยในการตัดสินใจ
16. () ก. คนที่ได้เป็นหัวหน้างาน มักจะขึ้นอยู่กับ ความโชคดีที่จะเข้าไปอยู่ในสถานที่
 ที่ถูกต้องได้ก่อนเพื่อน
 () ข. การประสบความสำเร็จในการทำงานจะขึ้นอยู่กับความสามารถของตนเองและ
 โชคบ้างเป็นครั้งคราว
17. () ก. เรื่องเกี่ยวกับปัญหาของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก มักส่งผลให้เราเป็นผู้รับเคราะห์
 โศกที่เราไม่สามารถจะเข้าใจหรือควบคุมได้
 () ข. บุคคลสามารถจะควบคุมเหตุการณ์ของโลกได้ ถ้ามีหน้าที่เกี่ยวกับการเมืองและ
 สังคม
18. () ก. บุคคลส่วนมากไม่รู้ว่าชีวิตของตนถูกควบคุมด้วยความบังเอิญต่าง ๆ ได้
 มากหรือน้อย
 () ข. "โชคเคราะห์" ไม่มีจริงในโลกนี้
19. () ก. บุคคลควร จะยอมรับข้อผิดพลาดเสมอ
 () ข. เป็นการดีที่สุดที่บุคคลจะปกปิดความผิดพลาดของตนไว้
20. () ก. เป็นการยากที่จะทราบว่าคน ๆ นี้ เขาชอบท่านหรือไม่
 () ข. จำนวนเพื่อนที่ท่านมีจะขึ้นอยู่กับว่า ท่านทำตนมาอย่างไรเพียงใด

21. () ก. สิ่งเลวร้ายที่เกิดขึ้นกับเราจะทำให้เหมือนกับสิ่งที่ต้องเสมอ
 () ข. สิ่งเลวร้ายที่เกิดขึ้นส่วนมาก เป็นผลของการไม่มีความสามารถ ความโง่ ความเกียจคร้าน หรือทั้งสามอย่าง
22. () ก. เราสามารถจะช่วยเหลือการโกงกินด้านการเมืองได้ ถ้าใช้ความพยายามอย่างเพียงพอ
 () ข. เป็นการยากที่ประชาชนจะควบคุมการกระทำของนักการเมืองได้
23. () ก. บางครั้งท่านไม่เข้าใจว่าทำไมท่านที่หัวทิ่ม ท่านบอกกับท่านนั้นออกมาได้อย่างไร
 () ข. คำชมเชยที่ท่านได้รับ เกิดจากคุณภาพการทำงานของท่าน
24. () ก. ผู้คนที่หวังดีไปประชาชนตัดสินใจว่า ประชาชนควรจะทำอะไรช่วยตนเอง
 () ข. ผู้คนที่จะบอกให้คนอื่น ๆ ทราบอย่างชัดเจนว่าหน้าที่ของเขามีอะไรบ้าง
25. () ก. มีหลายครั้งที่ท่านรู้สึกว่าคุณทำน้อยเกินไปต่อสิ่งที่เกิดขึ้นกับตัวเอง
 ข. ท่านไม่เชื่อว่าความบังเอิญหรือโชคจะมีบทบาทสำคัญต่อชีวิตของท่าน
26. () ก. บุคคลจะรู้สึกว่าเขาไม่พยายามที่จะเป็นกันเองกับคนอื่น
 () ข. ไม่มีประโยชน์สำหรับการพยายามที่จะทำให้อื่นพอใจ เพราะถ้าเขาจะชอบท่าน เขาก็ชอบตนเอง
27. () ก. ปัจจุบันนี้ประชาชนส่วนใหญ่หันมาสนใจคำกึ่งคำ
 () ข. การเล่นกีฬาเป็นกลุ่ม มีส่วนทำให้เกิดความสามัคคี

28. () ก. อะไรที่จะเกิดขึ้นกับท่านย่อมเป็นฝีมือของท่านเอง
() ข. บางครั้งท่านรู้สึกว่าคุณไม่สามารถควบคุมทิศทางชีวิตของท่านได้
29. () ก. ส่วนมากท่านไม่เข้าใจว่า ทำไมนักการเมืองจึงได้กระทำในสิ่งที่เขาได้ทำลงไป
() ข. ในที่สุดประชาชนจะต้องวิพากษ์ยอมรับรัฐบาลที่ไม่ดี ทั้งในระบอบประเทศและระบอบท้องถิ่น

แบบสอบถามตอนที่ 5

แบบสอบถามความเครียดในการอยู่เป็นโสด

ตอนที่ 5 แบบสอบถามสำหรับท่านที่เป็นโสด

คำชี้แจง ท่อไปนี้เป็นความคิดและความรู้สึกของสตรีโสดบางคน เมื่อท่านอ่านข้อความแล้ว ขอให้ท่านเปรียบเทียบเกี่ยวกับความคิดและความรู้สึกของท่าน แล้วขีดเครื่องหมาย ✓ ในช่องหมายเลข 1 ถึง 5 ดังนี้

เหมือนหรือเห็นด้วย	"มากที่สุด"	คือ หมายเลข 5
เหมือนหรือเห็นด้วย	"มาก"	คือ หมายเลข 4
เหมือนหรือเห็นด้วย	"ปานกลาง"	คือ หมายเลข 3
เหมือนหรือเห็นด้วย	"น้อย"	คือ หมายเลข 2
เหมือนหรือเห็นด้วย	"น้อยที่สุด"	คือ หมายเลข 1

โปรดทำทุกข้อ

ข้อความ	5	4	3	2	1
1. ฉันไม่ชอบให้ใครใช้คำว่า สาวพินิจ กับสตรีโสด					
2. ฉันมั่นใจว่าฉันมีจุดหมายในชีวิตแล้ว					
3. ฉันภูมิใจที่ยังอยู่เป็นโสด					
4. พ่อแม่อยากให้อยู่เป็นโสด					
5. ฉันอาจบกพร่องในค่านิยมหนึ่ง					
6. บางครั้งฉันรู้สึกเศร้าเมื่ออยู่คนเดียว					
7. ข้อเสียของการอยู่เป็นโสดคือ ขาดผู้ชายคอยคุ้มครอง					
8. ฉันรู้สึกโดดเดี่ยว					
9. ผู้หญิงที่มีสามีคอยเลี้ยงดูข้าง เป็นผู้หญิงที่โชคดี					
10. ฉันไม่สนใจแม้ใครจะมาราวาฉันขึ้นคาน					
11. การเอาอกเอาใจของผู้ชายทำให้ฉันรู้สึกสกปรกและมีชีวิตชีวา					

ข้อความ	5	4	3	2	1
12. แม่ฉันจะเป็นโรค ฉันก็ไม่กลัวเหว เพราะฉันมีเพื่อนฝูงมาก					
13. ฉันชอบที่จะทำงานเลี้ยงดูตัวเองมากกว่าการเป็นแม่บ้าน ให้สามีเลี้ยงดู					
14. การอยู่เป็นโรคมักทำให้ผู้อื่นคิดว่าฉันนั้นมีความขี้บ่นบ่น					
15. การมีชีวิตที่อิสระไม่มีพันธะผูกพันบ้างครั้งก็ทำให้ฉันรู้สึกว่างเปล่า					
16. ฉันคิดว่าการมีลูกเป็นความสุขอย่างหนึ่งของสตรี					
17. ฉันอยากสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง แต่ไม่รุ้วิธี					
18. เมื่อเห็นภาพชีวิตครอบครัวที่มีความสุขพร้อมหน้าพ่อแม่ลูก ทำให้ฉันนึกอยากมีชีวิตแบบนั้นบ้าง					
19. บางครั้งฉันรู้สึกห่อเหี่ยวขึ้นมาเฉย ๆ					
20. ฉันเคยคิดว่า ฉันจะไม่มีใครเลยในวัยชรา					
21. ฉันมักถูกรบกวนจากความต้องการทางเพศ					
22. แม่ฉันพบคนถูกใจตอนนี้ก็คงจะไม่แต่งงาน เพราะฉันเคยชิน ที่จะเป็นโรคเสียแล้ว					
23. สิ่งที่น่าวิตกในการอยู่เป็นโรคคือ ขามที่เราแก่ตัว และช่วย ตัวเองไม่ได้					
24. ฉันยอมเหงาดีกว่าต้องทนลำบากในการคลอดลูกและเลี้ยงดู					
25. ปัจจุบันนี้ ชีวิตวัยชราของคนโรคและไม่โรคนั้น ไม่แตกต่างกันเลย คือของทั้งตนเอง					
26. ฉันมีความสุขเมื่ออยู่กับคนเดียว					
27. ฉันยังต้องการเป็นอิสระ แม่จะรู้ว่าคงอยู่อย่างอ้างว้าง					
28. การใช้ชีวิตนั้นปลายในบานหักคนชรา เป็นเรื่องน่าเศร้า					
29. ชีวิตในวัยชราเป็นชีวิตที่ต้องพึ่งพาบุตรหลาน					

ข้อความ	5	4	3	2	1
30. คนอื่น ๆ มักมีชีวิตเพื่อลูก แต่ฉันไม่รู้ว่ามีชีวิตเพื่อใคร					
31. ฉันไม่มีความกดดันทางเพศ เพราะฉันมีกิจกรรมอื่น ๆ มาทดแทน					
32. ข้อเสียอีกประการหนึ่งของการอยู่เป็นโสดคือไม่มีโอกาสมีลูก					
33. สิ่งที่คุณวิตกในการอยู่เป็นโสดคือ ความเหงา					
34. การที่ท้องไส้สั่นไหวทุกเรื่องด้วยตนเอง บางครั้งทำให้ฉันรู้สึกเหงา					
35. การมีลูกคือการมีความวิตกกังวลไปตลอดชีวิต					
36. ฉันคิดว่าฉันโสดก็ที่อยู่เป็นโสด เพราะฉันคงเป็นแม่ที่ไม่ไ้					
37. หมกม้วยเสียแล้วที่สตรีจะต้องมีผู้ชายคอยคุ้มครอง					
38. ฉันเชื่อว่าความสุขในวัยชรา คือการมีลูกหลานให้ชื่นชม					

แบบสอบถามความเครียด HOS

แบบสอบถามความเครียด HOS

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง บ่อย ๆ บางครั้ง และไม่เคย ช่องใด
ช่องหนึ่งเพียงช่องเดียว (กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ)

ข้อความ	บ่อย ๆ	บางครั้ง	ไม่เคย
1. ขณะนี้คุณมีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพหรือไม่			
2. มือของคุณสั่น ถึงขนาดทำให้คุณรำคาญบ้างหรือไม่			
3. ตอนที่มีมือเท้าของคุณเหงื่อออก มันชื้นแฉะจนทำให้ คุณรำคาญบ่อย ๆ หรือเปล่า			
4. คุณเคยอยู่เฉย ๆ ก็รู้สึกหัวใจสั่นหรือใจเต้นแรงผิดปกติ ธรรมดาบ้างหรือเปล่า			
5. เมื่อคุณตื่นนอนตอนเช้า คุณเคยรู้สึกเซ็ง และละเลี้ย ทอแพ้งหรือเปล่า			
6. คุณมีปัญหาเกี่ยวกับการนอนไม่หลับ หรือนหลับ ๆ ตื่น ๆ บ้างหรือเปล่า			
7. คุณมีอาการผิดปกติเกี่ยวกับท้องของคุณบ่อยไหม			
8. คุณเคยฝันร้ายหรือเปล่า			
9. คุณเคยเหงื่อออก ตัวเย็น เพราะตกใจบ้างหรือเปล่า			
10. คุณเคยรู้สึกว่า เจ็บที่นั่น ปวดที่นี่ โดยไม่รู้สาเหตุ หรือเปล่า			
11. คุณสูบบุหรี่บ้างหรือเปล่า			
12. คุณเบื่ออาหารบ้างหรือเปล่า			

ข้อความถาม	บ่อย ๆ	บางครั้ง	ไม่เคย
13. การเจ็บป่วยเคยมีผลกระทบกระเทือนต่อผลการทำงาน ของคุณบ้างหรือเปล่า			
14. คุณเคยอยู่เฉย ๆ หรือเปล่า			
15. คุณรู้สึกมีพลังหรือเวียนหัวบ่อยไหม			
16. เมื่อกลุ่มใจ คุณมักจะนำหนักลงหรือเพิ่มใช้ไหม			
17. คุณรู้สึกหายใจขัดหรือมีอาการเหนื่อยเหนื่อยโดยไม่ได้ ออกแรงบ้างไหม			
18. โดยทั่วไปคุณคิดว่า คุณแข็งแรงหรือมีความสามารถ ที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่คุณอยากจะทำให้ลุล่วงไปได้ ใช่ไหม			
19. คุณรู้สึกสบายใจ			
20. คุณคิดว่าในโลกนี้ไม่มีสิ่งที่มีคุณค่าเหลืออยู่เลย			

ภาคผนวก ข

คำอำนาจจำแนกของ
แบบสอบถามความเครียดในการอยู่เป็นโรค

ตาราง 36 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามความเครียดในการอยู่เป็น โสด

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	2.70	14	2.86	27	4.24
2	6.28	15	5.78	28	6.35
3	7.76	16	4.96	29	9.18
4	4.58	17	2.32	30	4.38
5	2.35	18	6.09	31	3.37
6	7.18	19	5.77	32	4.90
7	5.89	20	6.18	33	11.17
8	6.34	21	4.29	34	7.91
9	6.16	22	3.62	35	2.91
10	4.15	23	7.01	36	1.89
11	4.00	24	2.95	37	2.50
12	7.09	25	5.53	38	6.74
13	4.89	26	5.58		

ตาราง 37 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อในแต่ละด้านของแบบสอบถามความเครียดในการอยู่เป็นโสด

ข้อความในแต่ละด้าน	เลขที่ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1. ความเครียดในการอยู่เป็น โสดอันเนื่องมาจาก ค่านิยมทางลบที่สังคมมีต่อสตรีโสด		
- ฉันไม่ชอบให้ใครใช้คำว่า สาวพินิจ กับ สตรีโสด	1	2.70
- ฉันภูมิใจที่ยังอยู่เป็น โสด 2	3	7.76
- พ่อแม่อยากให้อยู่เป็น โสด 3	4	4.58
- ฉันไม่สนใจแม้ใครจะมาร่ำว่าฉันขึ้นคาน 4	10	4.15
- การอยู่เป็น โสดก็ทำให้ผู้อื่นคิดว่าฉันมี 5 บางสิ่งบกพร่อง	14	2.86
- แม้ฉันพบคนถูกใจตอนนี้ ก็คงจะไม่แต่งงาน 6 เพราะฉัน เคยชินที่จะเป็น โสดเสียแล้ว	22	3.62
2. ความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจาก ความต้องการพึ่งพาทางอารมณ์จากชาย		
- ฉันอาจบกพร่องในค่านิยมหญิง 5	5	2.35
- ข้อเสียของการอยู่เป็น โสดคือ ชายผู้ชาย คอยคุ้มครอง	7	5.89
- ผู้หญิงที่มีสามีคอยเลี้ยงดูข้างเป็นผู้หญิงที่โชคดี 9	9	6.16
- การเอาอกเอาใจของผู้ชายทำให้ฉันรู้สึกดีขึ้น 11	11	4.00
- ฉันชอบที่จะทำงานเลี้ยงดูตัวเองมากกว่าการ เป็นแม่บ้านให้สามีเลี้ยงดู	13	4.89
- หมดสมัยเสียแล้วที่สตรีจะต้องมีผู้ชายคอยคุ้มครอง 37	37	2.50

ตาราง 37 (ต่อ)

ข้อความในแต่ละด้าน	เลขที่ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)
3. ความเครียดในการอยู่เป็น โสดอันเนื่องมาจาก ความเหงา		
- บางครั้งฉันรู้สึกเศร้าเมื่ออยู่คนเดียว	6	7.18
- ฉันรู้สึก โดดเดี่ยว	8	6.34
- แม้ฉันจะเป็น โสด ฉันก็ไม่กล้าเหงาเพราะ ฉันมีเพื่อนฝูงอยู่มาก	12	7.09
- บางครั้งฉันรู้สึกห่อเหี่ยวขึ้นมาเฉย ๆ	19	5.77
- ฉันมีความสุขเมื่ออยู่คนเดียว	26	5.58
- สิ่งที่ทำให้ฉันวิตกในการอยู่เป็น โสดคือ ความเหงา	33	11.17
4. ความเครียดในการอยู่เป็น โสดอันเนื่องมาจาก ความต้องการมีบุตร		
- ฉันคิดว่าการมีลูก เป็นความสุขอย่างหนึ่งของ สตรี	16	4.96
- ฉันยอมเหงาดีกว่าต้อง หมดค่าใช้จ่ายในการ คลอดลูกและเลี้ยงดู	24	2.95
- ข้อเสียอีกประการหนึ่งของกาอยู่เป็น โสด คือไม่มีโอกาสมีลูก	32	4.90
- การมีลูกคือการมีความวิตกกังวลไปตลอดชีวิต	35	2.91
- ฉันคิดว่าฉัน โชคดีที่อยู่เป็น โสด เพราะฉันคง เป็นแม่ที่ติไม่ได้	36	1.89

ตาราง 37 (ต่อ)

ข้อความในแต่ละคำ	เลขที่ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)
5. ความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจาก ความอ้างว้าง		
- ฉันมั่นใจว่าฉันมีจุดหมายในชีวิตแล้ว	2	6.28
- การมีชีวิตที่อิสระไม่มีพันธะผูกพัน บางครั้งก็ทำให้ฉันรู้สึกว่างเปล่า	15	5.78
- เมื่อเห็นภาพชีวิตครอบครัวที่มีความสุข พร้อมหน้าพร้อมตากัน ทำให้ฉันนึกอยากมี ชีวิตแบบนั้นบ้าง	18	6.09
- ฉันยังต้องการเป็นอิสระ แม้จะรู้ว่า ต้องอยู่อย่างอ้างว้าง	27	4.24
- คนอื่น ๆ มักมีชีวิตเพื่อลูก แต่ฉันไม่รู้ว่า มีชีวิตเพื่อใคร	30	4.38
- การที่ต้องตัดสินใจทุกเรื่องด้วยตนเอง บางครั้งทำให้ฉันรู้สึกเหงา	34	7.91
6. ความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจาก ความวิตกกังวลเกี่ยวกับชีวิตในวัยชรา		
- ฉันเคยคิดว่า ฉันจะไม่มีใครเลยในวัยชรา	20	6.18
- สิ่งที่น่าวิตกในการอยู่เป็นโสดคือ ยามที่ เราแก่ตัวและช่วยเหลือตัวเองไม่ได้	23	7.02
- ปัจจุบันนี้ ชีวิตวัยชราของคนโลกและไม่โลกนั้น ไม่แตกต่างกันเลย คือต้องพึ่งตนเอง	25	5.53

ตาราง 37 (ต่อ)

ข้อความในแต่ละด้าน	เลขที่ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)
- การใช้ชีวิตนั้นคล้ายในม้านักคนชราเป็นเรื่อง น่าเศร้า	28	6.35
- ชีวิตในวัยชราเป็นชีวิตที่ท้อง หึง พายุทรมาน	29	9.18
- ฉันเชื่อว่าความสุขในวัยชราคือการมีลูกหลาน ให้ชื่นชม	38	6.74
7. ความเครียดในการอยู่เป็น โสดอันเนื่องมาจาก ความทองการทางเพศ		
- ฉันอยากสำเร็จความไครด้วยตนเอง แต่ไม่รู้วิธี	17	2.32
- ฉันมักถูกรบกวนจากความทองการทางเพศ	21	4.29
- ฉันไม่มีความภาคภูมิใจทางเพศ เพราะฉันมีกิจกรรม อื่น ๆ มาทดแทน	31	3.37

ภาคผนวก ค

การวิเคราะห์แบบสอบถามความเครียดในการอยู่เป็นโรค
โดยวิธีการหาสหสัมพันธ์ภายใน (Item Analysis)

ตาราง 38 คำสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากแบบสอบถามความเครียดในการอยู่เป็นโสดแต่ละข้อ และคะแนนรวมของ ความเครียดแต่ละด้าน

ข้อความในแต่ละด้าน	เลขที่ข้อ	สหสัมพันธ์กับคะแนนรวมแต่ละด้าน (r)
1. ความเครียดในการอยู่เป็น โสดอันเนื่องมาจาก ค่านิยมทางลบที่สังคมมีต่อสตรีโสด		
- ฉันไม่ชอบให้ใครใช้คำว่า สาวพินทิก กับสตรีโสด	1	0.500**
- ฉันภูมิใจที่ยังอยู่เป็น โสด	3	0.617**
- พ่อแม่อยากให้อยู่เป็น โสด	4	0.648**
- ฉันไม่สนใจแม้ใครจะบอกว่าฉันขึ้นคาน	10	0.534**
- การอยู่เป็น โสดมักทำให้ผู้อื่นคิดว่าฉันนั้น มีบางสิ่งบกพร่อง	14	0.546**
- แม้ฉันพบคนถูกใจตอนนี้ ก็คงจะไม่แต่งงาน เพราะฉันเคยชินที่จะเป็น โสดเสียแล้ว	22	0.522**
2. ความเครียดในการอยู่เป็น โสดอันเนื่องมาจาก ความต้องการพึ่งพาทางอารมณ์จากชาย		
- ฉันอาจบกพร่องในค่านิยมผู้หญิง	5	0.504**
- ข้อเสียของการอยู่เป็น โสดคือ ขาดผู้ระบาย ความรู้สึก	7	0.635**
- ผู้หญิงที่มีสามีคอยเลี้ยงดูข้าง เป็นผู้หญิงที่โชคดี	9	0.686**
- การเอาอกเอาใจของผู้ชายทำให้ฉันรู้สึกสับสน	11	0.505**

ตาราง 38 (ต่อ)

ข้อความในแต่ละด้าน	เลขที่ข้อ	สหสัมพันธ์กับคะแนนรวมแต่ละด้าน (r)
- ฉันชอบที่จะทำงานเลี้ยงดูตัวเองมากกว่า การเป็นแม่บ้านให้สามีเลี้ยงดู	13	0.563**
- หมาสมัยเสียแล้วที่สตรีจะต้องมีผู้ช่วยคอย คุ้มครอง	37	0.500**
3. ความเครียดในการอยู่เป็น โสดอันเนื่องมาจาก ความเหงา		
- บางครั้งฉันรู้สึก เศร้าเมื่ออยู่คนเดียว	6	0.810**
- ฉันรู้สึก โดดเดี่ยว	8	0.824**
- แม้ฉันจะเป็น โสด ฉันก็ไม่กลัวเหงาเพราะฉัน มีเพื่อนฝูงอยู่มาก	12	0.612**
- บางครั้งฉันรู้สึกห่อเหี่ยวขึ้นมาเฉย ๆ	19	0.649**
- ฉันมีความสุขเมื่ออยู่คนเดียว	26	0.535**
- สิ่งที่ทำให้ฉันวิตกในการอยู่เป็น โสดคือ ความเหงา	33	0.757**
4. ความเครียดในการอยู่เป็น โสดอันเนื่องมาจาก ความต้องการมีบุตร		
- ฉันคิดว่าการมีลูก เป็นความสุขอย่างหนึ่งของสตรี	16	0.663**
- ฉันยอมเหงาดีกว่าต้องทนลำบากในการคลอดลูก และเลี้ยงลูก	24	0.598**
- ข้อเสียอีกประการหนึ่งของกาอยู่เป็น โสด คือไม่มีโอกาสมีลูก	32	0.514**

ตาราง 38 (ต่อ)

ข้อความในแต่ละด้าน	เลขที่ข้อ	สหสัมพันธ์กับคะแนนรวมแต่ละด้าน (r)
- การมีลูกคือการมีความวิตกกังวลไปตลอดชีวิต - ฉันคิดว่าฉัน โชคดีที่อยู่เป็น โสด เพราะฉันคงเป็นแม่ที่ติไม่ได้	35 36	0.603** 0.613**
5. ความเครียดในการอยู่เป็น โสดอันเนื่องมาจากความอ้างว้าง		
- ฉันมั่นใจว่าฉันมีจุดหมายในชีวิตแล้ว - การมีชีวิตที่อิสระไม่มีพันธะผูกพัน บ้างครั้งก็ทำให้ฉันรู้สึกว่างเปล่า	2 15	0.571** 0.693**
- เมื่อเห็นภาพชีวิตครอบครัวที่มีความสุขพร้อมหน้าพ่อแม่ลูก ทำให้ฉันนึกอยากมีชีวิตแบบนั้นบ้าง - ฉันยังต้องการเป็นอิสระ แม่จะรู้ว่าทองอยู่อย่างอ้างว้าง	18 27	0.503** 0.507**
- คนอื่น ๆ มักมีชีวิตเพื่อลูก แต่ฉันไม่รู้ว่ามีชีวิตเพื่อใคร	30	0.663**
- การที่ต้อง คัดลั่นใจทุก เรื่องด้วยตนเองบางครั้งทำให้ฉันรู้สึกเหงา	34	0.664**
6. ความเครียดในการอยู่เป็น โสดอันเนื่องมาจากความวิตกกังวลเกี่ยวกับชีวิตในวัยชรา		
- ฉันเคยคิดว่า ฉันจะไม่มีใครเลยในวัยชรา - สิ่งที่น่าวิตกในการอยู่เป็น โสดคือ ยามที่เราแก่ตัวและช่วยตัวเองไม่ได้	20 23	0.635** 0.659**

ตาราง 38 (ต่อ)

ข้อความในแต่ละคำถาม	เลขที่ข้อ	สหสัมพันธ์กับคะแนนรวมแต่ละคำถาม (r)
- ปัจจุบันนี้ ชีวิตวัยชราของ คนโสดและ ไม่โสดนั้น ไม่แตกต่างกันเลย คือต้องพึ่งตนเอง	25	0.532**
- การใช้ชีวิตบั้นปลายในบ้านพักคนชรา เป็นเรื่องน่าเศร้า	28	0.603**
- ชีวิตในวัยชรา เป็นชีวิตที่ต้องพึ่งพาบุตรหลาน	29	0.778**
- ฉันเชื่อว่าความสุขในวัยชราคือการมีลูกหลานให้ชื่นชม	38	0.588**
7. ความเครียดในการอยู่เป็น โสดอันเนื่องมาจากความต้องการทางเพศ		
- ฉันอยากสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง แต่ไม่รู้วิธี	17	0.750**
- ฉันมักถูกรบกวนจากความต้องการทางเพศ	21	0.715**
- ฉันไม่มีความอดทนทางเพศ เพราะฉันมีกิจกรรมอื่น ๆ มาทดแทน	31	0.555**

$$\alpha = .01$$

$$n = 100$$

ตาราง 39 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากแบบสอบถามความเครียดในการอยู่เป็นโสดแต่ละด้าน กับคะแนนรวมของแบบสอบถามความเครียดในการอยู่เป็นโสดทั้งฉบับ

ข้อความในแต่ละด้าน	สหสัมพันธ์กับคะแนนรวม ทั้งฉบับ
--------------------	-----------------------------------

ความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากค่านิยมทางลบ ที่สังคมมีต่อสตรีโสด (X1)	0.671
ความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความต้องการ พึ่งพาทางการเงินจากชาย (X2)	0.661
ความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความเหงา (X3)	0.755
ความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความต้องการ มีบุตร (X4)	0.592
ความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความ อ้างว้าง (X5)	0.793
ความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความวิตกกังวล เกี่ยวกับชีวิตในวัยชรา (X6)	0.750
ความเครียดในการอยู่เป็นโสดอันเนื่องมาจากความต้องการ ทางเพศ (X7)	0.505

$$\alpha = .01$$

$$n = 100$$

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวอรรวีร์ ชี้อสกุล กิริติเสถียร

เกิดวันที่ 2 เดือนธันวาคม พุทธศักราช 2497

สถานที่เกิด อำเภอปทุมวัน กรุงเทพมหานคร

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 250/156 ถ.พุทธมณฑลสาย 2 ต.จิมพลี
เขตคลองจั่น กรุงเทพฯ 10170

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2514	เตรียมอุดมศึกษา (แผนกวิทยาศาสตร์)
จากโรงเรียนเตรียมอุดม พญาไท
พ.ศ. 2518	วิทยาศาสตรบัณฑิต (เทคนิคการแพทย์)
จากมหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2534	การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาพัฒนาการ)
จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดในการอยู่เป็นโสดของสตรี

บทคัดย่อ
ของ
อรวิรุ์ กิริติเสถียร

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ

กุมภาพันธ์ 2534

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับความเครียดในการอยู่เป็นโสด
ของสตรีที่มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป และเปรียบเทียบระดับความเครียดในการอยู่เป็นโสด
ของสตรีที่มีอายุต่างกัน นอกจากนี้ยังศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดในการอยู่
เป็นโสดของสตรีในกลุ่มรวม และเมื่อแยกกลุ่มอายุเป็นสองกลุ่มคือ อายุ 30 - 35 ปี และ
อายุตั้งแต่ 36 ปีขึ้นไป ปัจจัยที่นำมาศึกษาในการวิจัยนี้ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง
หน้าที่ โอกาสที่จะได้แต่งงาน บุคลิกภาพ ความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอก และแรงสนับสนุน
ทางสังคม รวมทั้งจิตสำนึกความสำคัญของปัจจัยเหล่านั้น กับความเครียดในการอยู่เป็นโสด
ของสตรีทั้งในกลุ่มรวม และในแต่ละกลุ่มอายุ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นสตรีโสดที่มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป และ
มีอาชีพเป็นพยาบาลในโรงพยาบาลศิริราช จำนวน 191 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบ
ธรรมดา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะของประชากร
แบบทดสอบบุคลิกภาพ MPI แบบสอบถามความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอก แบบสอบถาม
แรงสนับสนุนทางสังคม และแบบสอบถามความเครียดในการอยู่เป็นโสด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติที่ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย
และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นชั้น ๆ

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ระดับความเครียดในการอยู่เป็นโสดของพยาบาลส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำ
และค่อนข้างต่ำทางระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบระดับความเครียดในการอยู่เป็นโสดของพยาบาล 2 กลุ่ม
อายุพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สำหรับความเครียดใน
การอยู่เป็นโสด อันเนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ ซึ่งเป็นความเครียดน้อยกว่า ความเครียด
อันเนื่องมาจากค่านิยมทางลบที่สังคมมีต่อสตรีโสด และความเครียดอันเนื่องมาจากความ
ต้องการมีบุตรของพยาบาลทั้งสองกลุ่มนี้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
และ .05 ตามลำดับ

3. ปัจจัยในการร่วมกันทำนายคะแนนความเครียดในการอยู่เป็นโสด และ ความเครียดย่อย 7 ด้าน ของพยาบาลกลุ่มรวม และสำคัญความสำคัญของปัจจัยเหล่านั้น มีดังนี้คือ บุคลิกภาพมั่นคง-หวานไหว และโอกาสที่จะได้แต่งงาน ร่วมกันทำนายความเครียด ในการอยู่เป็นโสดในภาพรวม โดยปัจจัยบุคลิกภาพมั่นคง-หวานไหวมีความสัมพันธ์ในทางลบ ที่ระดับ .01 และปัจจัยโอกาสที่จะได้แต่งงานมีความสัมพันธ์ในทางบวกที่ระดับ .01 ส่วนสำคัญความสำคัญพบว่า ปัจจัยบุคลิกภาพมั่นคง-หวานไหว มีความสำคัญในการทำนายมากที่สุด รองลงมาคือ ปัจจัยโอกาสที่จะได้แต่งงาน

สำหรับความเครียดในการอยู่เป็นโสด 7 ด้านย่อย นอกจาก 2 ปัจจัยที่กล่าว ข้างต้นแล้ว ยังมีปัจจัยอื่น ๆ มาร่วมทำนายดังนี้คือ บุคลิกภาพแสดงตัว-เก็บตัว ความเชื่อ อำนาจภายใน-ภายนอกตน แรงสนับสนุนทางสังคม และระดับการศึกษา โดยปัจจัยบุคลิกภาพ แสดงตัว-เก็บตัว และความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกตน มีความสัมพันธ์กับความเครียด เหล่านี้ทางบวกที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยแรงสนับสนุนทางสังคมและระดับการศึกษามีความ สัมพันธ์กับความเครียดเหล่านี้ทางลบที่ระดับ .01 ส่วนสำคัญความสำคัญพบว่า ปัจจัยบุคลิกภาพ มั่นคง-หวานไหว มีความสำคัญในการทำนายมากที่สุด ยกเว้นความเครียดอื่นเนื่องมาจาก ค่านิยมทางลบที่สังคมมีต่อสตรีโสด และความเครียดอื่นเนื่องมาจากความต้องการมีบุตรที่มี ปัจจัยโอกาสที่จะได้แต่งงานทำนายได้เพียงปัจจัยเดียว ส่วนอันดับรอง ๆ ลงไปจะเป็น ปัจจัยใดข้างนั้นขึ้นอยู่กับว่าเป็นความเครียดย่อยด้านใด

4. ปัจจัยในการร่วมกันทำนายคะแนนความเครียดในการอยู่เป็นโสด และความเครียด ย่อย 7 ด้าน ของพยาบาลกลุ่มอายุ 30 - 35 ปี และสำคัญความสำคัญของปัจจัยเหล่านั้น มีดังนี้คือ บุคลิกภาพมั่นคง-หวานไหว และโอกาสที่จะได้แต่งงาน ร่วมกันทำนายความเครียด ในการอยู่เป็นโสดในภาพรวม โดยปัจจัยบุคลิกภาพมั่นคง-หวานไหว มีความสัมพันธ์ในทางลบ ที่ระดับ .01 และปัจจัยโอกาสที่จะได้แต่งงานมีความสัมพันธ์ในทางบวกที่ระดับ .01 ส่วน สำคัญความสำคัญพบว่า ปัจจัยบุคลิกภาพมั่นคง-หวานไหวมีความสำคัญในการทำนายมากที่สุด รองลงมาคือ ปัจจัยโอกาสที่จะได้แต่งงาน

สำหรับความเครียดในการอยู่เป็นโสด 7 คำน้อย นอกจาก 2 ปัจจัยที่กล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีปัจจัยอื่น ๆ มาร่วมทำนายดังนี้คือ แรงสนับสนุนทางสังคม และความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอก โดยปัจจัยแรงสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ในทางลบที่ระดับ .01 และปัจจัยความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกมีความสัมพันธ์ในทางบวกที่ระดับ .01 ส่วนลำดับความสำคัญพบว่า ปัจจัยบุคลิกภาพมั่นคง-หวั่นไหว มีความสำคัญในการทำนายมากที่สุด ยกเว้นความเครียดอันเนื่องมาจากค่านิยมทางลบที่สังคมมีต่อสตรีโสด และความเครียดอันเนื่องมาจากความต้องการมีบุตร ที่มีปัจจัยโอกาสที่จะได้แต่งงานทำนายได้เพียงปัจจัยเดียว ส่วนอันดับรอง ๆ ลงไปจะเป็นปัจจัยใดบ้างนั้นขึ้นอยู่กับว่าเป็นความเครียดย้อยกว่าใด

5. ปัจจัยในการรวมกันทำนายคะแนนความเครียดในการอยู่เป็นโสด และความเครียดย่อย 7 ด้าน ของพยาบาลกลุ่มอายุ 36 ปีขึ้นไป มีดังนี้คือ มีเพียงปัจจัยเดียวคือ บุคลิกภาพมั่นคง-หวั่นไหว ที่สามารถทำนายความเครียดในการอยู่เป็นโสดในภาพรวม โดยมีความสัมพันธ์ในทางลบที่ระดับ .01

สำหรับความเครียดในการอยู่เป็นโสด 7 คำน้อย นอกจากปัจจัยบุคลิกภาพมั่นคง-หวั่นไหว แล้วยังมีปัจจัยอื่น ๆ มาร่วมทำนายดังนี้คือ บุคลิกภาพแสดงตัว-เก็บตัว ความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอก และแรงสนับสนุนทางสังคม โดยปัจจัยบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว และความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอก มีความสัมพันธ์กับความเครียดเหล่านี้ในทางบวกที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยแรงสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ในทางลบที่ระดับ .01 ส่วนลำดับความสำคัญพบว่า ปัจจัยบุคลิกภาพมั่นคง-หวั่นไหว มีความสำคัญเป็นอันดับแรก ส่วนอันดับรอง ๆ ลงไปจะเป็นปัจจัยใดบ้างนั้นขึ้นอยู่กับว่าเป็นความเครียดย้อยกว่าใด

FACTORS CONTRIBUTING TO STRESS IN SINGLE LIFE OF WOMEN

AN ABSTRACT

BY

ORAWEE KEERATISATHINEN

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Developmental Psychology
at Srinakharinwirot University

February 1991

The purposes of the study were threefold : to examine stress in single life of women above 30 years ; to compare degree of stress in single life of women in different ages ; and to investigate factors correlated to stress in single life of women in whole group and 30-35 years old and above 36 years old. The factors are included age, level of education, position, marriage chance, personality, locus of control and social support. In addition, these factors were significant order of them and stress in single life of women in whole group and each groups.

The subjects consisted of 191 nurses above 30 years in Siriraj Hospital. The instruments for collecting data were demographic questionnaire, MPI personality test, locus of control, social support, and stress in single life questionnaire. Mean difference and stepwise multiple regression analysis were used for data analysis.

The major findings were as follows :

1. Stress in single life of nurses were in low degree and trended to moderate degree.

2. There was significant difference at the level .01 in stress in single life among 2 nurses' groups. In addition, it was found that stress in single life caused by negative social value towards single woman and the desire to have children difference between two groups at the level .05 and .01 respectively

3. The predictors of stress in single life and 7 constituents of stress of nurses in whole group including significant order of these factors were : stable - neurotic personality and marriage chance. Overall stress in single life was negatively correlated at the level .01 with

stable - neurotic personality and positively correlated at the level .01 with marriage chance. Moreover, it was found that the stable - neurotic personality was the most significant predictor and the marriage chance was the second one.

Other factors that could be predictors were extravert - introvert personality, locus of control, social support and level of education. There were positive correlations at the level .01 between stress and extravert - introvert personality and locus of control, whereas there were negative correlations at the level .01 between stress and social support and level of education. The stable - neurotic personality was the most significant predictor while the others depended on the constituents of stress, except the stress caused by negative social value towards single woman and the desire to have children that was the only marriage chance factor.

4. The predictors of stress in single life and 7 constituents of stress of 30 - 35 years old nurses including significant order of these factors were : stable - neurotic personality and marriage chance. Overall stress in single life was negatively correlated at the level .01 with stable - neurotic personality and positively correlated at the level .01 with marriage chance. Moreover, it was found that the stable - neurotic personality was the most significant predictor and the marriage chance was the second one.

Other factors that could be predictors were social support and locus of control. There was positive correlation at the level .01 between stress and locus of control, whereas there was negative correlation

at the level .01 between stress and social support. The stable - neurotic personality was the most significant predictor while the others depended on the constituents of stress, except the stress caused by negative social value towards single woman and the desire to have children that was the only marriage chance factor.

5. The predictor of overall stress in single life and 7 constituents of stress of above 36 years old nurses was only the stable - neurotic personality which was negatively correlated at the level .01 with the overall stress.

Other factors that could be predictors were : extravert - introvert personality, locus of control and social support. There were positive correlations at the level .01 between stress and locus of control and extravert - introvert personality, whereas there was negative correlation at the level .01 between stress and social support. The stable - neurotic personality was the most significant predictor while the others depended on the constituents of stress.